kadınlara mahsus gazete

PAZARTESİ

ISSN 1300-8536

SAYI: 73 NİSAN 2001

750.000 TL. (KDV DAHİL)

MEDENİ YASA: İŞİN ASLI NE?

MEDYA: BÜTÜN KRİZLER KIZLARI MI VURUR?

KADINLAR DİYARBAKIR'DA: FUTBOL OYNAMADAN DA OLUYORMUŞ!

KISKANÇLIK, O ZEHİRLİ DUYGU

kadınlara mahsus gazete

PAZARTESİ

Meme kanseri...

Merhaba,

Mart ayı her muhalif çevre için başka bir anlam ifade eder, başka bir telaşla geçer. Öğrenciler 16 Mart İstanbul Üniversitesi Katliamını protesto eder ve dayak yer. Kürtler, devletin Türki Cumhuriyetlerden getirttiği ısmarlama halkoyunları ekipleriyle Nevruz haline getirmeye çalıştığı Newroz'u kutlarlar. Görüntüler farklıdır tabii. Bir yanda kadın, çoluk, çocuk en güzel yerel kıyafetleriyle halay çekenler, diğer yanda takım elbiseli bir takım adamların göbeklerini hoplata hoplata, pantolonlarını patlatmayı göze alarak ateşin üstünden atlama çalışmaları vardır.

Bizim içinse en önemli gün 8 Marttır. Bu yıl Pazartesi olarak yapmayı planladığımız "Feminist Kürsü" başlıklı salon toplantımızı, Emniyet'in izin vermemesi nedeniyle yapamadık.

İstanbul Abide-i Hürriyet Meydanı'ndaki 8 Mart Mitingi nin düzenlemesine çeşitli endişelerle katılmamıştık. Miting tahminlerimizi ne yazık ki doğru çıkardı. Kadın erkek elele şiarıyla mitinge gelen karma gruplardaki erkekler, alanı kadınlara dar etmeyi başardılar. Mitingin organizasyonuna da katılan Feminist Kadın Çevresi ve ÖDP'li kadınlar miting alanını terkettiler. FKÇ'nin ve Dicle Kadın Kültür Merkezi'nin miting değerlendirmelerini dergimizde bulacaksınız.

Aksaray metro önünde geçirilen bir kırk dakika Mart ayı gündemini çok güzel anlatabilir. Geçtiğimiz hafta, orada Bayrampaşa Cezaevi Hastanesi'ndeki tutuklularla görüşmeye gitmek üzere bulunuyorduk. Gittik de. Yakılan kadınları gördük. Aileleriyle görüşlerine tanık olduk. O hava içinde fazla bir soru sormanın ne imkânı ne de koşulları vardı. Ocak ayı kapağımızdaki Birsen, "Herkese çok selâm" dedi. Ölüm oruçları sürüyor. cezaevlerindekilerin ne istediğini soran, çözüm arayan bir Allahın kulu yok ortada. Gazeteler de yazmıyor artık. Sincan F Tipi Cezaevi'nde ölüm orucunda olan Cengiz Soydaş yaşamını kaybetti. Cenazesine gitmeye çalıştık ama polis cenazeyi kaçırıp ailesiyle gömmüştü. Gazetelerde kısa bir haber oldu bu ölüm. Biraz biraz da olsa böyle şeyleri yazanları da işten atmışlardı zaten. İşten atılan gazetecilerin hortumlu eyleminden ise hiç bir gazete bahsetmemişti. Kendi elleriyle attıkları insanların şikâyetlerini dile getirecek halleri yoktu ya. Basındaki gelişmelerle ilgili sayfalarımızda, kendileri de işten atılan Duygu Asena ve Zeynap Oral'ın yazılarını da ilgiyle okuyacaksınız.

Mart ayının diğer bir önemli gündem maddesi Medeni Kanun değişiklikleri oldu. Adalet Komisyonu üyelerinin konuyu tartışma üslupları hiç birimizi şaşırtmadı. Ne de olsa eskinin katilleri şimdi İnsan Hakları Komisyonlarına, Adalet Komisyonlarına çöreklenmişlerdi.

Evlilikteki ortak edinilmiş mallar rejimine ilişkin tartışmaları da 'karı' sözcüğüne dokunmadan yürüttüler ve lehimize herhangi bir gelişmeye engel olma konusunda gayet başarılı oldular.

Meclisteki bunlar olurken bizim metronun önünde orta yaşlı sakallı bir adam karısını evire çevire dövmeye başladı. "Şu izin günümde rahat bırakmadın ki evde yatayım" çığlıklarıyla kadını döverken etraftan müdahale edenlere de "Karımı o benim" diye açıklama yapıyordu.

Orada dururken etraftaki adamların hangisinin sivil polis olduğunu merak etmiştik. Yanılmamışız, onlardan birinin müdahalesiyle, mevzu, karakolluk olmadan adam azarlanarak "tatlıya bağlandı." Avukat Hülya Gülbahar Medeni Kanun tartışmalarını, Kadının İnsan Hakları Projesinden Pınar İlkkaracan ise Meclise yapılan ziyaretleri bizim için değerlendirdi. Diyarbakır bu sefer futbolla değil kadınların ziyaretiyle renklendi. Duygu Asena, Yaşar Seyman, Pınar Selek ve Ayşe izlenimlerini yazdılar. Ama Kürtlere İstanbul'da da rastlamak mümkün. Metro önündeki diğer enstantane de ayakkabı boyayan çocuklardan biriyle, "boyim mi abi" dediği genç adamın birbirlerinin yüzüne bakınca sarmaş dolaş olmaları oldu. Çocuk pos bıyıklı "abi"nin ayakkabısını boyarken uzun bir konuşmaya daldılar. Kimbilir hangi OHAL ilinden kopup gelip burada tekrar karşılaşmışlardı. Bergama'lı köylüler siyanürlü altın çıkaran Eurogold'a karşı mücadelelerini sürdürüyorlar. Her eylemde gördüğümüz, her yürüyüşün başını çeken kadınlarla Beyhan on bir yıllık mücadeleyi konuştu. Haberi yazmamızdan bir kaç gün sonra, gazetelerde, Eurogold'un iş başvurusu formunun kapışıldığına ilişkin ve Bergama'daki mücadeleyi küçümseyen haberler çıktı. Bir tanesinde, "Hopdediks boşuna yürümüş," deniyordu. Bergama'ya, pijamalı heykeli dikilecek olan Bayram Kuzu'nun resmini yanda görüyorsunuz.

Ve yine düzeltmeler. Geçen sayımızda Gloria Steinem'la yapılan röportajın girişinde bir çok hata var. Özür dileyerek bu kısmı tekrar yazıyoruz:

'Balık için bisiklet neyse, kadın için erkek odur' özdeyişinin sahibi Gloria Steinem, bundan altı ay önce, ırkçılık karşıtı bir eylemadamı olan David Bale ile evlendi.

Altmış yaşındaki Gloria'nın bu ilk evliliğiydi. Düğün Çeroki kabilesinin adetlerine göre düzenlenmişti ve gelin törene kot pantolonla katıldı.

ABD'nin en önemli feminist dergisi olan Ms.'in kurucularından olan Gloria'ya evlenmek için neden bu yaşı beklediği sorulduğunda, "Adet olduğu üzere yirmilerimde evlenseydim soyadımı, kendi adıma bir bankadan kredi alma hakkını, ikametgâhını ve yasal haklarımdan çoğunu kaybederdim," diye cevap veriyor. "

Elinizde tuttuğunuz Nisan sayısıyla altıncı yılımıza giriyoruz. Hepinize nice yıllara. Önümüzdeki ay buluşmak üzere.

Hopdediks yani Bayram Kuzu

Medeni kanun tartışmaları,

herkesin safı belli oldu!

Sizin ütülediğiniz gömleklerle katıldığı iş toplantılarında kazandığı parayla araba aldı kendisine. Sizin ise mesleğiniz yok, çünkü okula göndermediler. Evde pişirdiğiniz nohutlu pilavı satarak iş sahibi oldu, evi de kendi üstüne yaptı tabii. İşte Medeni Kanun tartışmaları bunların hakkında...

Doğumdan ölüme bütün hayatımızı etkileyecek olan yeni Medeni Kanun, yıllar süren bekleyiş, oyalamalar ve protestolardan sonra, nihayet Meclis Adalet Komisyonu'nun gündemine geldi. Hükümet, 1030 maddelik yeni yasanın komisyonda hızla son haline getirilmesini ve Mayıs ayı içinde TBMM'de tek bir madde halinde oylanarak yürürlüğe girmesini planlıyordu. Ancak, malların eşler arasında eşit paylaşımı maddesi gündeme gelir gelmez ortalık karıştı. Bütün hükümet mutabakatlarını es geçen MHP'li milletvekilleri mallarınızı elimizden alacaklar, aile-de huzur bırakmayacaklar, kolay kolay boşayamayacağız paniğine kapıldılar.

Oysa aynı partinin, aynı milletvekilleri, -iktidar ortaklığının nimetlerinden yararlanmaya devam etmek için olsa gerek- birçok kritik madde geçerken ufak tefek sızlanmalar dışında fazla bir sorun çıkarmamıştı. Haklarını yemeyelim, ailenin reisi kocadır hükmünde bir miktar dövüştüler, doğal olarak. MHP'li Edip Özbaş, "Reisliğin el değiştirmesinden korkum yok. Ama Türk aile yapısı başsız kalacak. Bu durumda ailenin resmi makamlara karşı temsili de güç olacak. Eşler arasında çocuğun hangi okula gideceği konusunda anlaşmaya varılamazsa ne olur? Bu sorunu mahkeme mi çözecek?" sorularıyla kıvrandı durdu. ama yine de reislik elden gitti.

Komisyondaki görüşmeler, ailesi için saçını süpürge edip eşit olmayı hak eden kadınların olup olmadığı, eşitliğin (tabi ki özellikle malları paylaşmadaki eşitliğin) aşkı yok edip etmeyeceği, çamaşırları kimin yıkayacağı gibi konular etrafında heyecanlı tartışmalarla sürüp gidiyordu. Tartışmalar sürerken, geçtiğimiz haftalarda, "Karılara Yedirmeyiz" sloganı etrafında sessizce birleşen MHP ve RP'li milletvekilleri, yanlarına kattıkları bir DSP'liyle birlikte tasarının 202. maddesindeki "Edinilmiş mallarda eşit paylaşım" rejimini değiştiriverdiler. Sağcısı-solcusu, müslümanı-laiği kadınlara karşı el ele verip 7/9 oyla "paylaşmalı mal ayrılığı"nı getirdiler.

Bu oldu bitti üzerine Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, istifa tehdidi ile eşit paylaşımı geçirmeye çalıştıysa da umduğu sonucu alamadı.

Feminist hemşiremiz Hikmet Sami Türk !

Görüşmeleri erteleme ödünü verip, karşılığında sadece maddenin yeniden oylanması ödününü koparabildi. Genel başkanının altına imza attığı tasarıya aykırı hareket etmekle suçlanan MHP Trabzon Milletvekili Orhan Bıçakçıoğlu, kendisi gibi düşünen milletvekillerinin temsilcisi gibi "Hür ve bağımsız bir milletvekili olarak, genel başkanının altına imza attığı tasarılarda görüşlerini dile getirmeye ve bu yönde önergeler vermeye devam edeceğim." diyerek mücadeleye devam kararlılıklarını ilan ediyordu. Bekâr olan genel başkanları tasarıya istediği gibi imza atabilirdi. Ama onlar evliydi ve tartışılan kendi mallarının yarısıydı. Tedbirlerini almalı, asla taviz vermemeliydiler.

Gelişmeler üzerine, kadınlar ayaklandı. Fakslar, e-mailler. telgraflarla gelişmeleri protesto ettiler. Ardı ardına basın toplantıları düzenlediler. Meclise gittiler. Komisyon üyeleriyle görüştüler. Komisyonu izlemeye aldılar. Kadınlara destek de gelmeye başladı. Ve 22 Mart Perşembe günü tarihi bir karar alındı: ***Kadınların komisyon çalışmalarını izlemeleri yasaklandı!***

Bütün o. 21. yüzyıl. Avrupa Topluluğu'na giriş muhabbetlerine rağmen. meclis bir çırpıda kadınlara kapatılıverdi. Kadınlar aleyhine atıp tutmalarının. "karı" ve "mal paylaşımı" tartışmalarındaki düzeysizliklerinin basına yansımasından "rahatsız" olan milletvekilleri, çalışmaları "basına kapatmayı" bile tartıştı.

Konu bu kadar vahimdi!

Tartışılan mal rejimleri

Yürürlükteki Medeni Kanun'a göre, yasal rejim olarak "mal ayrılığı" uygulanıyor. Evlilik sırasında edinilen mallar ve yapılan birikimler kimin üzerine kayıtlı ise, boşanma halinde yine onda kalıyor.

Sonuçta, tapuda kadınların üstüne kayıtlı görünen gayrimenkullerin oranı yaklaşık yüzde 9, kadınların yüzde 83'ünün hiçbir geliri yok!

Edinilmiş mallarda ortaklık rejimi, evlilik sırasında edinilen malların. yapılan birikimlerin boşanma halinde eşler arasında ***eşit*** bir biçimde paylaştırılmasını öngörüyor.

"Eşit paylaşım, Türkiye şartlarına uymaz; mal ayrılığından, birdenbire en uca. malların eşit paylaşımına geçmek gerçekçi değil" savunmaları zaten sistemin ana fikrini ele veriyor.

Paylaşmalı mı? Paylaşmamalı mı?

Paylaşmalı mal ayrılığı. evlilik sırasında edinilen mallardan sadece "ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına özgülenmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğini güvence altına almaya yönelik yatırımlar"ın paylaşılmasını öngörüyor. Yani, evlilik sırasında da edinse, erkeğin kişisel malları kendisinde kalacak.

Yasal rejim paylaşmalı mal ayrılığı olursa, evliliklerde otomatik olarak işleyecek rejim de bu olacak. İsteyen, sözleşme yaparak yasadaki diğer rejimlerden birini de (edinilmiş mallara katılma. mal ortaklığı, mal ayrılığı) seçebilecek. Kaç kadının müstakbel ya da halihazırdaki kocasını ikna edip, notere ya da mahkemeye götürüp eşit bir rejim kabul ettirebileceğini kolaylıkla tahmin edebiliriz!

Üstüne üstlük. neyin ailenin kullanımı ve geleceğine özgülendiği. neyin kişisel mal olduğu da ayrı bir tartışma konusu olacak.

Koca, ikinci evi ben işlerim için yatırım amaçlı aldım derse, o ev paylaşılamayacak: arabasını işyerine kayıtlı gösterse araba onda kalacak. bankadaki hesabını aile için birikim değil. kendi adına iş kurmak içindi dese ne olacak vb... Kısacası bir yolunu bulup. kadınla pek bir şey paylaşmaması pekala mümkün.

Daha kötüsü. 252. maddenin "Paylaştırmanın açıkça hakkaniyete aykırı olduğunun veya istemde bulunan eşin mirasçılıktan çıkarılmasını gerektirecek davranışlarda bulunduğunun anlaşılması halinde hakim paylaştırma istemini reddeder" hükmü ile neredeyse hiçbir şey paylaşılamaz hale getiriliyor.

Mirasçılıktan çıkarılmayı gerektirecek davranışlar çok tartışmalı bir konu. İki nedenle insanlar mirastan çıkarılabilir. Birincisi. miras bırakana ya da yakınlarına (ki, yakın tanımına samimi arkadaşlar. temizlikçiler, kahyalar bile girmekte) karşı ağır bir suç işlemek. İkincisi miras bırakana ya da yakınlarına (ana. baba, kardeşler, birlikte yaşamları akrabalara) karşı kanunen yükümlü olduğu görevleri yerine getirmekte büyük ölçüde kusurlu davranmak.

Örneğin, aile şerefine uygun düşmeyecek davranışlar. fena muamele, hastalık sırasında ilgisizlik, sık sık evi terketmek. çirkin sözlerle hakaret etmek, uygunsuz bir yaşantı gibi davranışlar. Her biri yoruma açık. bir çoğu dünya görüşüne göre değişen şeyler.

Sonuç olarak. paylaşmalı mal ayrılığı rejimi. bütün bir evlilik boyunca edinilen mallardan hiçbir şey vermemeyi mümkün kılan, belirsiz ve yoruma açık düzenlemeler getirmekte. yargıçlara büyük bir takdir yetkisi vermektedir.

Bu yüzden, uygulamada büyük bir kaos yaratacaktır. Ayrıca, herhangi bir ülkede uygulaması olmadığı için, hukukçuların, sistemin nerelerde aksadığını, uygulamada çıkan sorunların nasıl çözüldüğünü görebilecekleri bir dünya deneyimi de yoktur.

Edinilmiş mallarda ortaklık

Edinilmiş mallarda ortaklık rejimi, evlilik sırasında edinilen malların, yapılan birikimlerin boşanma halinde eşler arasında eşit paylaşımını öngörüyor. Evlilikten önceki mal ve birikimler, kişisel eşyalar, kişiye özel bağışlar, miras hakları, manevi tazminatlar, (sırf kamuoyunu yanıltmak için, milli piyangodan ikramiye çıkarsa ne olacak deyip durdular ama) karşılıksız kazanma yoluyla edinilen değerler paylaşıma girmeyecek.

Eşlerden biri, diğerinin rızası olmadan ortak maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunamayacak (paylaşmalıdaki gibi gizlice elden çıkaramayacak). Mal rejimi sona ermeden önceki bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan yapılan karşılıksız kazandırmalar ve evlilik süresince diğer eşin payını azaltmak için yapılan devirler edinilmiş mallara değer olarak eklenecek.

Kusursuz eşin, bu rejimden mağdur olmasını önleyici hükümler de var: Örneğin diğer eşin iflası, ortaklık payının haczedilmesi gibi haklı nedenlerin varlığı halinde yargıç, mal ayrılığına dönüş kararı verebilecek. Kuşkusuz, edinilmiş mallarda ortaklık rejiminin de aksayan yanları olacaktır. Eksiklikleri vardır. Örneğin paylaşmalı mal ayrılığındaki "yargıç, olayın özelliklerine göre, boşanma halinde aile konutunda kimin kalacağına, ev eşyasını kimin kullanacağına karar verir: kalma ve kullanma süresi tapu kütüğüne işlenir" düzenlemesi bu rejimde yoktur. Rejim yeniden görüşülürken, eklenmelidir.

Tarifeli, taksimetreli evlilikler

Şimdi, kapalı kapılar ardında, bizlerin hayatı üzerine pazarlıklar sürüyor. Parti başkanları ve vekilleriyle görüşen Bakan Türk, edinilmiş malların eşit paylaşımı hükümlerinde değişiklik olmayacağını ancak, ayrıntılarda önergelerle değişiklik yapılabileceğini söylüyor. Şu ana kadar gelen değişiklik önerilerinin her biri birbirinden ilginç:

Durmadan, eşit paylaşım çıkarsa boşanmalar artacak, servet avcısı(!) kadınlar zengin (ama masum!) erkekleri kandırıp mallarına konacaklar diyenler, şimdi de "Eski evlilere uygulanmasın ya da 4-5 yıl sonra uygulamaya konulsun, yeni evlilere hemen uygulansın" önerisi getiriyorlar. Garip bir çelişki! Evli erkekler, eski eşlerini beş kuruş vermeden boşayabilsin, bir an önce canlarının çektiği kadınlarla evlenebilsin diye herhalde!

"Eşlerin emek değerlerinin eşit olmayacağı" gerekçesiyle malların bölüşümünün, 'mağduriyet doğurmayacak' şekilde hakim tarafından belirlenmesini; "zina, cana kast, fena muamele ve eşlerden birinin diğerini öldürmesi halleri"nin istisna olmasını istiyorlar.

En harika öneri: "Yıllara göre paylaşım". Evlilikte 2 yıllık, 5 yıllık, 10 yıllık ya da 20 yıllık ana dönemler koyup, bu dönemlerdeki boşanmalarda karşı tarafa verilecek mal oranının farklı olması. Taksimetreyle işleyecek evlilikler ne mutlu, ne sevgi ve huzur dolu olur değil mi?

Parlak önerilerden biri de, aileleri gelir durumlarına göre gruplayıp, her grupta ayrı oranlar öngörmek!

Birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf evlilikler gibi... Siz hangi tarifeden arzu ederdiniz? Elbette ki, yasalar tek başına fiili eşitlik ve adaleti getirme yetmez. Ama Medeni Kanun değişikliği aile içi rollerde ve geleneksel iş bölümünde köklü bir değişimin yolunu açacaktır.

Bu nedenle, tüm kadınlar için, erkek meclisin, erkek vekillerine bırakılamayacak, ya da sadece hukukçuların uzmanlık alanıymış gibi izleyici kalınamayacak kadar yaşamsal.

Bu noktada tüm kadınlar, özellikle edinilmiş mal rejiminin politik tavizlere konu olup orasından burasından kırpılmasına ve aile reisliğinin başkanlık adı altında yeniden önümüze konmasına karşı ciddi ve ortak bir tepki göstermeliyiz.

Artık hep birlikte sokaklara dökülmeliyiz.

Hülya Gülbahar

erkekvekillerine göre !

- "Mallar, jigolocuya, dosta yedirilir. Tetikçiler çoğalır, zira dostlar ve jigolalar evli sevgililerinin eşlerini öldürtmek için katil tutmak zorunda kalırlar" *(SALİH ERBEYİN - MHP)*

- "Kadınlar, zaten uzun zamandır arzuladıkları fırsatı yakalayarak kocalarını boşarlar. Türkiye'de boşanma oranları artar" (ve de "böylece Türkiye batar" anlamında!) *(MEHMET GÖZLÜKAYA - DYP ve MÜJDAT KAYAYERLİ - MHP)*

- "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da nikahsız evlilikler zaten çok yaygın. Erkekler, bu yasa çıkarsa artık hiç nikah yapmazlar, gayri meşru ilişkiler ve gayri meşru çocuk sayısı artar ve devlet bunla başa çıkamaz." (ve de "böylece Türkiye batar" anlamında!) *(SALİH ERBEYİN - MHP)*

- "Böyle bir rejime geçmek Türk aile yapısı radikal değişiklik anlamına gelir ve Türkiye'ye çok sorunlar getirir." (ve de "böylece Türkiye batabilir" anlamında!) *(MEHMET ALİ ŞAHİN - FP)*

"Kocamın, malların bölüşülmesiyle ilgili düşünceleri sürekli değişiyor"

Evliliğinin başlangıcında kocasıyla aralarında hiç bir yasal anlaşma olmayan Yüksel hanımın yaşadıklarını ve düşüncelerini aktarıyoruz.

Şu anda nasıl bir süreç yaşıyorsunuz?

İki çocuğumuz var. yirmi senedir evliyiz. Ben on iki sene hem evde hem dışarıda çalıştım, emekli oldum. Biz elle tutulur mallarımızı evlendikten sonra aldık. Üç evimiz ve bir arabamız var. Evlerin birinde şu anda çocuklarımla ben oturuyorum. Benim sadece emekli aylığım var. iki çocuğumuza da ben bakıyorum. Bana bir para bağlanmasını istiyorum. Çocuklara emekli aylığımla bakamam, okutamam, tatile götüremem. O nedenle yazlığı çocukların üzerine yapmasını istiyorum. O bana aklına eserse çok cüzi miktarda para yardımı yapıyor.

Boşandıktan sonra bana hiçbir şekilde maddi olarak yardım etmeyeceğini biliyorum. Şu anda bile doğru dürüst para vermiyor. Mesela daha önce bir dükkân açmıştı, ben emekli olduğum için benim üzerime yapmıştı. Şimdi o dükkân kapatıldı ve onun vergi borçları benim üzerime kaldı, o ödemiyor. Ben zaten maddi, manevi olarak yıkılmışım. Yirmi sene sonra ayrılıyoruz ve onun hayatında başka bir kadın var.

Medeni Kanun'da malların bölüşümüyle ilgili madde görüşülüyor, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Kadın her zaman için daha mağdur durumda oluyor boşandıktan sonra. Çocukların bakımı kadınların üzerine kalıyor genel olarak. Dışarıda çalışmayan bir kadınsanız geçim derdiniz çok daha büyük oluyor. Erkek daima üstünlük sağlıyor, boşandıktan sonra erkeğin yine üstün olması durumu bence yanlış. Ben mesela hem evde hem dışarıda çalışıyordum. Kocam işten gelince oturuyor ya da geziyordu. Boşanma halinde eşit paylaşım bile bana doğru gelmiyor, kadının hakları daha çok olmalı diye düşünüyorum. Yakında bizim davamız sona erecek, sonuç ne olur bilmiyorum. Çünkü kocamın malların bölüşülmesiyle ilgili düşünceleri sürekli değişiyor.

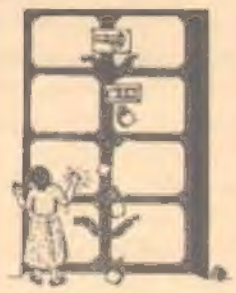

Türkiye büyük erkek meclisine yolculuk

19 Mart Pazartesi günü, Türkiye'nin her yerinden elliyi aşkın kadın örgütünün temsilciliğini yapan 11 kişilik bir heyetle Türkiye Büyük Erkek Meclisine bir yolculuk yaptık. Hepimizi, işini gücünü bırakarak bu ani yolculuğa sürükleyen neden, TBMM "Adalet" Komisyonu'nun evlilikte edinilmiş malları paylaşma rejimini reddederek, kadınlarla erkekler arasında adaleti sağlama görevini reddetmek konusunda gösterdiği "cansiperane" çabalardı.

Adalet Komisyonu'yla en son 1997'de, aile içi şiddete uğrayan kadınların korunma emri alabilmesine ilişkin yasa tasarısının komisyonda reddedileceği belli olduğunda yoğun bir teşrik-i mesai yapma bahtiyarlığına (!) erişmiştim:

Sene 1997: Refah Partisi mecliste çoğunlukta ve hükümetle (DYP - Refah koalisyonu) muhalefet arasında hemen hemen her konuda büyük çekişme var: Bir konu hariç! İş. kadınları aile içi şiddetten korumayı amaçlayan yasa tasarısına gelince, tüm partiler olağanüstü bir dayanışma örneği göstererek yasa tasarısına karşı çıkmaktalar. Yani, biz kadınlar, o bir türlü gerçekleşemeyen "milli bütünlüğü" sonunda sağlamayı başarmıştık. Bu "olağanüstü" dayanışmayı, "erkek" meclisimizin olağanüstü yaratıcı "erkek zekasına" borçluyduk: Aile içi şiddete uğrayan kadınları bu şiddetten korumaya yönelik bir yasaya karşıydılar, zira, görüşlerini aldıkları "çok ama çok değerli erkek hukukçularımızdan" öğrendiklerine göre, böyle bir yasa, Türkiye'de benzeri görülmemiş bir şekilde, bir cinse (bu durumda kadınlara) olumlu ayrıcalık tanıyarak, anayasanın cinsiyetler arası eşitlik maddesini ihlal ederdi" ve "erkek milletvekillerimizin" anayasamızın kadınlarla erkekler arsında eşitliği öngören bu kutsal maddesinin ihlaline tahammülleri olamazdı!

Refah Parti'li erkekvekilleri, bu konuda diğer meslektaşlarıyla tamamiyle aynı hassasiyeti taşımaktaydılar. Ayrıca, onlar, diğerlerinin pek göremediği başka bir tehlikenin de farkındaydılar! Onlara göre, bu yasa dinimize ve *"dini geleneklerimize"* aykırıydı, ve biz aile içi şiddete uğrayan kadınları korumaya yönelik bir yasa isteyerek, Türkiye'nin dini bütünlüğüne, dolayısıyla, hani neredeyse memleketin temeline kibrit suyu dökmekteydik! Yasanın, "dini geleneklerimize" aykırı olduğu savı, kendi partilerinden olan kadınların da tüylerini diken diken etmiş olmalı ki, o tarihte, Refah Parti'li kadınlar, ortak bir basın açıklamasıyla yasa tasarısını desteklediklerini bildirmişlerdi.

(Yukarıda sözü geçen, ve benzeri, 1980'lerden beri Kanada'dan "Müslüman" Malezya'ya kadar birçok ülkede uygulanmakta olan yasa, "Ailevi Koruma Kanunu" adı altında Ocak 1998'de TBMM'de kabul edildi.)

Sene 2001: Türkiye'de elli yıldır (1951'den beri) değişmeyen belki de tek şey olan Medeni Yasa tasarısının 202. maddesi, TBMM Adalet Komisyonunda partiler üstü bir "milli" erkek dayanışmasına neden oluyor. Mecliste bu seferki cansiperane erkek seferberliğinin konusu. Türkiye'de kadın ve erkekler arasındaki ulusal gelir eşitsizliğini birazcık olsun düzeltmeyi öngören ve aslında 1970'lerden beri birçok ülkede uygulanmakta olan "evlilikte edinilmiş malların eşit paylaşımı"nı öngören madde.

Sene 2001 ve partiler üstü erkekvekili dayanışmasında bir değişiklik yok, ama 1997'ye oranla kadın hareketi çok daha örgütlü ve yaygın. 202. maddenin Adalet Komisyonu'nda reddedildiği haberi gelir gelmez, Türkiye'nin her yerinden elliyi aşkın bağımsız kadın örgütü ulusal bir kolisyon oluşturarak, iki gün içerisinde bir araya geliyor ve komisyonda "paylaşmalı mal ayrılığı" adı altında kabul edilen ve kısacası, erkeklerin evlilikte edinilen malları, kanundan mal kaçırarak ve eşlerine göstermelik bir iki tavizde bulunarak tek başlarına sahip çıkma kurnazlığını protesto ettiklerini, ortak bir metinle TBMM'ye ve basına bildiriyorlar.

Ortak eylem, TBMM Adalet Komisyonu üyelerini "adalet"e davet etmek üzere ziyaretleri de içeriyor. Bu amaçla, çeşitli illerden son derece geniş bir platform oluşturuluyor. Antalya Kadın Meclisi, Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı, EŞ-İZ (Eşitlik İzleme Platformu), KADER (Kadın Adaylarla Dayanışma Derneği), Kadın Dayanışma Vakfı, Kadının İnsan Hakları Projesi (KİHP), Köy Öğretmenleri Haberleşme Derneği, Mersin Bağımsız Kadın Derneği, Mor Çatı, Pir Sultan Abdal Vakfı, Türk Kadınlar Birliği ve Uçan Süpürge nin temsilcilerinden oluşan 11 kişilik bir kadın heyeti, 19 Mart 2001 günü meclise bir yolculuk yapıyoruz. elliyi aşkın kadın örgütünün ve Türkiye'deki milyonlarca kadının evlilikte edilmiş malları eşit paylaşımı istediklerini "savın erkekvekillerimize" iletmek üzere...

"Dini"ye bir de "milli" eklenmiş!

1997'ye oranla ne değişmiş diye sorarsanız, kısa yoldan cevabım: *bir*, "Sayın" erkekvekillerimizin, eşlerinin katkılarıyla elde ettikleri maddi refahı eşleriyle paylaşmaktan ve de bu yasa tasarısı geçerse, eşlerinin onları en sonunda boşayabileceğinden ödleri kopuyor *iki*: Türkiye Büyük Erkek Meclisinin kadınların insan haklarına *karşı* seferberliğinde, söylemlerine söylem katılmış, güya "dini" nedenlere bir de "milli"leri eklenmiş! Yine kısacası, Türkiye'de kadın-erkek eşitliğinin engellenmesi, "dini"ye ek olarak, "milli dava" niteliğine gelmiş!!!

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verilerine göre, Türkiye'de kadınların Doğu Anadolu'da % 94'ünün ve en iyi koşullarda, Ege Bölgesinde % 75'inin *hiçbir geliri yok*!! Tüm Türkiye'de tapulu gayrimenkullerin yalnızca %8'i kadınlara ve % 92'si erkeklere ait! Milyonlarca kadın, yasaların ve ülke koşullarının yarattığı eşitsizlik ve ekonomik bağımlılık nedeniyle, evlilikte her türlü haksızlığa, aşağılamaya ve şiddete maruz kalıyor! Gördük ki, bütün bu sorunlar, adalet komisyonu üyesi olan olan erkekvekillerimizi *hiç* ama *hiç* ilgilendirmiyor.

Onlar, başka sorunlarla meşguller! Sayın erkekvekillerinin iddisma göre, başka hiçbir ülkede eşi benzeri bulunmayan ve aslında erkeklere kanundan mal kaçırarak, evlilikte edinilmiş mallara tek başlarına sahip olmalarının yolunu açmaktan başka özelliği bulunmayan "paylaşmalı mal ayrılığı rejimi", Türk erkekleri tarafından "keşfedildiğinden" son derece "milli" ve sırf bu nedenle kabul edilmeli!

Ayrıca, MHP'li erkekvekillerine göre, kadınlarla erkeklerin evlikte edindikleri malları eşit paylaşmalarını öngören bu yasa, "milli" bir tehdidi içermekte, yani biz kadınlar, evlilikte edinilen malların eşit paylaşımını isteyerek, bilmeden, aslında Türkiye'nin parçalanmasına yol açacak son derece tehlikeli bir gelişmeyi arzulamaktayız! Sayın MHP'li erkekvekilleri, Türkiye'de kadınlar ve erkekler evlilikte edinilmiş malları paylaşırlarsa, Türkiye nasıl batar konusunda bizi aydınlatmak için, söylev çekmekten ya da "gül vererek" bizi dinlemekten tutun da gözümüze tehditkar parmak sallamaya varıncaya kadar hiçbir metodu eksik etmediler!

MHP ve FP, en azından şimdilik kadınların evlilikte edinilmiş maları eşit paylaşımını engellemek için, ellerinden geleni yapacaklar, bu belli! Peki diğerleri? Görüştüğümüz tek kadın komisyon üyesi olan DYP'li Sevgi Esen, bu maddenin geçmesi için, gece gündüz çalıştığını ve "parti başkanının" bu maddenin geçmesi için talimatı olduğunu söyledi. Nedense, ne parti başkanı Tansu Çiller'in talimatı, ne de Sevgi Esen'in çabaları, DYP'li komisyon üyesi Mehmet Gözlükaya'nın 202. Maddeye karşı çekinser oy kullanmasını engellememişti. Gözlükaya, bizlere, çekinser oyunun, nasıl 202. Maddenin engellenmesine yol açtığını büyük bir gururla anlattı.

ANAP'a gelince, görüştüğümüz tek ANAP'lı komisyon üyesi olan Hakkı Oğuz Aykut, bu konuda avukat olan kızına danışması gerektiğini, ve henüz danışmamış olduğundan bizlere bir söz vereməyeceğinin ötesinde bir şey söyleyemedi!

Kısssadan hisse, iş vine başa düştü! Dini nedenlere eklenen milli nedenlerle 2001'de de gasp edilen haklarımızı alamama olasılığı yükselmiş durumda!!! Bir de dua edin, milletvekillerinin kız çocukları olsun, ve o kızlar, babalarını kendi hakları yönünde yönlendirsinler! Yoksa, kadının insan hakları için hükümet politikası filan **YOK**!

Pınar İlkkaracan
Kadının İnsan Hakları Projesi (KİHP)

aynalar ve hücreler

Cezaevlerindeki açlık grevleri artık ölümlerle sürüyor. Bu koşullarda cezaevinde yatan okurumuz Rabia'dan yeni bir mektup aldık. Rabia bizler için bir de üstte gördüğünüz 8 Mart tebrik kartını hazırlamış...

"Kadının dünyasının koca bir hane hapsinden ibaret olduğu gerçeğini deşe deşe tüm dünyanın aslında koca bir hapishane olduğuna hükmedebiliriz. Evet, dünya dar, artık hepimiz kocaman bir hapishanenin içinde parçalanmış yaşamlar yaşıyoruz. Duygularımızı, düşüncelerimizi bölüp bloke ederek sosyal, siyasal hücrelere sokuyoruz onları. Aynalarla kaplıyoruz hücremizin duvarlarını. Aynalara bakmayı seviyoruz, çünkü aynalara bakınca kendimizi gördüğümüzü zannediyoruz.

Daraltılmış dünyamızda aynaların yanılmasıyla baş başa, hücreleştirilmiş bir ömrü sürüyoruz. Her yerde kaydınız oluyor bizim. Okulda, nikâh defterinde, poliste... Bitmek bilmez saymalar yaşıyoruz.

Koca bir dünyanın nasıl bir hapishaneye çevrildiğini biraz anladığımızda, önümüze konan aynaların sırlarını dökülüp ardına bakmaya çalıştığımızda, düşüncelerimizi, düşlerimizi hapsedildikleri sosyal, siyasal hücrelerden çıkarmaya kalkıştığımızda, dünyamız olan hane bile çok görülüyor bize.

Cezanız boyut değiştiriyor ve hapishanelerde buluveriyoruz kendimizi. Aynaları kırmanın, sırlarını dökmenin cezası hapishanedir ülkemizde.

Tehlikeli oluyoruz. Hakkımızda brifingler düzenleniyor. Hem politik, hem muhalif, hem tutuklu, hem kadın. O zaman Yakın Ortaçağ karanlığında engizisyon denen işkence makinasının cadı diye yaktığı kadını "içeri"de gelişmiş lav silahıyla yakalıyor. O zaman yüzyıllardır ne değişti kadın için, hücreleştirilmiş bir yaşamın vitrininden başka. Dün Ulucanlar'da, "Kadınları öldürmeyin, sadece sakat bırakın", diyen sesin üzerine yanmış kadınların gölgesi düşüyor bugün. Dışarıda gerici erkek toplumun aynasını parçalayan kadını içeride parçalamaya çalışıyorlar. O zaman yaşamada daha kararlı olmalıyız. İçerideki kadını yaşamı savunur gibi sahiplenmeliyiz. Çünkü kadın yaşamı bütünlüğünün temsilcisidir ve bir kez aynanın ardına baktıysa hücreye sığmaz."

Rabia

tecavüz yetmedi,

bir darbe de basından !

İ.B. üç yaşındaki kızıyla yalnız yaşayan genç bir kadın. Bir gece kızıyla uyurken, mutfak penceresinden bir adam giriyor evine. Önce bıçak tehditiyle genç kadına tecavüz ediyor sonra da ziynet eşyalarını ve cep telefonunu alarak kaçıyor. **İ.B.** hemen komşularına giderek yardım istiyor ve karakola başvuruyor. İfadesinde saldırganı, "Koyu mavi gömlekli, iri yarı ve iri burunlu," şeklinde tarif ediyor. Bunun üzerine polis soruşturma başlatıyor.

Yukarıdaki haber, 14 Mart 2001 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yayımlandı. Ama maalesef bu şekliyle değil! Gazete yukarıda verdiğimiz bilgilerin dışında haberde, **İ.B.**'nin evinin adresini, iş yeri adını, adresini olduğu gibi yayımladı ve bu ifşaatın ardından beklendiği üzere, patronları **İ.B.**'yi işten attı! Bu durumda **İ.B.**'nin ardı ardına yaşadığı kâbusları düşünebiliyor musunuz?

Ve tabii bundan sonra yaşayacaklarını da... Bu gelişmeden bir kaç gün sonra ise, aynı gazetenin yazarı Fatih Altaylı köşesinde gazetesini eleştirerek **İ.B.**'den özür diledi. Timsah gözyaşları!

Daha önce de bir çok defa yazdığımız gibi, üçüncü sayfa haberlerinde özellikle tecavüz gibi konular ya magazinel tarzda veriliyor ya da haberde adı geçen kadınlar suçlanıp deşifre ediliyor. **İ.B.**'ye yapılanlar da bu zihniyetin en büyük göstergesi...

Sabiha Gökçen ve Vera Tulyakova öldü

Geçtiğimiz Mart ayında Sabiha Gökçen ve Vera Tulyakova aramızdan ayrıldı... Sabiha Gökçen, Türkiye'nin ve dünyanın ilk askeri kadın pilotu, Vera Tulyakova ise şair Nazım Hikmet'in beşinci eşiydi. Sabiha Hanım, 1937'de Trakya ve Ege manevralarına katıldı. Dersim harekatında ise kenti bombalayan uçaklardan birinde aktif görev aldı. Balkan devletlerinin davetlisi olarak uçağı ile Balkan turu yapan Gökçen, daha sonra atandığı Türk Hava Kurumu Türk Kuşu'nda 1955'e kadar başöğretmenlik yaptı. Mustafa Kemal'in manevi kızı sıfatını taşıyan Sabiha Gökçen, cesareti ve Cumhuriyet ideolojisine olan bağlılığı ile cumhuriyet projesinin örnek kadınlarından biri oldu.

Vera Tulyakova, bizde Nazım Hikmet in adına yazdığı aşk şiirleri ile tanınır. Sinema stüdyosu canlandırma film bölümünde redaktör olan Tulyakova, Nazım Hikmet ile birlikte "İki İnatçı" adlı tiyatro oyununu, Nazım Hikmet'in ölümünden sonra ise sinema üzerine bir tez yazdı. Ölümüne kadar Nazım Hikmet'in vatandaşlık hakkı için çalıştı. Önümüzdeki günlerde Rusya'da çıkacak olan, şairin Moskova günlerini anlatan kitabını da redaktörlüğünü yaptı. Ama Türkiye'de Nazım'ın kadını olarak anılmaktan kurtulamadı.

Meclise protesto

Evlilikte mal bölüşümü maddesiyle ilgili aralarında anlaşmazlık çıkan milletvekilleri, Medeni Kanun Tasarısı'nın görüşülmesine ara verdiler. Bundan hareketle, İkinci Kadın Sığınakları Kurultayı'na katılan kadın grupları, 23 Mart Cuma günü Galatasaray Postanesi'nden milletvekillerine telgraf çekerek, hem evlilikte mal bölüşümüyle ilgili maddenin kadınlar aleyhine dönüştürülmesine hem de tasarının görüşülmesine ara verilmesini protesto ettiler.

Kriz basının yönetici elitini de vurdu ama...

Plaza'da yağmur önce

IMF politikalarının doğal sonucu olarak ortaya çıkan krizin ağır faturası, yine emeğiyle geçinen kesimlere kesildi. Ekonomide toplu işten çıkarmaların yaşandığı sektörlerden biri de medya oldu.

Bankalar operasyonu ile Etibank'ın hortumlanmasının açığa çıkmasını takiben, Dinç Bilgin'in mallarına tedbir kararı konuldu. Bilgin, şirketi önce devretti, sonra Aydın Doğan desteği ile geri aldı. Bu süre içinde insanlar başlarına gelecekleri bile bile öylece bekleştiler. Ve tensikat başladı. *Sabah Grubu* ndan 1200 kişi, işten atıldı. Atılanlar, tazminatlarını ancak bir ay sonra taksitlere bölünmüş olarak alabileceklerini öğrendiler. Çok düşük meblağlar bile üç dört taksitle bölünüyordu. *Sabah*'ı takiben tekelci medyanın diğer dükkânları da teker teker kriz bahanesiyle işten çıkarmalara girişti. *Doğan Grubu* ile Dinç Bilgin arasında, yapıldığı söylenen, "Biz İzmir'den çekilelim... Siz de ....yı kapatın" türünden, tekelci piyasalarda çok rastlanan gizli bir anlaşma uyarınca, İstanbul, İzmir, Ankara, yurtdışı ekleri kapatıldı. İşini kaybetmeyenler açısından da durum çok parlak değil, çünkü onlar da dışarıdaki işsizler ordusu bahane edilerek, daha fazla çalıştırılıp daha az ücrete talim ettiriliyorlar.

Durumun adı "medyada kriz"

Kriz, çünkü: 3 bine yakın işsiz gazeteciye, işten çıkarmalarla her gün yenileri ekleniyor. Kriz, çünkü medya, onu biçimlendiren sermaye grupları, devlet ve okuyucu arasındaki hassas dengeyi, her zaman hâkim sınıflar lehine saptayıp, bir kültür, bir hiyerarşi, bir yaşam biçimi oluşturan, kısacası medyayı medya yapan yönetici evlatlarını da yemeye başladı. Ama krizlerin başka bir özelliği daha vardır. Böyle dönemlerde insanların etrafta olup bitenleri algılamaları değişir. Eskiden normal kabul edilip, sorgulanamayacak şeyler, sorgulanmaya başlanır, otopsiye yatırılır. Gazeteciler kesiminde de böyle oldu. *Gazeteciler Meclisi Girişimi*'nin çalışmaları toplu işten atılmalar için çözüm ve eylem önerilerine yoğunlaştı. *Gazeteciler Sendikası, Cemiyet, Çağdaş Gazeteciler* de harekete geçti.

İşsiz ve işli gazeteciler Ankara'nın yolunu tuttu. Amaç kıvılcım protesto ve kamuoyu oluşturmaktı. Dönüşte, şenlik düzenlendi, iş yerlerinden ve işsiz gazetecilerden dönem sözcüleri seçildi. Onun arkasından Abdi İpekçi Anıtı önünde 350 kişinin katıldığı hortumlu eylem yapıldı, "Hortumlar sahiplerine temsilciler aracılığıyla teslim edildi. 15 Nisan'da büyük miting var.

İşin bizi ilgilendiren yönüne, kadınlara gelince... Kadınlar şimdiye kadar büyük medyanın, hem en iyi malzemesi hem de emekçileri oldular. Gazeteler içinde genellikle yetki ve sorumlulukların daha az olduğu alanlarda, erkekler tarafından pek beğenilmeyen yerlerde istihdam edildiler.

Öyle çok sayıda kadın genel yayın yönetmeni ya da müdür yok. Olanlar da genellikle kadın, aile, çocuk, moda dergilerinin ya da dergi gruplarının başına getirildiler hep. Kriz en çok kadın gazetecileri vurdu. Gerek Ankara eyleminde, gerek ondan sonra yapılan büyük toplantıda, kadın gazetecilerin sayısı erkeklere oranla bir hayli yüksekti. Fakat bu büyük çoğunluğun dışında bir kadın gazeteci kesimi daha var.

Şimdi bir dönem medya katedrallerinin oluşumuna hayli emeği geçmiş bu üst düzey yöneticiler de kapının önüne konuldular. Çünkü, onların vasıtasıyla oluşturulan eski yapı patronlar açısından pek karlı görünmüyor artık. Piyasanın tekelci yapısı güçlenirken, güçlenen tekeller kendi içlerinde yeni bir örgütlenmeye gidiyorlar ve o yapıya uygun biçimlendirmeleri yapabilecek başka yöneticiler bulundu.

Ankara'da bir Pazartesici...

Ankara'ya gitmek üzere toplandık. Göğüslerimizde, sarı basın kartı formunda yapılmış, " Gazeteci işsiz, muhtemel işsiz" kokartı vardı. Sessiz ama derin bir veda töreni ardından koyulduk yola. Otobüsün yarısından fazlası kadın gazetecilerden oluşuyordu. Güle, oynaya, her durakta tıkına tıkına gittik- gazeteci örgütleri ve çalışan arkadaşlar sağ olsun-, Sabah, Ankara ÇGD lokali önünde güllerle karşılandık ve Yaşar Okuyan'la buluşmak üzere yola koyulduk. Ankara'da güzel bir kar yağıyordu... Kapıda arandık, tarandık Meclise girdik- hayatımda ilk kez oluyordu, bu-, Yaşar Okuyan herkese jelatin içinde bir karanfil verdi. İlk karanfilin *Yeni Gündem*'in eski çalışanı Aysel'e verilmesini, ben kaderin bir cilvesi olarak değerlendiriyorum.

Levent Cinemre, "Biz *Sabah Grubu* ve Türkiye Gazetesi'nden işten çıkarılanlar" diye başlayan konuşmasını yaptı. İçi boşaltılmış 212 (Basın Kanunu) 'nin bakana verilmesi süksenin büyüğüydü. Daha sonra grup başkan vekillerine gittik ve Levent'in aynı minval üzerine konuşmasını beş kere dinledik...

Ama işin ilginç yanı, grupların başkanlarının da sözleşmiş gibi aynı şeyleri söylemesiydi... "Bizim elimizden bir şey gelmez." Ama Zekeriya Temizel'i ziyaret galiba işe yaradı- İstifa etmeden, Etibank dosyasını imzalayıp öyle gitmiş-, *Ankara Gazeteciler Sendikası*'na gidip eylem değerlendirmesi yapıldı.

Ve dönüş yoluna koyulduk... Yolculuk boyunca epey bir patriyarkal günah işlendi... Atmosfer dedik, eylem esastır dedik, oturduk hanım hanımcık.

Ama burada artık ifade edebilirim... Beni - sanırım başkalarını da- oralara götüren- siyasi tutumdur. Medya bir yandan da patriyarkanın önemli kalelerinden biri ve kadın gazeteciler cinsiyetçiliğin en ilkel biçimlerine maruz kalıyorlar. Dönem eylem, sorgulama ve değişme dönemiyse, bu konuda da bir şeyler yapılması gerekiyor.

İş elbette ki kadın gazetecilere düşüyor.

Kriz basının yönetici elitini de vurdu ama...

Plaza'da yağmur önce

IMF politikalarının doğal sonucu olarak ortaya çıkan krizin ağır faturası, yine emeğiyle geçinen kesimlere kesildi. Ekonomide toplu işten çıkarmaların yaşandığı sektörlerden biri de medya oldu.

Bankalar operasyonu ile Etibank'ın hortumlanmasının açığa çıkmasını takiben, Dinç Bilgin'in mallarına tedbir kararı konuldu. Bilgin, şirketi önce devretti, sonra Aydın Doğan desteği ile geri aldı. Bu süre içinde insanlar başlarına gelecekleri bile bile öylece bekleştiler. Ve tensikat başladı. *Sabah Grubu*'ndan 1200 kişi, işten atıldı. Atılanlar, tazminatlarını ancak bir ay sonra taksitlere bölünmüş olarak alabileceklerini öğrendiler. Çok düşük meblağlar bile üç dört taksitte bölünüyordu. *Sabah*'ı takiben tekelci medyanın diğer dükkânları da teker teker kriz bahanesiyle işten çıkarmalara girişti. *Doğan Grubu* ile Dinç Bilgin arasında, yapıldığı söylenen, "Biz İzmir'den çekilelim... Siz de ....yı kapatın" türünden, tekelci piyasalarda çok rastlanan gizli bir anlaşma uyarınca, İstanbul, İzmir, Ankara, yurtdışı ekleri kapatıldı. İşini kaybetmeyenler açısından da durum çok parlak değil, çünkü onlar da dışarıdaki işsizler ordusu bahane edilerek, daha fazla çalıştırılıp daha az ücrete talim ettiriliyorlar.

Durumun adı "medyada kriz"

Kriz, çünkü: 3 bine yakın işsiz gazeteciye, işten çıkarmalarla her gün yenileri ekleniyor. Kriz, çünkü medya, onu biçimlendiren sermaye grupları, devlet ve okuyucu arasındaki hassas dengeyi, her zaman hâkim sınıflar lehine saptayıp, bir kültür, bir hiyerarşi, bir yaşam biçimi oluşturan, kısacası medyayı medya yapan yönetici evlatlarını da yemeye başladı. Ama krizlerin başka bir özelliği daha vardır. Böyle dönemlerde insanların etrafta olup bitenleri algılamaları değişir. Eskiden normal kabul edilip, sorgulanamayacak şeyler, sorgulanmaya başlanır, otopsiye yatırılır. Gazeteciler kesiminde de böyle oldu. *Gazeteciler Meclisi Girişimi*'nin çalışmaları toplu işten atılmalar için çözüm ve eylem önerilerine yoğunlaştı. *Gazeteciler Sendikası, Cemiyet, Çağdaş Gazeteciler* de harekete geçti.

İşsiz ve işli gazeteciler Ankara'nın yolunu tuttu. Amaç kıyımı protesto ve kamuoyu oluşturmaktı. Dönüşte, şenlik düzenlendi, iş yerlerinden ve işsiz gazetecilerden dönem sözcüleri seçildi. Onun arkasından Abdi İpekçi Anıtı önünde 350 kişinin katıldığı hortumlu eylem yapıldı. "Hortumlar sahiplerine" temsilciler aracılığıyla teslim edildi. 15 Nisan'da büyük miting var.

İşin bizi ilgilendiren yönüne, kadınlara gelince... Kadınlar şimdiye kadar büyük medyanın, hem en iyi malzemesi hem de emekçileri oldular. Gazeteler içinde genellikle yetki ve sorumlulukların daha az olduğu alanlarda, erkekler tarafından pek beğenilmeyen yerlerde istihdam edildiler.

Öyle çok sayıda kadın genel yayın yönetmeni ya da müdür yok. Olanlar da genellikle kadın, aile, çocuk, moda dergilerinin ya da dergi gruplarının başına getirildiler hep. Kriz en çok kadın gazetecileri vurdu. Gerek Ankara eyleminde, gerek ondan sonra yapılan büyük toplantıda, kadın gazetecilerin sayısı erkeklere oranla bir hayli yüksekti. Fakat bu büyük çoğunluğun dışında bir kadın gazeteci kesimi daha var.

Şimdi bir dönem medya katedrallerinin oluşumuna hayli emeği geçmiş bu üst düzey yöneticiler de kapının önüne konuldular. Çünkü, onların vasıtasıyla oluşturulan eski yapı patronlar açısından pek karlı görünmüyor artık. Piyasanın tekelci yapısı güçlenirken, güçlenen tekeller kendi içlerinde yeni bir örgütlenmeye gidiyorlar ve o yapıya uygun biçimlendirmeleri yapabilecek başka yöneticiler bulundu.

Ankara'da bir Pazartesici...

Ankara'ya gitmek üzere toplandık. Göğüslerimizde, sarı basın kartı formunda yapılmış, " Gazeteci işsiz, muhtemel işsiz" kokartı vardı. Sessiz ama derin bir veda töreni ardından koyulduk yola. Otobüsün yarısından fazlası kadın gazetecilerden oluşuyordu. Güle, oynaya, her durakta tıkına tıkına gittik- gazeteci örgütleri ve çalışan arkadaşlar sağ olsun-. Sabah, Ankara ÇGD lokali önünde güllerle karşılandık ve Yaşar Okuyan'la buluşmak üzere yola koyulduk. Ankara'da güzel bir kar yağıyordu... Kapıda arandık, tarandık Meclise girdik- hayatımda ilk kez oluyordu. bu-. Yaşar Okuyan herkese jelatin içinde bir karanfil verdi. İlk karanfilin *Yeni Gündem*'in eski çalışanı Aysel'e verilmesini, ben kaderin bir cilvesi olarak değerlendiriyorum.

Levent Cinemre, "Biz *Sabah Grubu* ve Türkiye Gazetesi'nden işten çıkarılanlar" diye başlayan konuşmasını yaptı. İçi boşaltılmış 212 (Basın Kanunu) 'nin bakana verilmesi süksenin büyüğüydü. Daha sonra grup başkan vekillerine gittik ve Levent'in aynı minval üzerine konuşmasını beş kere dinledik...

Ama işin ilginç yanı, grupların başkanlarının da sözleşmiş gibi aynı şeyleri söylemesiydi... "Bizim elimizden bir şey gelmez." Ama Zekeriya Temizel'i ziyaret galiba işe yaradı- İstifa etmeden. Etibank dosyasını imzalayıp öyle gitmiş-. *Ankara Gazeteciler Sendikası*'na gidip eylem değerlendirmesi yapıldı.

Ve dönüş yoluna koyulduk... Yolculuk boyunca epey bir patriyarkal günah işlendi... Atmosfer dedik, eylem esastır dedik, oturduk hanım hanımcık.

Ama burada artık ifade edebilirim... Beni - sanırım başkalarını da- oralara götüren- siyasi tutumdur. Medya bir yandan da patriyarkanın önemli kalelerinden biri ve kadın gazeteciler cinsiyetçiliğin en ilkel biçimlerine maruz kalıyorlar. Dönem eylem, sorgulama ve değişme dönemiyse, bu konuda da bir şeyler yapılması gerekiyor.

İş elbette ki kadın gazetecilere düşüyor.

muhabir kızları ıslatır

Televizyon taklidi, bol resimli az yazılı ve az fikirli gazeteler dönemi başlıyor. Bunun için de fazla insana gerek yok.

Ama yine birileri içinde bulundukları yayın grubunun niteliğine göre haberleri saptayacak, onun bankalarının, sermaye gruplarının hangileri olduğunu ezbere bilecek, devletle arayı iyi tutacak ki arada teşvik meşvik gelsin, yine paryalar yöneticilere selamı bile veremeyecek, yine bazıları kırk bin elli bin dolar üzerinde para alırken, büyük çoğunluk boğaz tokluğuna çalışacak, bazıları oturacak, bazılarına daha fazla iş yüklenecek.

Yönetici elit, nasıl bulunduğu yayın grubunun çıkarlarını gözetmeyi biliyorsa, toplum içinde bulunan çeşitli sosyal sınıfların, cinsiyet gruplarının eğilimlerini ve eylemliliklerini de görür ve onları bir biçimde içinde bulunduğu yayına yansıtır ki ürünü satabilsin. Bizse, göz yaşlarımızı iktisatlı kullanıp, empati duygumuzu çarçur etmeyelim.

Biz dışarıda sağlam durdukça, 8 Martlar'da yine kadın sözü bizden sorulur. Bizim medyadaki temsiliyet oranımız değişmediği gibi itibarımız da sıfıra inmez...

Necla Akgökçe

ben de atılmıştım...

holding basınıyla benim de tecrübelerim oldu. *radikal*'de yazarken, abdullah öcalan'ın roma'ya gidişiyle ilgili yazım basıldı, bir şey diyen de olmadı. sonra gönderdiğim yazılar bana bir şey söylenmeksizin basılmamaya başlandı. bir arkadaşımla, "işten ayrıldı," demişler. "demokrat" diye adı çıkmış bir kadın olan editörüm benimle bir defa bile konuşmadı. sonra *milliyet*'in pazar ekinde yazmaya başladım. editörüm, kendisini, kendisi de maço ve sağcı olarak tanımlayabilecek olan emre aköz'dü. her yazımla ilgili, itiraz edeceği bir şey varsa ya da gazete yönetiminden bir itiraz gelmişse açıkça söylerdi. daha sonra işten atıldı, yerine lütfü tmç geldi, onunla da bir sorun yaşamadık. orada, erkeklerin kadınları neden aldattığı üzerine bir yazı yazdım, içinde yanılmıyorsam "pörsüyen erkeklik" gibi bir ifade geçiyordu. gözden kaçmış, gazete birbirine girmiş, baskıyı durdurup yüz bin gazeteyi çöpe atmışlar! işime son verdiler. ay başında paramı yatırmadıklarını gördüm. ben de gazetenin bütün fakslarına ve atılmamdan sorumlu olan yalçın doğan'ın e-postasına aşağıdaki mektubu gönderdim: "*yalçın doğan, aklımızın almadığı şeylerin yazılmasına tahammülünüz olmadığını görüyoruz. olabilir, hakkınızdır. bu sebeple benim bir daha yazmamı istemiyormuşsunuz. gerçi gazetelerde sizin gibilerin sıkıcı, sasık yazıları değil, benim gibilerin şaşırtıcı fikirleri daha çok ilgi topluyor ama en nihayetinde yönetici sizsiniz, buna da bir şey denemez. ama bir aylık paramı ödememeniz hiçbir hukuka ve ahlaka sığmıyor. siz de bilirsiniz, zamanında "mağrur olma padişahım, senden büyük allah var," diyenler haklı çıkmış. unutmayın, gün olur devran döner, bu dünya size de kalmaz*" hemen telefon edip bir yanlışlık olduğunu söyleyerek paramı yatırdılar. daha sonra bu yaz, bir internet sitesinde yazmaya başladım, editörüm olan solcu ve genç kadın işle ilgili e-postalarıma bile cevap verme gereğini duymuyordu. bu hikâyenin çarpıcı bölümü şu, andığım herkes işen atıldı. yani öyle de olmuyor bu iş!

ayşe düzkan

Dönem sözcüsü Beyhan Sunal Girişimi anlattı:

Gazeteciler Meclisi Girişimi nedir?

Gazeteciler Meclisi Girişimi (GMG), gazeteci Metin Göktepe'nin öldürülmesinin ardından, polislerin yargılanması sürecinde, duruşmaları izleyen gazeteciler arasında başlayan dayanışmanın, zamanla, mesleki sorunları tartışan bir gruba dönüşmesiyle ortaya çıktı.GMG her işyerinden temsilciler ve kolaylaştırıcı da diyebileceğimiz dönem sözcüleri şeklinde örgütlendi. Sendika tartışmaları ile GMG'nin kurumlaşması tartışılırken, toplantılara katılım azaldı ve GMG ilk dönemini, bir iniş süreci ile tamamladı. Ancak iletişim bir elektronik posta grubunda devam etti. 2000 yılının son günlerinde, GMG ikinci çıkışını *Andıç* toplantısı ile yaptı. Ölüm oruçlarına yönelik Hayata Dönüş Operasyonu'nun sürdüğü sıralarda yapılan toplantı, basında yankı buldu. Ve tabii ki işsizlik. GMG basın sektörünün bir taban hareketi olarak, işsizlik konusunda en doğru ve refleksif tavrı gösteren grup oldu. Girişimin bir elektronik posta grubu bulunuyor, grubun yaklaşık 460 üyesi var...

Bence sektörün ciddi bir kopuşa, bir silkinmeye ihtiyacı var. Sistemle çok fazla bütünleşmiş, uyumlaşmış, daha da vahimi örtüşmüş bir görüntüsü var basının. Demokratikleşme adına iç ilişkiler de ilkeler de yeniden gözden geçirilmeli. Temiz medya diyoruz ya, ben demokratik medya diyorum. Öncelikle toplumla ilişkilerinde demokratik bir medya. Toplumun tüm kesimlerinin, çalışanların, muhaliflerin, cinsiyetlerin ve cinsel tercihlerin- hoşgörüyle değil bence çünkü orada bir tahammül üst sınırı vardır ve hep tartışmalıdır- bir zenginlik ve değer olarak yansıyabildiği bir medya düşlüyorum. Anadolu'daki insan yok bizim basınımızda, muhalif insan yok, farklı geleneklere ve kültürlere mensup insanlar yok. Basın iç ilişkilerinde de demokratik değil.

Muhabirliğe yeni başlayan insanlara yaşatılan usta-çırak ilişkisinden tutun da sendikasızlaştırmaya ve son kıyımda yaşadığımız işten çıkarmanın en düzeysiz biçimlerine kadar iç ilişkilerdeki demokrasi yeniden sorgulanmalı.

Ve tabii ki basının. Türkiye'de demokrasinin gelişimine katkısı, yine medyatik bir deyimle ve yukarda söylediğim unsurlar da dahil edilerek "masaya yatırılmalı." Susurluk olayındaki rolümüz ya da depremde devleti nasıl sarstığımız (hiçbirşey eskisi gibi olmayacak) masalları yazık ki çok genellenebilecek örnekler değil. Bugün ölüm oruçlarındaki insanlar ölmeye başladı. Operasyonun ardından, bu konuyu hiç görmeyen medya, şimdi bu haberleri nasıl veriyor bakmak gerekiyor.

Gazeteciler Meclisi Girişimi, varolan meslek örgütlerine alternatif olmayan yapısıyla bence bu kopuşta önemli bir rol üstlenebilir. Aslında şimdiden onları harekete geçirmekte ne kadar başarılı olduğunu görebiliriz. Ama burada hareketin sürekliliği önemli tabii ki.

Yoğun bir kriz döneminde bir araya gelmenin samimiyetini sorgulayabiliriz elbette ama meclis girişimcilerinin, "Bu bir işsizler hareketi değildir, basında sendikayı da tartışmalıyız, etik sorunları da gündeme getirmeliyiz", biçimindeki ısrarları bence gelecek için umut vericidir.

Duygu Asena:

Tek el olamadık biz

Duygu Asena, *Milliyet*'ten ayrılışını ve basında son dönemde yaşanan işten çıkarma olaylarını anlattı.

28 Şubat kararı ne anlama gelir? Biz, bazı köşe yazarları için , hiçbir açıklama yapmadan, kaba bir şekilde, saygısızca işten atılmak anlamına gelir. 28 Şubat'ta *Milliyet Gazetesi* pek çok gazeteciyi işten çıkardı... Bu gazeteciler arasında köşe yazarları da vardı... Umur Talu, Zeynep Oral, Yalçın Doğan, Nilgün Cerrahoğlu, Şahin Alpay, Duygu Asena... *Hürriyet Gazetesi*'de aynı zamanda Zeynep Atikkan, Oya Berberoğlu ve Kurtlhan Fişek'i işten atmıştı... Nedenini bilmiyorduk... Bize "kriz" deniyordu, "gazetede yer bulamıyoruz" deniyordu. Hiçbir ölçü gösterilemiyordu... "Okunmuyorsunuz, tembelsiniz, dürüst değilsiniz, yalan haber yazıyorsunuz" gibi bahaneler bulunamıyordu. Haberi herkes internet sitelerinden duymuştu... Şöyle diyordu bu siteler, "*Milliyet*'in operasyon sonrasında iktidar açısından dikensiz gül bahçesi haline getirilmiş oluyor. İşten çıkartılan isimlerden U.Talu, Z.Oral, D.Asena, Y. Doğan, N. Cerrahoğlu, Ş. Alpay insan hakları ve düşünce özgürlüğü gibi konularda baş ağrısı olacak yazılar, diziler, haberler, yorumlar yazdılar. Bu açıdan bakınca *Milliyet*'te sağ kalanlar için bizimdir denilebilir mi? Demokratik bir Türkiye olsun isteyenlerin sonu ortada...

İşten atılan arkadaşlarının hepsi, insan hakları, demokrasi, barış diyorlardı. Sistemi eleştiriyorlardı... Hükümetle içiçe geçmiş basın, bunları istemiyordu... Basın zaten artık "ciddi" şeyler istemiyordu... Yazılı basında da 'televole reytingi' mantığı egemen olmuştu... 'Sanatçı' magazini yapmak tiraj artıracaktı! Şimdi bakıyorum da bizim eski gazeteye... Öyle basit ve bayağı magazin haberleri var ki, acaba bunların bir tanesi yerine, şu atılanlardan birinin yazısı olsaydı, gazete daha mı az okunurdu, daha mı az prestijli ya da reytingli olurdu?

İşten atıldığımızı çoğumuz internet sitelerinden öğrendik... Lütfedip bir yazı bile göndermediler... Spor Servisi şefi Zeki Çol gibi bir kısmınız da banka kartınızın iptaliyle atıldığınızı anladık. Bana gelince, ben de neden işten atıldığımı hiç öğrenemedim.. Yeni Genel Yayın Yönetmeni'ne iki kere gidip, '2000 eki kapatıldı, köşesiz kaldım, şu veya bu nedenle bana yazdırmayacaksan ben gideyim' demiştim... Bana her seferinde dedi ki, 'Deli misin sen, okunduğunun kanıtı olan birkaç kişiden birisin. Benim için de, gazete için de çok önemlisin. Şu anda yer bulamıyorum, bekle, sana güzel bir köşe açacağım...' Ben de bekledim. Çünkü benimle çalışmak istemeyen bir insan için iyi bir fırsattı 'ben gideyim' demem... 'Nasıl istersen' diyebilirdi. Demedi, aylarca bekletti ve sabah telefon ettiğimde, (telefonla haber verilen üç kişiden biri olma onuruna sahibim!) bana köşe açtı sandım... Çok komik ama böyle... Meğerse, 'sana yer açamıyorum' diye aramış... *Milliyet Gazetesi*'nde işten atılanların ortak özelliğine bir bakın... Sonra da yorumunu yine siz yapın... Belki de, 'Pınar Selek'i Mısır Çarşısı'nın önüne götürüp fotoğraf çektirir misin? Senin onunla aran iyi, bunu başarırsın' diyen bir gazetecilik zihniyetinin egemen olduğu yerde çalışmamak ya da buradan atılmak mutluluk ve onur verici bir durumdur. Ben, Pınar Selek'in tüm davalarına katılmış, hapisaneye bile gitmiş, ona yapılan komplo'ya, iki buçuk yıl haksız yere içerde yatışına tepki veren biri olarak bu sözleri duyduğumda, dünya başıma yıkılıyor sanmıştım... Sonra zaten Pınar'la yaptığım söyleşiyi koymadılar... Başka şeyler, başka tür yazılar istiyorlar artık... Hepimiz şaşkınız... Benim üzüntüm kendim için değil, var olan durum gerçekten canımı acıtıyor... Sesimi de duyuramıyorum... Basın bize vebalı muamelesi yapıyor... Hiç bizden söz etmiyor... Nedense!... Birkaç kahraman köşe yazarı üzüntülerini dile getirdiler... Diğer kahramanlardan hiç ses çıkmadı... 'E ne yapalım maaşları çok yüksekti' diyenler bile oldu... Bari lütfedip maaşlarınızı öğrenselerdi... Sanıyorum, içerde kalanlar kendi durumları için korkmaya başladılar... Çoğu artık, işsiz kalma korkusuyla, ne denirse onu yapacak... Başlarının üzerinde bir kılıç, 'hm, sizi de atarız ona göre...' Biz mağdurlar tek el, tek nefes olmayı henüz beceremedik ama, basın tekel olmayı çoktan başardı...

Duygu Asena

Zeynep Oral:

"Elveda"

Milliyet Gazetesinden atıldığım an, en doğal hak olarak, okurlarıma, köşemden veda etmek istedim. Önce yayınlarız dedikleri, sonra yayınlamadıkları yazının kopyası aşağıdadır.

Sevgili okurlar,

Baştan söylemeliyim, bu bir veda mektubu. Her vedadan, her ayrılıştan, her kopuştan nefret eden ben, siz okurlarıma duyduğum sorumluluk nedeniyle bu mektubu yazmak zorunda kaldım. O yüzden hemen başlayayım ve bitireyim. 1968-2001...Tam otuz üç yıldır hiç kesintisiz çalıştığım *Milliyet Gazetesi*'nde, çok yalın, çok sıradan birkaç amacım oldu. Şöyle sıralayabilirim: -Değerlerin hızla erozyona uğradığı ülkemizde, insanı "İnsan" yapan değerleri yüceltmek: o yücelttiğim değerleri sizin de fark etmenizi, benimsemenizi, savunmanızı sağlamak: Başta tiyatro olmak üzere sanatın ve kültürün her alanındaki yaratıcılıktan, güzellikten sizleri haberdar etmek, bunları sizlerle paylaşarak çoğaltmak, içinde yaşadığımız kısır ve yoz ortamda bu uğurda çaba gösterenleri desteklemek: -İnsan haklarının ve kadın haklarının bir savunucusu olarak, gördüğüm her haksızlığa, baskıya ve şiddete karşı çıkmak... İşte hepsi bu... Topu topuna üç "kalem"de toparlayıverdim. Bunlarda ne kadar başarılı oldum, amaçlarımı ne denli yerine getirebildim, doğrusu bilemiyorum. Ama bunlar işyerime getirmeye çalıştığımı, çok çalıştığımı biliyorum. Ne de olsa *Abdi İpekçi*'nin öğrencisiyim. Sağdan soldan, tepeden aşağıdan esen rüzgârlara aldırmadan "Esintiler"le çıktığım yolculukta, teknem kâh kayalara çarpıyor, parçalanır gibi oluyor, kâh sakin sularda, güvenli koylarda ilerliyordu. Ne fırtınalar atlattık, ne rüzgârlara direndik! Yüreğimin yelkenlerine söz geçiremediğimden, inatla sürdürdüm yazmayı. Yazmayı sürdürdüm, çünkü yalnız değildim. Siz okurlarımla birlikte çıkmıştık bu yolculuğa. Yelkenlere, en büyük gücü sizler verdiniz. Yazdıklarıma ve yazamadıklarıma, aklımdan ve yüreğimden geçenlere, içeriden ve dışarıdan ama en çok yürekten gelen tepkilerinizle, desteklerinizle, bin bir soluk "estirdiniz". Bu nedenle "Esintiler" için sizlere teşekkür ediyorum. Buraya kadarmış. Teknem durdu. (Üzülmeyin Mayakovski'den söz edecek değilim.) *Milliyet Gazetesi*'ne ve *Milliyet* okurlarına hoşça kalın diyorum. Çünkü işimden atıldım. (İlk kez gazetem değil de "*Milliyet Gazetesi*" dedim... İnsan bir tuhaf oluyor!) Bundan böyle bana *zeyneporal@e-kolay.net* ya da *azeyneporal@seyneporal.com* adresinden ve (0212) 257 16 50 no.lu fakstan ulaşabilirsiniz.

Hoşçakalın. Sevgiyle ve saygıyla.

Zeynep Oral

Medyada kırk yaşını aşan kadına iş yok !

Sabah Grubu'na bağlı *Bir Numara Yayıncılık*'taki işime, 21 Ocak 2001 tarihinde son verildi. Kadrosuz çalıştığım için hiçbir hakkımı alamadım. Zaten kağıt üzerinde maaşlar düşük gösteriliyor ve paranın geri kalan kısmını telif olarak alıyordum. Haklarımı almak için dava açmayı düşünüyorum. Ancak bu dava öncelikle haksız yere işime son verildiği ve haklarımı alamadığım için değil, bu işyerinde çalıştığımı ispatlamak için olacak.

Yani, atıldığım kanıtlanamaz için, öncelikle *Bir Numara Yayıncılık*'ta çalıştığımı kanıtlamam gerekecek.

Şu sıralar ben de dahil olmak üzere binlerce meslektaşım işsiz. Gazeteciliğin tanımı değişti. İyi yazı yazıyor olmanız ya da haberin kokusunu çok iyi alıyor olmanız kimseyi ilgilendirmiyor. Hele bir de benim gibi kırk yaşını aşmış bir kadınsanız, mankenlerin, şarkıcıların köşe yazarı olduğu medyada iş bulmanız neredeyse imkânsız hale geliyor.

Hatice Seçkin Akuğur

8 Mart

Bu sene İstanbul'da 8 Mart, biraz 1 Mayıs, biraz Newroz, az biraz da 14 Şubat karışımı bir etkinliğe sahne oldu. Bir çok ilde de kadınların planladığı eylemlere, bu arada *Pazartesi*'nin etkinliğine de emniyet güçleri izin vermedi...

İstanbul'da izin alınabilen 8 Mart Mitingi'nin düzenlemesine *Pazartesi* olarak katılmamıştık. Ancak Mitingi izledik ve derginizi sattık.

Kürt kadınları çeşitli pankartlar altında yürüdüler. Aralarında erkek yoktu ama özellikle HADEP'li erkekler kalabalık ve disiplinli bir grup halinde, yer yer sloganlarıyla alandaydılar

Türk sol gruplarından erkekler ise, politik görüşleri gereği olarak daha fütursuzdular. Herhangi bir mitingde, örneğin 1 Mayıs'ta atabilecekleri sloganlarıyla mümkün olduğu kadar kürsüye yaklaşmaya çalışıyorlardı. Bazı gruplar ise tamamen kadın erkek kaynaşmış bir haldeydiler. Sarmaş dolaş çiftler daha ziyade Sevgililer Günü'nü kutlar gibiydiler; tabii kendileri Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladıklarını düşünüyorlardır.

Feminist Kadın Çevresi: "İleriye dönük alınan kararlar sevindirici."

1. Öncelikle, sınırlı sayıdaki feminist grubun, karma kurumlardaki kadınlarla ortaklaşma şansını hiç denemeden, böyle bir platformda baştan yer almama tavrını benimsemek bizim için biraz zor

2. Mitingin organizasyonunda en büyük sorun bize göre erkeklerin katılımı konusunda ortaya çıkmıştır. Grupların bir kısmı, mitingin erkeklere de açık olması gerektiğini savunmuştur. Bunda kararlı olan EMEP'li kadınlar, çağrıcı grup olmaktan bu nedenle çekilmek zorunda kalmıştır. Aynı konuda ısrarlı davranan diğer gruplar ise, çağrıcı grup olarak kalmak istedikleri için bu ısrarlarından vazgeçmişlerdir. Varılan "uzlaşma" sonucu çıkan karar, erkeklerin yine mitinge katılmaları, fakat kadın kortejlerinin arkasından yürümeleri şeklinde olmuştur

Biz, bu tartışmanın uzlaşma ile sonuçlandığı aşamada mitingden çekilmeyi düşündük. Fakat, kritik bir dönemden geçiyor olmamız, diğer tüm muhalif kesimler gibi, kadınların ve feministlerin de ülkemize barış ve demokrasinin gelmesi yönünde çalışmalar yapması gerektiğini düşünmemiz ve böyle bir dönemde muhalif kadınlarla, özellikle de Kürt kadınlarıyla birlikte olmak konusundaki ısrarımız, bizim için varoluşsal olan bir konuda farklı bir tavır almamıza yol açtı. Mitinge bu olumsuzluğa rağmen katılmaya, fakat kürsüde hiçbir görev almamaya karar verdik. Böylece, erkekler yakınımıza gelecek olursa (ki bu durumda ortamın gerginleşeceğini deneyimlerimizden bilmekteyiz), alanı terk edebilecektik. Bu kararımızı, miting öncesinde platforma ilettik ve alanı diğer gruplardan daha erken terk ettik.

3. Erkeklerin arkada kalmasını benimsediğini ifade eden platform, bunun kadınlardan oluşacak güvenlik ağı ile sağlanacağını da iddia etmiştir. Fakat, ODP'li kadınların, bir kadın zinciri yapma ve böylece erkeklerin kadınların arasına sızmalarını engelleme önerisi, gereksiz bulunarak reddedilmiştir. Bize göre bu, grupların erkeklerin kadın mitingine karışmalarının engellenmesi konusunda gerçekte çok samimi davranmadıklarının, yine orta yolcu bir yaklaşım izlendiğinin göstergesidir.

4. Bunların yanı sıra, miting alanında, yine birçok problemle karşılaşıldı. Bu sene de, kadın görevliler ve kadın avukatlar görev yerlerinde değildiler Yine kürsü konuşmaları uzun tutuldu. teknik aksaklık sonucu kürsüden erkek sanatçıların şarkıları yükseldi. Yine erkekler kürsü önüne kadar gelerek birçok kadının üzerine yürüdüler.

Yürüyüş sırasında ortak slogan atılmasını sağlayacak görevliler olmadığı için, grupların ortak bir şekilde slogan atmaları mümkün olamadı. Basınla ilişkiyi koordine edecek görevliler tesbit edilmediği için, mitingin medyada yer alış biçimine herhangi bir müdahalemiz olamadı.

Son olarak, '97 Mitingi'nden itibaren, mitinglere katılım oranlarında -HADEP'li kadınlar dışında- ciddi bir gerileme göze çarpmaktadır.

'97 Artık Örgütlü Mitingi'nden itibaren kadın mitinglerinin vazgeçmediği bir olgu, kürsüden yapılan konuşmaların Türkçe ve Kürtçe olması. Başka hiçbir miting çalışmasında hâlâ geliştirilmeyen bu duyarlılığı oldukça önemli buluyoruz.

Önemli bulduğumuz bir diğer şey de, miting değerlendirme toplantısı sırasında Dicle Kadın Kültür Merkezi, HADEP'li Kadınlar, İHD'li kadınlar,

Barış Anneleri, ÖDP'li kadınların, bundan sonraki her türlü kadın çalışmasında erkek katılımcıları reddetme kararını almalarıdır.

Umuyoruz ki, bundan sonraki miting çalışmalarında bu sorun tartışma gündemini işgal etmeyecektir.

Dicle Kadın Kültür Merkezi: "Kadınlarla ilgili taleplerin ifade edilmesi gerekiyor."

Uzunca bir süreden sonra 8 Mart'ta kadınlar olarak sokağa çıkmak önemliydi. Tabii ki mitinge kadar olan süreçte yoğun tartışmalar yaşandı. Bu tartışmaların sonucunda bir ortaklaşmanın yakalanmasını (kadının özgürleşmesi konusunda farklı yöntemlere rağmen) olumlu görüyoruz.

Bu ortaklaşmada kürsüden alana kadar kadının irade olması konusunda geliştirilen hukuk önümüzdeki sene yapılacak tartışmaların zemini olacaktır. Her ne kadar alanda önceden belirlenen hukuk yeterince yerine getirilmediyse de...(Sıralamadan tutalım, erkeklerin ve karma grupların gelmesine ve alana yerleşmesine kadar)

Kadınların bu sene öne çıkardığı talepler, döneme uygundu. Son gelişmeler bu taleplerin daha örgütlü biçimde dile getirilmesi gerektiğini ortaya koyuyor.

Bu sene de Kürt ve Türk kadınlarının ortaklaşması, Kürtçe'nin ifade edilmesi, dayanışma ruhu bu coğrafyada farklı kimlik, kültür ve dillere rağmen ortak yaşanabileceğini gösterdi. Kadının bu konudaki oynaması gereken rol daha da yoğun kendini hissettirdi

Özellikle Kürt kadınlarındaki kitlesel artış ve kadının iradesini yansıtma noktasında yakalanan düzey olumluydu. İleriki yıllarda genel taleplerin yanında kadına yönelik taleplerin de ifade edilmesi gerekiyor. Türkiye cephesindeki azalma kadın hareketi açısından üzerinde durulması gereken bir olgu. Özellikle tabana ulaşmadaki sancılar ve politika belirlemeye yönelik.

Önümüzdeki süreçte, bu coğrafyanın kadın hareketleri olarak sadece 8 Martlar'da değil, zor da olsa daha örgütlü hareket etmek ve kadına karşı geliştirilen politikalarda ortak duruşu sağlamak, tabana ulaşabilmek ve kadın bakış açısını yaşama hâkim kılmak gerektiğini düşünüyoruz.

İzlenimler...

Dergi satmaya çalışıyoruz. Bir erkeğe soruyoruz, "Dergi alır mısınız?", "Bir dergi kadınlara mahsusmuş niye alayım ki?" diyor. "Bu miting de kadınlara mahsus niye geldiniz?" diyoruz.

Bir çifte yaklaşıyoruz, erkek, elini bırakmadığı genç kıza soruyor. "Alayım mı sana?" İnsan kendini politik bir dergi değil de pamuk helvası satar gibi hissediyor.

Bir kadın bize soruyor, "Sırf kadınların olduğu bir yer var mı?" Bir erkek atlayıp cevap veriyor, "Kadınlar her yerde işte," deyip, HADEP kortejini gösteriyor; "Bir tek orada erkekler var." "Peki sen niye buradasın?" diyoruz. "Benim burada durmam gerek diyor, sevgilimi bekliyorum".

Kadınlar barış için

Kadınların Diyarbakır seyahatini basından okumuşsunuzdur. Seyahate katılan Pınar Selek, Yaşar Seyman, Duygu Asena yol boyunca yaşadıklarını Pazartesi için yazdılar

biz hiç bir yere gitmedik

Bız hiçbır yere gitmedik aslında. Nereye gideceğiz? Bır buçuk saatlık yola mı? Vizesiz, pasaportsuz... İstanbul'da bir yerden bir yere gitmek kaç saat sürüyor? Ne oluyor o zaman? Ne bu velvele? "Kadınca" bir abartma mı yoksa?

Hayır, mesele uzak bir ülkeye yolculuk etmekten çok farklıydı. Haritamızı bozduk o kadar. Diyarbakır'a giderek mi? Yine hayır. Mesele Diyarbakır'a gitmek de değil. Dıyarbakır a artık herkes gider. Hatta yakında, Diyarbakır modası bile başlayabilir. Eğer yerli *Goebbels*'lerimiz yeni savaş propagandalarıyla kulaklarımızı uyuşturmazlarsa, misafirler çoğalır, çünkü orada, otantık cinsinden tüketilecek çok şey var... Halk ise öyle politik ki. bu görüntünün arkasındaki dehşeti gizlemeyi iyi biliyor misafirlerinden.

Biz haritamızı bozduk ve yüzleştik, o kadar.

Haritalar ne anlatır? Bu kent içinde çizdiğimiz harita bize ne anlattı? İstanbul'da da az şey mi yaşandı? Hayır. Belki Diyarbakır'daki kadar değil ama, burada da kan kokusu, yanmış et kokusu. barut ve nem kokusu dile gelmiyor mu? Parlak ışıkların arkasında soluk soluğa bekleyen karanlığın görüntüsü yok mu? Var. Görmüyor değiliz elbet, görüyoruz. Ama yüzleşmiyoruz. Sınırlarımızı unutuşla, kaçışla çiziyoruz. Beyoğlu. Kadıköy, Aksaray, İkitelli, Eminönü... Haritamız küçük de olsa, kaçış yok oysa. Yorulup Güney'e de kaçsak, Kuzey'e de yürüsek, Doğu'ya da uçsak, dehşeti içimizde götürüyoruz. Utanç elbisesini soyunamıyoruz. Paranın kokusu sinmiş bu elbiselere. Sınırlarımız satın alınmış. Yıkamıyoruz. Bizi bin parçaya bölen hudutlarımızı parçalayamıyoruz.

Hele kadınlar. Aynası kırık, içindeki ses kısık. tarihi kayıp kadınlar...Biz kadınlar, hep uzaklara gitmek isteriz. Ama çoğu zaman tatmin olmadan döneriz. Çünkü her yer sürgündür. Egemenlik tarihinin erkeksi rengiyle boyanmış olan hiçbir zemin almaz bizi Kendimizin çizmediği haritalarda sıkışıp kalırız. Ama ne oldu, biliyor musunuz? Bir hafta önce. Diyarbakır'da kadınlar birbirlerini soydular. Gördüler ve görülduler. Bakıştılar. Yüzleştiler. Yaralarını gösterdiler birbirlerine. Kanlarını gözyaşlarıyla yıkadılar. Birbirlerine katabilecekleri rengı düşünduler. Doğadaki renklerin yan yana durabilme kabiliyetini anımsadılar. Yeni bir haritada. başka türlü bır yaşamın sessiz ve derinden büyümesi için, kısa zamanda içlerinde ne varsa akıttılar, karıştırdılar, danıttılar.

Kadınların, Diyarbakır'daki iki günluk buluşması, eski tarihe bir yolculuk gibiydi. Büyülendık ve büyüledik. Şahsımızda eski buyucu kadınlar dirildi. Gözlerimizde birbirimizi gördük. Uyanan sürgeli cadıları. Neredeyse burnumuzu oynatmayı bile deneyecektik. Bir dağ devrıldi sanki içimizde. Camlar kırıldı. "Geç kaldınız" dedi biri. "Ah! Neden daha önce akıl etmedık" dedi öteki

Garip bir doygunlukla döndük İstanbul'a. Sanki Dıyarbakır'a değil, kadınlığınıza, bin bır tonlu rengimize akmıştık. Diyarbakır'lı kadınlar da. bulundukları yerde. çıktılar aynı yolculuğa. Hep beraber. yaramazlığa kaçan çocuklar gibi. kilitlerimizi kırıp. sınırlarımızı parçalayıp kendimize kaçtık. Bir ışıltı yükseldi, gözleri yakmayan. Yumuşak ve berrak bir ışıltı, bu buluşmaya tanıklık eden herkesin, tüm kadın ve erkeklerin yüzlerine yansıdı. Bır gün batımı saatinde, güneşin gözleri kamaştı, bız ürperdik ve ürktük kendi gücümüzden.

Sonra bir el dokundu omzumuza. "Buraya kadar. Geri dönme vakti geldı. İş, güç, falan filan... Vedalaşın hemen. Uçak kalkacak" Vedalaşırken tek kelime etmeden sözleştik. Ayrılsak da oluşturduğumuz ılk köprüye başka köprüler ekleyecek ve erkeklerin savaşlarla sınırlarını belirledikleri görkemli haritaları bozacaktık. Yeni bahçemize söylenmemiş sözleri, düşlenmeyen renkleri, kalbimizde boğulan özlemleri ekecektik.

Bakıştık, gülümsedik ve ayrıldık.

Şimdı buradayız. Onlar orada. Aramız bir buçuk saat. İstanbul'da bir yerden bir yere gitmek kaç saat? Sınırları aşmanın bedeli ne? İnsandan insana akmak için hangi tür vizeler lazım? İnsamna, cinsine, sınfına göre değişiyor mu? Artık bizim için fark etmez. Biz haritamızı bozduk. Birbirimizin sesiyle konuşmayı öğrendik. Tanık olduk ki yaşam, binlerce yolun kesiştiği. dağınların çözüldüğü en gerçek yoldur. Bız bir yere gitmedik. Sadece yaşadık. İki gün sürdü ama yaşadık. Öyle güzeldi ki hepinizi andık sürekli. Sadece bakışlarınızla bile, bahçemize katabileceğiniz renkleri hayal ettik heyecanla. Çünkü bu bahçe hepimize ait Sembolik olanı gerçeğe çevirme görevi de öyle...

Pınar Selek (pselek@hotmail.com)

dert söyletiyor

Dıyarbakır'da kadınlarla buluştuk. Binlerce kadınla bir arada olmak ve onları dinlemek inanılmazdı. Kanat takıp sesi olduğum kadınlara ve sevdalı olduğum kente uçmuştum. Yürek coğrafyamda Dicle ve Fırat akıyordu...

Bir gün önceden uykularım kaçtı. Birkaç saatlik uykuyla Diyarbakır havaalanına indim. Bizleri çiçekle karşılayan kadınların zılgıtları uykularımı açtı. Son on beş yılın acıları zılgıtlara bile anlam yüklemişti. Artık zılgıtlarla direnç tazeliyorlardı. Acılar zılgıt ve zafer işaretiyle simgeleşmişti.

Büyükşehir Belediye salonu tıklım tıklımdı. Her yaşta kadın yerini almıştı. Yine zılgıt ve alkışlarla karşılandılar. Yaşadıkları ülkenin Batı'sındaki kadınlarla buluşacaklardı Gelen kadınlar ülkenin ses duvarını aşmış kadınlardı. Çoğunu televizyonlarda dinlemiş ya da yazılarını okumuşlardı. Ya da onları hiç tanımıyorlardı. Ama onlara yaşadıklarını anlatacaklardı. Öyle de yaptılar.

Dert söyletiyordu. Yüreğim bu acılı kadınların öykülerine nasıl dayanacaktı. Bir anlık bencilliğime kızdım. Onlar yaşarken nasıl dayanıyorsa: ben de, dinlerken öyle dayanacaktım. Zaman zaman yüreğim daralsa da dinledim. Zaten acılı bir coğrafyanın, acılı insanlarıyla büyüdüm... Gördum ki; Gunevdoğulu kadınlar acılarını sularla yıkamış, yüreğini güneşe çevirmişti...

Bir anne anlatıyordu. Örtusunun kenarından saçı fırlamıştı. Ahının ortasında dövmesi vardı. Yerel giysiler içinde hüzünlü ama dıkti: " Televizyonlarda şehit analarını izliyorum. Oğulları Mehmet'in, Ahmet'in mezarında ağlıyorlar. Ben de onlarla ağlıyorum. Benim oğlumun su dökeceğim, çiçek koyacağım mezarı da yok. . Once Türk anneleriyle barışmak istiyorum."

Eğitim durumları ve sağlık sorunları içler acısıydı. Yine yaşlı bir anne: "Hastaneye gidiyoruz. Türkçe bilmediğimiz için hastalığımızı anlatamıyoruz. İlaçlar veriliyor. filmler çekiliyor, çare bulunmuyor. Kısacası dil yok, para yok, yeşil kart yok. Sağlığımız düzeleceğine bozuluyor". Tüm konuşmalar Kürtçe yapılıyordu.

Diyarbakır'daydı...

kadının adı: ana

Yaşar Seyman

Kadınlarla yapılan toplantı sonrası, bir grup arkadaşla demokrasi platformuna gidiyoruz. Diyarbakır, Demokrasi Platformu; 28 sivil toplum örgütünden oluşuyor. Sözcüsü Tes - İş şube başkanı Ali Öncü: "Bu kadar çok bileşenin bir arada kalması bir model oluşturuyor. Sivil toplumun gelişmesi belli kesimleri ürkütmektedir. Onlarca yönetici gözaltına alınıyor, sürgün ediliyor. 1991'den bu yana 478 kamu çalışanı sürgün edildi. Son bir ay içinde 33 kamu çalışanı sürgüne gönderildi".

Dıvarbakır Kadın Platformundan CHP Kadın Kolları başkanı Mehpare Güzel sürgünlere yönelik şu açıklamayı yapıyor : "Eskiden bizim buralara memurlar sürgun ediliyordu. Şimdi tam tersi oldu, bizim buralardan özellikle deprem bölgelerine sürgünler yapılıyor. İlgiyle izliyoruz. Sanki burada yaşadığımız sosyal depremi görmüyorlar", diyor.

Güneydoğulu kadınlar yaşadıkları acıları anlatırken; yüreklerine kin ve öfkeyi yük etmediklerini söylüyorlardı. Yaşadıklarını eteklerinden çekenleri, dinlemeden haykırıyorlardı. En büyük özlem ve dilerdeki sihirli sözcük "Barış"tı. Haklıydılar. Çünkü barış savaştan zordu. Ülkenin her köşesinin barışa gereksinimi vardı.

Kalıcı barış için kadınlar bize sorumluluk yükledi. Kayapınar Belediyesi'nin açtığı 8 Mart Parkına barış adına fidanlar diktik.

"Af istiyorum"

Muhabirimize Şükran Avdın'la birlikte yukarıdaki pozu veren Perihan Mağden, Radikal gazetesinde şunları yazdı:"Birçoğumuz işten atılmış. Ayrıca, öylesine muhim değiliz işte. Oyun planları çok yukarda kuruluyor.Onların da, bizlerin de tepesinde. Bizimki yalnızca bir iyi niyet gösterisi. 'Sesinizi duymaya hazırız. En azından biz,' mesajı.(....) *GEVEL AF!* Bu onların çok temel, çok büyük beklentisi. Dağdakileri toptan indirecek bir af. 'İçerdekileri' (hepsinin içerde birileri var) çıkartacak bir af. Benim de temennim bu: Bir AF! **Şöyle kocamanından.**"

Orada, bütün kadınlardan ana olarak bahsediliyor. Erkekler de iyi düşünduler .. Gaffar Okkan'ın öldurulusunden sonra Diyarbakır'a gidelim, onlarla elele verelim dediler.

Gittiler ve futbol oynadılar... İyi ettiler. Futbol, eğlenceli bir şey... İnsanı bir an için de olsa, dertlerinden, acılarından uzaklaştırıyor, farklı bir heyecana sürüklüyor...

Benim aklımda, onların Dıyarbakır gezisinden yalnızca futbol kaldı. Başka ne yaptılar, ne amaçladılar anımsamıyorum...

Aklımda kalanlar Mehmet Ali Bırand ile Reha Muhtar'ın takımı çalıştırmaları, Ali Kırca'nın sakatlanması, Leyla Umar'ın başlama vuruşu yapması, o kadar... Başka hiçbir şey yok...

Biz, kadınlardan oluşan bir grup Dıyarbakır'a gittiğimizde aklımızda yalnızca oradaki acılı kadınlar vardı...

Futbol oynamayı bilseydik bile, doğrusu oynayacak halimiz yoktu... Aklımızda birazcık olsun onlarla dayanışmak, biz de varız, bız de barış istiyoruz, sesinizi duyurmaya geldik demek vardı. Dedik bunları ama daha çok onları dinledik ..

Hava sanki daha yumuşaktı... Daha umutluydu... Daha önce gittiklerimde gördüğüm o sessizlik, o ümitsizlik o denli büyük değildi.

Salonda yüzlerce kadın vardı... Beyaz başörtülü, kırmızı çatkılı... Eller havadaydı...

Hepsi konuşmak, anlatmak istiyordu... Oysa bizim buralarda, kadınlara açık toplantılarda pek de eller böyle havaya kalkmaz... Bizim batılı kadın sen konuş, onlar dinlesin ister... Hoşlanmaz acılarını anlatmaktan uluorta, çekinir yaşadıklarını herkesin gözü önünde ortaya sermekten... Batılı kadın teke tek konuşmak ister, çekinir...

Doğulu analar (onların adı ana, Zeynep Oral'ın önerisiyle yazının başlığını kadının adı ana koymak istiyorum) hiç bıkmadan konuştular...

Onlar konuşurken belki tek tek sözcükleri anlayamıyorduk ama, çok doğru, çok düzgün, birer deneyimli hatip gibi olduklarını anlıyorduk... Çevirmen çeviriyordu Kürtçe'den Türkçe'ye... Barış barış barış... Genel af... Anlayış .

Bekledikleri bunlardı işte...

Çok çocukluydular, sağlıkları bozulmuştu, üstelik doktorlar da bir işe yaramıyordu çünkü anlaşamıyorlardı, okula gidemiyorlardı, kızların okulda ne işi vardı?

Kumaları vardı, köylerinden kent varoşlarına göçmüşler, bambaşka, sıkışık korkunç bir dünyada yaşıyorlardı... O mimik evleri, ahırları, dereleri, otlakları, tarlaları yoktu...

Aç ve sefildiler,"çocuklarımız çöp topluyor " diyorlardı ve bu duvarlar arasında ensest ilişkiler başlanıştı... Tacizler... Bunların sonunda o yörede artan intiharlar... (Vah vah... Neden acaba?

Birisi araştırsa ya bunları... Neden intihar ediyor o yörenin kızları?!....)

Her şeye rağmen mutlu, her şeye rağmen umutlu, sevgi dolu, sıcacık o kadınlar guldüler de , zılgıt da çektiler, halay da...

Umut düşmüştü bir kez içlerine...

İyi niyetlerinden kuşku duymadıkları batılı hemcinsleri ile birlikteydiler...

Bir kez daha sesleri duyulacaktı...

Evet duyulacaktı.

Sesleri kıstırılmak istenen batılı hemcinslerine güveniyorlardı, ne yapıp edip, bir yerlere sızacak, onların seslerini duyuracaktı...

Birileri duyurmalıydı...

Duygu Asena

bekle bizi diyarbakır

şimdi dönüyoruz, orada gördüklerimizi, yaşadıklarımızı hatırlayacağız. çünkü kürtler burada da var ve onların yaşadıklarını öğrenmek burada da mümkün ve bundan kaçınırsak burada da içimiz rahat etmeyecek.

kürtler ayıptır diye "koymak" filini hiç kullanmıyorlar. onun kullanıldığı her yerde "bırakmak diyorlar. bunun en uç örneği: "oğlumun adını abdlah bıraktı." duygu asena hakh olarak soruyor, "peki maçlarda da üç tane koyduk yerine üç tane bıraktık mı diyorlar?" bilemiyoruz. onu erkeklere sormak lazım.

bir grup ünlü erkek diyarbakır'a gitti. futbol oynayıp döndü. başka bir şey yapmalarına gerek yoktu açıkçası."orayı" hiç görmemiş bile olsalar yaşananları biliyorlardı, neyi protesto edeceklerinden, kime sahip çıkacaklarından emindiler. gittiler, gaffar okkan'ı andılar, döndüler.

başka erkekler de daha önce başka türlü gittiler diyarbakır'a. tıpkı başka kadınların başka türlü gittikleri gibi. ama işte o kadınların ve erkeklerin hayatı daha sonra aynı olmadı.

kürtleri tanıdıkları, kaderlerini, yaşadıklarını anlamaya çalıştıkları için, kendi yerlerine yurtlarına geldiklerinde şüpheyle karşılanan, kötü gözle bakılan kadınlar: eşini kürtlerle savaşta kaybettiği halde intikam değil "barış" diyen tomris özden, olal bölgesinde kadınlara yapılan hak ihlallerini adım adım takip etmeye çalışan eren keskin, artık holding basınında kendisine yer bulamayan semra sonersan.

diyarbakır'a ilk defa 1995 yılında demokrasi kurultayı'nda konuşmaya ve kurultayı izlemeye gitmiştik, semra da vardı. her zaman samimiyetle konuşan bir kadındır: samimiyeti de hep dinleyicilerde karşılık bulur. o sefer "buraya gelmeyenler, avrupa'nın bütün şehirlerine, yeni yeni moda olmaya başlayan sofya'ya falan bile gidiyorlar." demişti. haklıydı o zamandan bu zamana turizm modaları da değişti, hatırladığım kadarıyla en son nepal'e gidiliyordu. yoksa yanılıyor muyum? diyarbakır, ortadoğu'nun paris'i, bir türlü moda olmadı

oysa kürtlerin misafirperverliği ünlüdür. yemekleri, tatlıları lezizdir. şehir güzeldir. her gittiğiniz yerde mahcup bir gülümsemeyle size demli kehribar çaylar ikram ederler. dillerini anlamazsınız ama bizim dilimizi tatlı bir aksanla konuşurlar; "abla çay çağırım mı?" insanı ağırlarlar, sonra da ağırlamalarına izin verdiğimiz için teşekkür ederler size. geriye gelirken, lezzetli çay, burma kadayıf, ipekli puşiler, ince işlemeli gümüşler, insanın elinden bırakamadığı tespihler, sırmalı masal kadifeleri getirirsiniz. üstelik bütün bunlar, bizim buraların yarı fiyatına bulunur orada. güzeldir diyarbakır yani, bir gittiğinizde yine gitmek istersiniz.

ama bir şehir, turist gibi tanınmaz ki. arkadaşlarınız olmalı orada, evlerinde yemek yiyip, sohbetlerini dinleyebileceğiniz, arada kürtçe'ye dönseler de, türkçe konuşmaya çalışırlar; "misafir vardır, yaw!". onların kardeşlerini merak etmelisiniz, çocuklarını özlemelisiniz, "gülan işe girdi mi, avla'nın nişanı güzel geçti mi, arjin yuvaya başladı mı?

diyarbakır'a gidiyoruz, "onların" payitahtına. hayır kimseyi anmayacağız, gaffar okkan'ı hatırlayıp serdar tanış ve ebubekir deniz'i unutmayacağız. kadınları tanıyacağız, onları dinleyeceğiz.

ama işte kürtçe konuşuyorlar. bir kısmı türkçe konuşabilse bile, erkekler gibi askerlik de yapmamış olan kadınların çoğunluğu bilmiyor; en fazla "hoş gelmişsiniz." ideolojik bir tercih olarak falan değil, başkasını konuşmayı bilmedikleri için. h'leri. k'leri vurgulu o dili konuşuyorlar.

şaşırıyoruz. bir kısmı bizden daha rahat konuşuyor mikrofonu ellerine aldıkları gibi, şöyle bir bakıyorlar açık olup olmadığına (ellerine daha önce mikrofon almışlar yani!) başlıyorlar takır takır konuşmaya

canları yanmış. siyasete bulaşmışlar. okuma yazma bilmeseler de konuşmayı biliyorlar; ne güzel!

"orada" kadınların daha fazla ezildiğinden kuşkumuz yok. ama işte bu şehirde solcu bir parti seçimlerde yüzde 70'in üzerinde oy alıyor ve rahatça siyasi çalışma yapabilse muhtemelen daha fazlasını alacak. ayrıca şehirdeki siyasi hareketliliğin önemli bir bölümünü kadınlar oluşturuyor ve bu, bizim, çoğu mhp'ye oy veren istanbul'umuzdan daha iyi bir durum oluşturuyor kadınlar açısından. çok mu iyi. hayır

ama bizimkinden kötü değil. sonra anlatıyorlar. "parti komisyon kurmuştur, vallahi aile içi şiddete uğrayan kadın başvuruyor. azaldi epeyce yani.

çok genç gösteren, ama daha sonra yaşının yirmi beş olduğunu söyleyen ve ölmek yerine "eks olmak terimini kullanmasından sağlıkçı olduğunu anladığımız bir kız son ve en önemli konuşmayı yapıyor:

"bir kadının eşinden dayak yemesi dünyanın en kötü şeyidir. ama biz bunu düşünemiyoruz. bizim derdimiz barış gelsin."

ve o kelime zihnimize kazınıyor; aşiti yani barış. kadınlar barış istiyor. sadece orada değil burada da. bize birbirinin benzeri gelen ama aslında eşsiz acılar ve serüvenlerle bezeli hikâyeler dinliyoruz. kaybedilen eşler, çocuklar, gözaltılar, gözaltında tacizler. yani savaş kadınlara ne "yaat ederse' o.

ayşe düzkan

"Endişeliyim"

Türkiye'deki kayıpları incelemek için gelen Birleşmiş Milletler'in Kayıplar ve Yargısız İnfazlar raportörü Esma Cihangir, Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve Batman'ı dolaştı.

Bu alanda inceleme yapmak için Türkiye'ye 1992'de başvuruda bulunduğunu ama olumlu cevabı ancak yedi yıl sonra alabildiğini açıklayan Cihangir, araştırmaları sonrasında Türkiye'den ayrılırken endişeli olduğunu belirtti.

Cihangir, geçmişteki olayları araştırmada yargı makamlarının yetersiz kaldığını, ayrıca hükümetin mutlaka Silopi'deki kayıp meselesinin üstesinden gelmesi gerektiğini vurgulayarak, davayı takip edeceğini söyledi..

(9 Mart 2001 tarihli Radikal'den alıntı yapılmıştır.)

kadınlara özel işkence yöntemleri!

Mardin'de bir ihbar sonucu yakalanan F.Ç., gözaltında yaşadığı işkence ve tecavüzü ancak altı yıl sonra açıklayabildi. Sanıklar aleyhine açılan dava ise tecavüzden değil, kötü muameleden işlem görecek!

Yukarıdaki başlık bir araştırma kitabının adı. Bu kitapta çeşitli ülkelerde devletin emniyet kuvvetlerince kadınlara uygulanan özel işkence biçimleri yer alıyor.

Türkiye'de de gözaltında işkence sırasında çeşitli biçimlerde uygulanan tecavüz, kadınlara özel bir işkence yöntemi halini aldı.

Bu yöntemlerde kullanılan araçlar bazen bir cop bazen bir sopa bazen de bir el olabiliyor. Evet, penisleri dışında da buldukları her şeyle tecavüz ediyorlar. Ve mağduriyetlerini açıklayan kadınlar hakkında yüzlerce yıllık hapis cezaları isteyerek davalar açıp tehdit yağdırıyorlar.

Aşağıda okuyacağınız haber de gözaltında işkencede bir tecavüz hikâyesi. Yirmi sekiz yaşındaki genç bir kadının, altı yıl gecikmeyle de olsa açıkladığı, mücadele etmeye karar verdiği acı mağduriyeti. .

"Tecavüz ettikten sonra, seni yakacağız"

Mardin'de bulunan İstem binasının bahçesinde görevliler genç bir kadını, halkın gözleri önünde dövüp elle taciz etmeye başlar.

Dayak üç dört saat boyunca devam eder. Sonra jandarmalar eline bir silah verir ve kendisini öldürmesini isterler.

Genç kadın bu isteği kabul ederek tetiği çeker. Ama silahta mermi yoktur...

Bir süre sonra İstem binasına alınır, gözleri bağlanır ve elbiseleri çıkartılarak cop ile dövülür Askıya alınır, duvarlara çarpılır. Fakat tüm yapılanlara rağmen genç kadın, görevlilerin istediği hiç bir ifadeye imza atmaz. Bu işkence tam yirmi bir gün devam eder. Gözaltında kaldığı sürenin son gününde genç kadın, hücresine bir yatak getirilerek, "Tecavüz ettikten sonra seni yakacağız," diye tehdit edilir.

Daha sonra çıplak bir durumdayken görevlilerden biri elini vajinasına sokar. Acı hisseder ve yirmi bir günün sonunda ilk kez hastaneye götürülür. Mardin Devlet Hastanesi'nde kendisine bekâret kontrolü yapan doktora kızlık zarının yırtılıp yırtılmadığını sorduğunda, yırtılma değil ama tahrip olduğu yanıtını alır...

"Yaşadığımın tecavüz olduğunu bilmiyordum"

Yukarıda aktardığımız korkunç işkenceleri yaşayan F.Ç., 1973 yılında Mardin'in Ömerli ilçesinde doğmuş genç bir Kürt kadını. Çocuk yaştayken PKK'nin dağ kadrosuna katılmış. 13 Eylül 1993 yılında bir ihbar sonucu yakalanmış. Hem maruz kaldığı tecavüzün sıradan bir işkence yöntemi olduğunu düşünerek, hem de cesareti olmadığı için yaşadıklarını açıklayamamış. Tutuklanıp Batman E Tipi Cezaevi'ne konduktan tam altı yıl sonra. Gözaltında Cinsel Taciz Ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu avukatlarına tecavüz şikâyetinde bulunmuş. F.Ç. yaşadıklarıyla ilgili şöyle diyor: "Aslında cinsel işkenceyi o kadar açık yapıyorlar ve bizim açmazlarımızı, korkularımızı o kadar iyi kullanıyorlar ki, biz bir süre sonra yaşadıklarımızın normal olduğuna inanıyoruz." Bir de tanığı var F.Ç.'nin. F.Ç.'yle aynı tarihlerde gözaltına alınan Y.A. isimli kadın şu anda F.Ç yle aynı cezaevinde bulunuyor.

F.Ç.'nin şikâyeti sonrası avukatları Eren Keskin ve Fatma Karakaş'ın yaptığı suç duyurusu sonucu, Mardin Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Şerif Çakmak, Muharrem Gezgör ve Atilla Baş isimli görevliler hakkında dava açıldı. Fakat açılan dava tecavüz suçlamasını değil, kötü muamele fiilini kapsıyor. Avukatları F.Ç.'nin hem yaşadığı travmanın psikolojik boyutunun tespiti hem de tedavisinin sağlanması için, Çapa Tıp Fakültesi Psikiatri Ana Bilim Dalı'na sevkini istediler. Davanın ilk duruşması 28 Mart 2001 tarihinde görülecek.

Not: Davanın ilk duruşmasının sonuçlarını, o tarihte dergimiz baskıda olacağından aktaramayacağız. Davayla ilgili gelişmeleri gelecek sayılarımızda takip edebilirsiniz.

Mağdur kadınlar yargılanıyor!

Geçen yılın haziran ayında düzenlenen Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Hayır Kurultayı'na açılan davanın ilk duruşması 21 Mart'ta yapıldı. Beyoğlu Adliyesi 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın duruşmasına kalabalık bir kadın topluluğunun yanı sıra Almanya'dan bir grup kadın gazeteci de katıldı.

Beş kadın avukatın müdahil olarak yeraldığı davada, "Devletin, Cumhuriyetin asker, muhafaza kuvvetlerine neşren tahkir ve tezyif etmeleri" iddiasıyla, kurultayı düzenleyen tertip komitesi, konuşma yapan mağdur ve mağdur yakınları olmak üzere on dokuz kişi hakkında, toplam 294 yıl hapis cezası isteniyor

Bu arada çeşitli örgütlerden kadınlar 23 Mart tarihinde İHD'de ortak bir basın açıklaması yaparak davayı protesto ettiler. Açıklama kısaca şöyle: "Biz bir kez daha mağdurların susmamalarını, bu utancı, fiili gerçekleştirenlere iade etmelerini, sesinizden güç almalarını istiyoruz. Bu dava bir insanlık davasıdır. Bir demokrasi sınavıdır.

O halde yargılanan değil, yargılayan olmak için bu davayı sahiplenelim."

Açıklamada bulunan kadın çevreleri, Emekçi Kadınlar Birliği, Diele Kadın Kültür Merkezi, Jiyan Kürt Kadın Evi, Hadep'li Kadınlar, DBP'li Kadınlar, Pazartesi Dergisi, Özgür Kadın, İHD'li Kadınlar ve ÖDP'li Kadınlardı.

Nevin Ceran

hem bu deveyi güdeceğiz,

"Polisler bize diyor ki bıkmadınız mı daha. Bıkmadık. Biz yollarda ölsek de bıkmayacağız. İnşallah kapattıracağız. Madeni çalıştırmaya kalkarlarsa da kırar dökeriz. Sizden de gayret bekliyoz. Omuz omuza. Birimizin değil, bu toprak hepimizin yavrum."

Her şey 1987 yılında gazetede çıkan bir haberle başlamış. Haberde Bergama'nın altı köyünün kaldırılacağı yazıyormuş. Bu haberden kimse bir şey anlamamış.1989 yılında bölgede geniş altın yatakları bulunduğu duyurulmuş. Köylülerin hepsi ekonomik olarak gelişme yaşayacaklarını hatta iyi niyetle zengin olacaklarını düşünüp sevinmişler. Bu arada Eurogold, yoksul köylülere iş vaadederek ve siyanürle çalışma yapacağını söylemeden toprak satın almış.1991 yılında madene yakın köylerde yirmi bir kişinin zehirlenmesiyle gerçekler su yüzüne çıkmaya başlanmış.1995 yılında Eurogold, madenin çevresindeki ağaçları kesmeye başlamış, köylüler o günü ağlayarak anlatıyorlar. O gün bu gündür Bergamalı köylüler siyanürle altın çıkaracağını geç öğrendikleri Eurogold'a karşı mücadele ediyor, topraklarını ve yaşam haklarını savunmaya çalışıyorlar.

Elele vermiş on yedi köy

Köyleri gezmeye Ovacık köyünden başladık. Ovacık ağırlıkla göçmenlerin yaşadığı bir köy.1939 depreminde yıkım yaşamış. 1952'de mübadeleyle göçmenlerin yerleştirildiği yerlerden biri olmuş. Eurogold'a en çok buradan destek çıkmış. Köylüler bunu sonradan gelenlerin toprakları olmamasına. bu nedenle de madeni iş sahası olarak görmelerine bağlıyor. Toplam on yedi köy var. Yaptıkları referandumda Eurogold'a evet diyen çıkmamış. Köylerin kimisi alevi, kimisi de göçmen köyü. Aralarında inanılmaz bir dayanışma var.Farklılıkları onlara ayrılık değil zenginlik kazandırmış. Bu köylerde "Bizden" olmanın anlamı mezhep değil Eurogold'a karşı olmak. Köy komitelerinden genç yaşlı bir çok kadın yer yer dolu gozlerle yer yer sinirden elleri titreyerek süreci anlattılar. Elele verip başarmaya çalıştıkları iş hepsini daha da yakınlaştırmış. Çok soru sormaya gerek kalmadı, başladılar anlatmaya.

Yürüyüş...

On sene oldu bu iş başımıza geleli. İlk başta siyanür lafı yoktu. Köyler fakir. tarlası yok. takası yok hepsi muhacir, fabrika açılacak diye duyunca millet sevindi. İş sahası olacak diye. Bize dedi ki altını alıp gidicem. Ama sonra öğrendik ki siyanür kullanılacakmış, başta siyanür yoktu kızım. bizi kandırdılar. Ne zaman ki gazetelerden televizyondan öğrendik siyanür kullanılacak, düştük yollara. Halk başladı toplanmaya ondan sonrası yürüyüş, yürüyüş, yürüyüş. Makinaları çalıştırmaya bir başladılar, ne gündüz rahatımız kaldı ne gece. Her taraf toz toprak, gürültüden duramazdık köyde. Sularımız kirlendi Büyük su deposmuz vardı. Onu kaldırdılar yerine başka koydular. Şar şar su akıyor her yere hem de bulanık. Evlerimiz toz içinde kaldı. Ağaçtan bir elma koparıp yiyemez olduk. Sonra başladılar ağaçlarımızı kesmeye. Bir gün içinde bütün çamları kestiler. Nasıl ağladık biliyor musun? Oğlum öldüğünde öyle ağlanuştım ben. Mezarlarınızı kazıp kemikleri bile kaldırdılar, toplayıp başka yere götürdüler. Hadi ölenler öldü ama ya geride kalanlar? Bizi de zehirlemek istiyolar. Gözümüzün önünde tepeyi çorak ettiler. Onlan sonra ne Ankara'sı kaldı. ne İstanbul'u, ne Akkuyu su. ne Çanakkale'si. Hepsine gittik. Ama hiç birinde bizim hava gibisini. bizim yeşillik gibisini görmedim. Bizim dağlarımız zeytinle, çamla dolu. Ankara nın dağlarında bir diken görmedim ben. Niye bunu yapıyolar? Neden Çevre Bakanı, Enerji Bakanı. Başbakan, Cumhurbaşkanı uyuyor? Neden bizi duymuyolar.

Canımıza tak etti

Kendimizi ateşe verip madene atmamızı mı istiyolar. Yeter artık. Sesimizi duysunlar. Siyanürden kanser olup ölmektense kendimi atarım madene orayı da yakarım kendimi de daha iyi. Hiç olmazsa çocuklarımızı. torunlarımızı kurtarmış olurum

Sayma katılmadık diye hepimize ceza bindirdiler. Siyanürden daha büyük ceza nerde? Atatürk'ün kurtardığı toprağı onlar gâvura, Eurogold'a sattılar. Onların cezasını kim verecek? Ama bir daha kellemi verirm oy vermem kimseye, sayılmanı da. Yok artık bitti. Bu topraklarda her şeyi yetiştiririz, pamuk, tütün. buğday, her bir şey yetişir burada. Yok böyle verimli ova. Ama bu sene Alamanlar fıstıklarımızı almak istemediler, maden çalışmıyo diyince aldılar. Ama çalışırsa bir daha almayacaklar. Alaman kendi milletini düşünür, siyanürlü yerden fıstık almak istemez. Bizim başlar niye bizi düşünmez? Sorarım Ecevit'e biz köylüler tarlada çalışmasak, buğday yetiştirmesek, ne yiyecek, altın mı yiyecek. Cevap versin buna. Gazetede yazdırsın da cevap versin, alıa sen de bu yazacaklarını gönder Ecevit'e

Hayatımız değişti

Eurogold'dan önce biz evimizle uğraşır. tarlaya giderdik. Çalıştırdık. Siyanürden sonra hiç evde kalmadık. Cumartesi günü Ankara'dan geldim ayaklarımı hep şişti. Pazar günü bayramı arefesiydi. Yorgunluk. bir de bayramı telaşesi. Biz ölüyoz yavrum, yollarda ölüyoz. Biz yola giderken hemen çantamıza peynir, ekmek, zeytin ne bulursak alırız. Hadi bakalım yuruyüşe. Bu ne biçim yazgıdır. Büyükler neden bizi gormez, duymaz? Ben yirmi beş yaşındaki evladımı kaybettim o kadar acımı çok ki ama ne yapayım. geride dört evladım yedi tane torunum var onların yaşamasını istiyom. istemiyom siyanürle ölsünler. Ben altmış altı yaşındayım, okur yazarlığım yok, biz tarladan eve, evden tarlaya giderdik. Bir yer bilmezdik. Ama şimdi her bir yere gittik. İstanbul'a havaalanına gittik. Düdüklerle. Şimdi o havaalanını da satıyolarmış Özelleştirme mi ne. O işçiler ne yapacak. Bu vatanı parça parça satıyolar kızım. Cahiliz ama bu pislik açtı gözlerimizi. Televizyonlarda gösterir siyanürün zararını. balıklar ölür, bitkiler ölür, bunlar niye görmüyolar? Ankara'da doktorlar da söyledi zararlarını. çocuklarınız sakat doğar, kanser olursunuz, bitkileriniz yetişmez, toprağınız kurur dediler. Yoksa zararlı olmasa koşardık hepiniz. Niye çalışmayalım. Ama çok zararlı

Bizi cahil görüyorlar

Bize diyolar siz nerden bilirsiniz siyanürün zararını. Radyo, televizyon, gazete hepsi soylüyo zararını. Bilim adamları da söylüyo. Bizi küçümsuyolar, okuma yazmamız yok diye kandırılıyoz diye düşünüyolar ama bizi en çok büyükler kandırdı. Biz bu kadar yere gidiyoz, iş yapasımız gelmez. Duyduk ki geçen akşam çalışmış. Köpekler ölmüş, arılar ölmüş, kuşlar ölmüş, kimse bunları duymaz mı? Bizim muhtarımız da onlardan yana. Köyümüzü muhtar satın. Bu işin arkasında para var kızım. Savuruyolar parayı tıkıyolar milletin ağzını. Bunlar devleti de yağladılar. muhtarları da yağladılar. Bizi zehirlemeye geldiler. Madeni çalıştırsalar biz nereye gideriz yavrum. Ne ayhğım var, ne yıllığım. Nerde yaşarım. Nerde bir parça ekmek bulurum. Çocuklarımın evleri yok. Bize bu evleri Kızılay yaptı depremden sonra, bir yere de gitmem artık. Şehre gidip de ne ya-

hem bu diyardan gitmeyeceğiz !

paym şehirde. Biz buraya alışkınız. Dört tane köyün ortasına kurdular bu laneti. Bir tane bakan gelip görmedi. Işın Çelebi geldi, geldiği gibi de gitti. Yollarda öldü arkadaşınız Hiç duymadılar mı? Ben bir şişe zeytinyağı götürdüm doktorlara dedim bir daha böyle olmayacak alın bakın dedim

İstifa etsinler

Ecevit de, Enerji Bakanı da, Çevre Bakanı da istifasını versin. Çevre korumayla da, bizim sağlığımızla da ilgisi yok hiç birinin. Bir insanın en doğal hakkı yaşamak değil mi? Bir çocuk dünyaya geldiyse devlet onun yaşama hakkını korumaya mecburdur. Bizim devletimiz napıyo öldürüyo. Bi iki sene önceydi herhal, madene de girdik. Ama İzmir Valisi dedi çalışmayacak, onlar da dedi biz kalkıp gideceğiz biz de güvendik çıktık madenden. Sonra gene açtılar. Hepsi yemişler kızım Devlet niye almış o parayı, bize teklif etselerdi biz almazdık Aç kalırdık genel almazdık Muhtarımız da parayla aldı oyları. Okumuş değiliz ama okumuşun üstünde görürüz kendimizi, bunca okumuş gormez gerçekleri. Yaşlı insanlarız biz, elele veriyoz, ha gayret ama yol yol, yürüyüş, yürüyüş, şu yaşlı halimiz de hiç gorunıyolar bızı. Bız eğlenmek yatmak da istemiyoz. Biz vine tarlamıza, bahçemize dönmek istiyoz.

Bundan sonra da ölümüne mücadele edeceğiz. Biz bu madeni çalıştırmayacağız. Biz siyanürle ölmek istemiyoz. Bir sene çalıştırdılar, bahçelerimizdeki soğanlar bile olmadı. Bizim adımızı terör koydular. Biz terör değiliz, Atatürkçüyüz Onlar satın toprağı Devlette olanlar asıl terör. Aklımız hep bu işte. Uyuyoz uyanıyoz bu körolasıcalar durur. O kadar yürüyüş yaptık. Olay çıkmadı. Bunlar olay çıksın, kan çıksın istiyolar. Gerekirse o da olur. İyilikle laf anlamıyolar. Türkiye'de siyanürle altın için harp kopacaksa kopsun. Bız bu toprakları oldürtmeyeceğiz. Bunu böyle bilsinler. Eurogold da defolsun gitsin. Bız istemiyoz. Gitsin kendi toprağına bakalım izin verirler mi? Çok zalimler kızım kendi vatanında da gider fukaranın toprağında yapar bunlar. Bız, on yedi köy, gözümüz üzerlerinde, iyilikle gelip kapatsınlar Bunu da böyle yaz

Erkeklerle yan yana

Biz bu kadar koştururken erkekler de bizimlen koşturdu. Gerekirse çocuklara baktı, gerekirse başka işler yaptı. Bizde kadın erkek ayrımı yok. Kızlarımız, erkeklerimiz hepimiz yan yana yaptık her şeyi. Çoluk çocuk hep birlikte yaparız her şeyi. Biz birbirimize merhametliyiz, merhametsiz olanlar onlar. Türkiye'de ilk kez bu kadar büyük bir şey oldu diyolar ama bunu dunya fark etmiş, bizim büyükler sağır sanki. Günah değil mi? Bizimle niye ilgilenmiyolar? Ankara'ya gitmiştik. Halk bağırdı Çiller'e "Çık orospu" diye çıkmadı. Baykal'ın kapısına gittik. Hemen bayrakları dağıttı. Biz bayrak almaya gitmedik, biz parti peşinde değiliz. Biz hakkımızı ararız. Onlar oy için gelmeyi bilirler ancak. bize destek olmuyolar. Madende çalışanlara beş yüz milyon maaş vereceklermiş. Sağlık olmadıktan sonra ne yapayım ben o parayı. Aslan gibi çocuklarımız var. Beş sene sonra kanser tutacaklarsa soğan ekmek yediririm daha iyi. İstemem öyle parayı. Bizim ovamız geniş, köylüye destek olsalar bize iş çok.

Yol verin ağalar beyler

Geçen sene kadınlar gününde Ankara'ya gittik. Anıtkabir'i ziyaret etmek istedik. Şalvarlıyız diye salmadılar bizi. Hem de kadınlar gününde yol vermediler bize. Neymiş şalvarlıymışız. Ne olmuş, Atatürk köylüye şalvarı mı yasaklamış? Bizim kıyafetimiz böyle. Biz köylüyüz. Dar etekle tarlada çalışılır mı hiç? Biz Çanakkale'ye şu ayağımızdaki terliklerle yürüdük. Ayakkabıyla yürünür mü o kadar yol. Ne yapalım, hiç erinmeden, üşenmeden yürüdük onca yolu. Şimdi de kazanmak istiyoz Polisler bize diyor ki bıkmadınız mı daha, Bıkmadık Biz yollarda ölsek de bıkmayacağız. İnşallah kapattıracağız. Madeni çalıştırmaya kalkarlarsa da kırar dökeriz.

Sizden de gayret bekliyoz. Omuz omuza. Birimizin değil bu toprak hepimizin yavrum. Bu toprakta tomata (domates) olsa sen de yiyosun o tomatadan değil mi? Birimiz değil hepimizin gayret etmesi lazım.

Erkekler kahvede

Narlıca Köyu kahvesinde Bergama Çevre Yürütme Kurulu Başkanı Oktay Kanyar ve diğer erkekler de sadece kadınlarla konuşmayın biz de mücadele ediyoruz diyerek düşüncelerini söyledıler: Bu işlerin içinde biz kadınlarla birbirimize destek oluyoruz hep. Bız Türkiye için uğraşıyoruz. Kadın erkek ayrımı niye yapalım. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ılk kez bu ülkede kendi yaşamlarıyla ilgili kararlara katılmak isteyen bir halk var. Kim bu halk? Ülkenin en örgütsüz kesimi, köylüsü. Ne yapmış bu halk? Üzerine düşen her şeyi, vergisini vermiş, çocuğunu askere göndermiş, sus denmiş susmuş, otur denmiş oturmuş, partilere oy ver denmiş oy vermiş, kim ne söylemişse inanmış. Hep evet demiş. Şimdi ulusal bağımsızlık sorunu var ülkede. Yani emperyalizm bir ülkeye girdiği zaman, o ülkenin kurallarını tanımıyor, kendi kurallarını koyuyor. Fakirlik bir yazgı gibi sunuluyor insanlara. Tabii ki zenginlik hepimizin talebi, bunu kim istemez. Her türlü hak ve özgürluk tanınsın. Ama bunlar yoksa bir de kendi bağımsızlığımızı yok sayabilecek bir davranış biçimini de içimize sindirmemiz söz konusu değil. On bir yıldır dünyada böyle bir direniş yok. On bir yıldır, emperyalizme karşı, topraklarımızın kirletilmesine karşı, suç işlemeden, şiddete başvurmadan, provokasyona gelmeden sadece nenelerimizle, teyzelerimizle yürüyen bir halk bu. Burasını bir fakülte gibi düşünün. Bugün bir çok öğretim üyesiyle görüştünüz

Hepsi kendi yaşam haklarıyla ve insan haklarıyla ilgili Türkiye'ye ve dünyaya ders veriyorlar burada. Bu köyde rüşvet ilk kez eyleme katılma sırası için verildi. Nasıl mı insanlar birbirinin ineğini sağıyor, çocuğuna bakıyor eylem sırasını versin diye. Kadınlar kocalarını eve kapatıyorlar, siz çocuk bakın biz eyleme gidiyoruz diyorlar. Devlet bu altının çıkmasına izin verecekse bu halkı ikna etmelidir. Yalan söylemeden, kandırmadan. Devlet ben bu altını çıkarırım, senin ve çevrenin sağlığını da korurum demezse halk kime güvenecek. Ama bunu yapmadan, jandarma, polis baskısıyla nasılsa bu halk benden korkar diye düşünerek olmaz bu işler. Biz köylüyüz. Gerektiğinde devleti de dinlemeden topraklarımızı koruyabilmeliyiz. Bizi çok uluslu şirketler karşısında yenik düşürmeye çalışıyorlar ama elimizde Danıştay kararı var. Danıştay Bergama Köylusunun direnişini haklı buldu.

-Şu anda neye dayanarak hâlâ buradalar?

Emperyalizmin kuralları var ya, kirliliği, ilişkileri var ya işte ona.

-Mahkeme kararı dışında bunlara ne denmesi lazım?

İşgalci demek lazım herhalde. Hırsızsınız topraklarımızı çaldınız demek lazım.

Beyhan Demir

Kıskanırım seni ben...

Kıskançlık cinayetlerini işleyenler hep erkekler ama kadınların kıskançlığından söz edilir hep. Bu konuda ne düşünüyoruz, neler hissediyoruz, neler yaşıyoruz? Birbirinden farklı hayatlar süren kadınlar bu konuyu ele aldılar.

Benim için kıskançlık diye bir duygu hâlâ var.

Yirmili yaşlarımda kıskançlık nasıl olmalıdır diye düşündüğümü hatırlıyorum. Yeni evlenmiştım ve o artık benimdi. Arabada giderken önümüzden geçen kadına bakıp bakmadığımı, bir arkadaş toplantısında gruba yeni giren kadını fazla mı beğendiğini, beni hâlâ çekici bulup bulmadığını vs. duşünüp duruyordum. Ve konuyla ilgili hezeyanlarımı da sık sık ona yansıtıp kavga çıkarıyordum. En çok da kendimi harpalıyordum. Bir hastalığa yakalanmıştım ve bu beni adım adım tüketiyordu.

Bır süre sonra kendımi. kıskançlıkla ılgili düşüncelerimi sorgulamaya başladım. Bir hesaplaşma döneminden sonra bu davranışlarının güvensizlikten ve sevgilılık ilişkisinin nasıl olması gerektığını bılmemekten kaynaklandığını anladım. Kendi anne babamın ilişkisi benim davranışımı açıklıyordu. Çünkü yıllarca babamın eve sabahları geldiğini, anneme hiç bir açıklama yapmadığım, annemin sürekli neyi kimi kıskandığını bılmeden babamı kıskandığını ve sırf bu yüzden bır çok kere dayak yediğini görmüştüm. Bütün ilışkılerin böyle olduğunu sanıyordum. Kadın kıskanır, erkek kıskanılır. Erkek kıskanırsa eğer bu zaten kavga nedeni değıl, dayak nedeni hatta cinayet nedenidir!

Benim için kıskançlık diye bir duygu hâlâ var ve bunun olmaması bana mümkün gelmiyor. Ama artık eskisi gibi ne karşımdakini göz hapsine alıyorum ne de kendimi yiyip bıtırıyorum. Kıskanıyorsam gerçek bir nedeni oluyor mutlaka ve bunu da açıkça söylüyorum.

Gülten

Kıskançlık yok, kıskandırmak var.

Bence kıskançlık yoktur, kıskandırmak vardır. Kimi adam vardır, hiç rahatsız olmadan birlikte striptız seyredersiniz, kimisiyle reklam panosunun önünden geçerken içiniz titrer. Hani genç kızlar için babaları ordunun içine salarım der ya, bazı erkekleri de gözünüz hiç arkada kalmadan, işyerinin broşürü için seçim yapmaya manken ajansına gönderirsiniz. Bazılarını da en yakın kız arkadaşınızla bile tanıştıramazsınız.

Böyle bir erkekle uzun zaman geçirmiş bir kadın yaşadığı sıkıntıyı öteki erkeklere de taşır. Kıskandırılmak insanın kolay kolay aşamadığı bir travma çünkü.

Bır psikolog arkadaşım vardı. "Yatağı ısıtmak için bir kişi veter," derdi. "İkincisi başka şeyler için gereklidir."

Gerçekten de doğru, insan iki kişiye ilgi gösterebilır falan ama aşk tek bir kişiye duyulur. İkinciler üçüncüler insanın başka meselelerını halletmelerine yarar.

Yani bence kıskanmaktan çok kıskandırmanın nasıl ve neden olduğunu anlamaya çalışmak lazım.

İnsan kıskanılınca kendine güveni mi yerine gelir? Kendini cazip mi hisseder? Bilemiyorum. belki de hepsi

Erkekler bu oyunu oynamakta daha fazla hak görüyorlar kendilerinde.

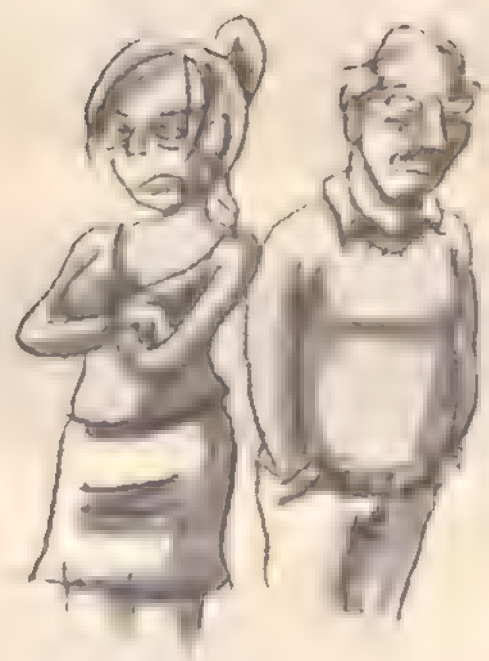

Bir yandan da kadınları çeşitli kategorilere ayırıyorlar. Evde işleri yapmak için bir kadın. cinsel arzular için başka bir kadın, hatta başka kadınlar.

O yüzden hep kadınları kıskandırmak zorunda kalıyorlar! Kadınlarsa öyle değil, bir erkekte bütün özelliklerin olmasına ihtiyaçları var. Ama az da olsa kıskandırma oyununu oynayan kadınlar oluyor tabii Aşk arkadaşlık gibi değil, birden fazla arkadaşınızla aynı anda oturup sohbet edebilirsiniz ama yatağa genel olarak bir kişiyle giriyoruz.

O yüzden aşkta kıskançlık normal geliyor bana. Zaten çoğunluk da kıskandırılmamayı ama kıskandırmayı istiyor; yani ben yapayım ama o yapmasın. Makul değil yani.

Şimdilerde kıskançlık demode, geri kafalı bir şeymiş gibi gösterilıyor. Bu bana yapay ve en çok da aşkta sorumluluk almamaya çalışan erkeklerin işi gibi geliyor..

Melek

Belki kardeşçe yaşanacak o rüya ülkesinde...

Bılıyor olmanın hiç birşey fark ettirmediği bir duygu bu... Ne kadar zor olsa da bu topraklarda, özgür aşkın ve sevginin yaratılması gerektiğine inanmama rağmen en zor başa çıktığım bir duygu kıskançlık... Sevginin. beklentisiz yaşanabileceğini. sahip olma duygusunun ilkellik içerdiğini biliyorum. Bunun olması için kendimle mücadele ediyorum çok zaman, başardığım da oluyor

Ama. o insanı için için kemiren, kafayı taktığında hasta eden o şüphe yok bu!..

Belki de öyledir. Bir hastalıktır kıskançlık... Hele bizimki gibi, sevgiden, özgürlükten uzak, çok sevgisiz, güvensiz ve yasaklarla yaşanan ülkelerde... Her an aldatılmayı bekleyerek, her an haksızlığa uğrayacağını düşünerek yaşarken nasıl yenebilirız bu duyguyu... Sevginin paylaşma olduğunu. her aşkın yeni bir aşkı üreteceğini, bedenlerimizin sadece kendimizin olduğunu. kimsenin beyninde ya da bedeninde hakkımız olmadığını kabul etsek yenebiliriz bu hastalığı belki... İşin bir kötü yanı da kıskanmak çok rahatsız edici ama kıskanılmak da bir o kadar cazip, ego okşayıcı... Bazen sevginin ölçüsü saydığımız kıskanılmadığımızda sevilmediğimizi sandığımız bir haksızlık durumu .. Aman biz rahatsız olmayalım ama rahatsız edelım kötülüğü... Neticede zor başa çıkılır bir şey kıskançlığı yenmek... Belki bir gün bütün ilkellıklerin yok olduğu, kadın ve erkek, çiçek, böcek kardeşçe yaşanacak o rüya ülkesinde asla bilinmeyen asla hissedılmeyen bir eski am kalır kıskançlık...

Nur

Erkeklere güvenme, hele âşık olduğunda

Çoğumuz birlikte olduğumuz erkeğin başka bir kadına farklı davrandığını hissederiz. Bızi neyin rahatsız ettiğini tam olarak çözememekle birlikte, bu surat asma biçiminde ve sonraki aşamasında da bağırma olarak dışa vurulur. "Onunla neden o kadar çok konuştun?", "Ağzının içine düşecektin neredeyse!" "O kadın kesın senden hoşlanıyor!" şeklinde cümleler sarfederek belli ederiz sinirimizi. (Nedir gördüğümüz?) "Yok ya, nereden çıkarıyorsun bunları?", "Saçmalama daha neler", "Sen de iyice paranoyaklaştın!" gibi itiraz cümleleri ise insanı iyiceçileden çıkartır. Nedir sinirimizi bozan? Bır kadınla konuşması mı? Ona size baktığı gibi bakması mı? Ya da eskiden

size baktığı gibi bakması mı? Artık size öyle bakmıyor olması mı? Onunla sohbet etmesi mi? Birden artık o ilk zamanlardaki gibi konuşmadığınızı fark etmeniz mi? Nedir sizin sinirlerinizi bozan? Hayatımda yaşadığım en önemli ilişkide, benim için en sinir bozucu şey biriyle muhabbet etmesidir. Çünkü yaşadığım ilişkide o benim için bir sevgili ve ondan öte bir dosttur. Ve sanırım çok az arkadaşım ve ondan da az dostum olduğu için de onu başkasıyla paylaşamam, kıskanırım. Eğer muhabbet ettiği güzel bir kadın ise hemen gerilirim. Elimde değil. Kendi kendime "Sakin ol" derim. Saçmalıyorsun. Ama beni en çok sinirlendiren ben bütün bu iç savaşı verirken, beni tamamen yalanlayan, inkâr eden cümlelerdir

Peki tamam, o an sonu yatakta bitecek bir maceranın girizgâhının yapıldığını düşünmüyorum. Tamam beni seviyor ve benimle birlikteyken başka bir kadınla olmayacağına da inanıyorum. Ama gene de bazen başka bir kadınla muhabbet ederken, beden dilinden, bakışlarından aralarında başka bir şeyler olduğunu hissediyorum. Varsın sonu yatakta bitmesin. Önemli olan benim böyle hissetmem.

Bundan yaklaşık beş sene önce sevgilimle bir bara gitmiştik. Deniz kıyısında hem açık havada içki içebildiğin, hem de içeride müzik dinleyebildiğin bir mekândı. Bir ara dışarı çıktım. Geri döndüğümde sevgilimi sarışın, uzun boylu, çok hoş bir kadınla konuşurken gördüm. Hemen kalbimin atışları hızlandı. Bir süre uzaktan seyrettim. Yanlarına gittiğimde de konuşmaya devam ettiler. Tanıştırılmadım. İyice gerildim. Konuşmalarına ara verdikleri bir an da, hadi dışarı çıkalım, dedim. "Peki!" dedi. Çıktık. Beş dakika sonra, "Üşüdüm, içeri girelim," dedi. Dışarıda kalacağım dedim. "Ben içeri giriyorum," deyip ayrıldı yanımdan. Bir süre sonra içeri girdiğimde gene o kadınla konuşuyordu. İyice gerildim. Bir süre sonra kadın, arkadaşlarıyla birlikte gitti. Ben ise bütün gece suratını asık, içki içip durdum. Sevgilim bana ne olduğunu sorduğunda; kadının kim olduğunu sordum ve onunla bu kadar çok konuşmasına sinir olduğumu söyledim. O ise kadınla aralarında herhangi bir muhabbetlik durum olmadığını, sadece eski bir arkadaşı olduğunu söyledi. Gergin, yarı kendime (böyle zamanlarda karşımızdakinin itirazları sonunda kendi algılamanızdan da şüphe eder oluyorsunuz!) yarı sevgilime güvensiz, mutsuz bir gece geçirmiştim.

Aradan yıllar geçti. Uzun süreli ilişki yaşayanlar bilirler; birden bütün eski sayfaları karıştırdığınız, doğrucu davut olduğunuz bir an gelir. Bizde yaşadık.

Ben o geceki kadını öğrenmek istedim. Aslında o kadından gerçekten hoşlandığı için muhabbet ettiğini itiraf etti. İlişkilerin başında olurmuş böyle gel gitler. Gönülmüş bu, karar vermesi zaman alırmış. Ne diyeyim, benim gönlümün karar vermesi zaman almamıştı. Kısadan hisse; Erkeklere güvenme, özellikle de âşık olduklarına...

Aslan Yürek

Bırakın bedenini istediği gibi kullansın

Aysel Gürel bir röportajında şöyle diyor; "Aslında erkekler kadınlarını kıskanmazlar, diğer erkekleri kıskanırlar. Kendilerinden daha iyi sevişecekler diye."

İşte bu yorum beni, insanoğlunun ezeli duygusu olan kıskançlık üzerine yeniden düşündürdü.

Nedir bu erkek-kadın bizleri çileden çıkaran bu duygu?.. Nerelerden kök alır Niye bir kılçık gibi beynimizde taşır dururuz?.. Şimdi diyelim birini çok seviyoruz. Her şeyin de iyi gittiğini varsayalım. Buna rağmen kalmsak, erkeğimizi cazibeli, konuşkan bir hemcinsimize kaptıracağız diye ödümüz kopar. O kadına karşı şeytansı duygular yeşertiriz içimizde. Aynı şekilde erkeksek de yakışıklı, albenili bir erkek karşısında da müthiş huzursuzluk duyar,

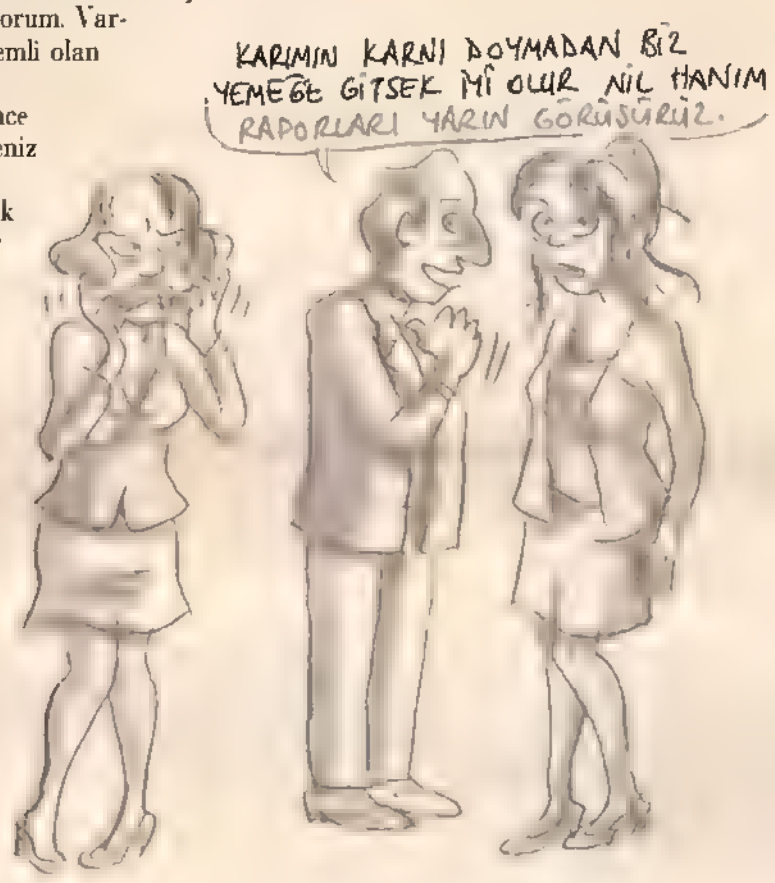

gerildikçe gerilir olmadık konularda onunla rekabete girer, kadınımızı etkilemesine izin vermemeye çabalarız. Ben, biz kadınları ele alayım diyorum. Bu duyguyu düşünmek gereksiz gelebilir kimimize. "Duygu varsa vardır, yoksa yoktur. Duşünüp de ne olacak" diyenler çıkabilir. Ama ben duşünülmesinden yanayım. Çünkü düşündükçe duygularımızın da farklılaşacağını yaşayarak gördüm. Diyelim erkeğinizi çok sevdiğinize onsuz yapamayacağınıza, onu bir başka hemcinsinize kaptırma ihtimalinde öleceğinizi falan düşünüyorsunuz. Korkunun ecele faydası olmadığı gibi bu endişe ile hayatınızı ve onun hayatını karartmaya hiç gerek olmadığını söylemek isterim. O zaten bir arayış içinde ise zaten sizden başka birini bulacak ve gidecektir. Ağzınızla kuş tutsanız bunu engelleyemezsiniz.

Diyelim gitti. Bırakın onurum, monurum yakınmalarını. Bu bir yenilgi değildir. Belki de sizi daha iyisine layık olduğunuz için o da sizi buna hazırladığı için ona minnet duyacaksınız zaman geçtiğinde. Bunu bilemezsiniz. Üstelik onu çok sevdiğinizi iddia ediyordunuz hani. İnsan sevdiğinin mutlu olmasını istemez mi? Gerçek sevgi bu değil midir? O sizin malınız mıydı? Ne hakla o bedende hak sahibi olduğunuzu iddia ediyorsunuz. Onun bedeni kendinin. Sizinki de sizin. Bırakın bedenini istediği gibi kullansın

Mutlu olduğunu bilin. Onun mutluluğu ile çoğalmak, insan olmanın onurunu yaşatsın size. Bırakın" bunu bana nasıl yaparsın?" klasikliğini. "Mutlu ol sevgilim" demeyi bilin ki onun anılarında saygıdeğer yeriniz olsun.

Özdemir Asaf " Yitirmeyi göze almak, sevmeye eşit bir davranıştır." der. Siz sevmeyi, ama gerçekten sevmeyi bilen kadın olun.

Gerçekten sevmeyi bilen bir erkekle karşılaşma olasılığımız yükselecektir. Gerçekten sevmeyi bilmek de önce kendini sevmekle başlar. Sevin kendinizi. Hiç kimsenin sevgisine kul köle olmayacak kadar sevin.

Sevhan

Kıskançlık zahmetli iş...

Kardeşimin ben altı yaşındayken doğmasıyla kıskançlık denen duygu hayatıma girdi. İşin ilginç tarafı kardeşimi kıskanmıyor tam tersine yapma bebekler yerine kardeşimle oynadığım için mutlu bile oluyordum. Ama benim dışımda herkes ısrarla kardeşimi kıskanıp kıskanmayacağım konusuna takmış durumdaydı. Bütün çabalara rağmen kardeşimi kıskanmamayı başardım. Çünkü o benim için inanılmaz bir eğlenceydi. Liseli zamanlarıma kadar diyebilirim ki babamı annemden kıskanma dışında bir kıskançlık yaşamadım. Lisede ilk kez sevgilim olduğunda ise hasta gibiydim.

Sorunum ne karşılıksız aşktı ne de ilgisizlik. Ama sevgilimin sürekli başka kızlarla konuşması ve bunları bana anlatması beni çıldırtıyordu. Bütün kızlar potansiyel düşmanım erkekler de asıl düşmanım olarak kafamda yerlerini bulmaya başladı. Erkeklerin olayı bu işte diye düşünüyordum. Sevgililerini kıskandırarak kendilerine tapılmasını sağlıyorlardı.

Bunu düşündükçe hissettiğim duygu kıskançlıktan ziyade sinir olma duygusuydu. Sonra bazı çok akıllı kızların da erkekleri kıskandırarak durumu tersine çevirdiklerini farkettim. Ama benim için zahmetli bir işti açıkçası. Başka erkeklerle samimiyet kurmaya çabalayacaksın, sürekli sohbet edip, gulup, cilve yapacaksın. Ayrıca bunlardan da sıkılmayacaksın.

Etrafımızı kaçan kovalanır kaideleri, seven kıskanır klişeleri ve bir takım oyunlar sarıp sarmalanışken benim tercihim kıskançlıktan kendimi yiyip bitirmek olmaz herhalde.

Bu oyunları oynamadan bir ilişki yaşayabiliyorsam ne âlâ. Ama olmuyorsa elden ne gelir yalnız da yaşayabilirim. İşin doğrusu kıskançlığın ne menem bir şey olduğunu bilebileceğim öyle harbi bir durum da yaşamadım.

Ama kıskançlık duygusu zayıf biri olarak bile sevgilimin başka biriyle birlikte olmasını o da mutlu olsun diye karşılayabileceğimi zannetmiyorum. O zaman benimle olamayacağını bilmeli. Ayrıca da ben olamadım o mutlu olsun da demem valla. Hatta allalı belasını versin deme hakkımı da kullanırım. Napiyim.

Başak

Sabite Tur Gülerman (1927 - 29 Nisan 1989)

Klasik Türk Müziği'nin değerli bestecilerini, söz yazarlarını ve yorumcularını yok olmaktan kurtaran ve günümüze taşıyan birkaç iyi niyetli girişim de olmasa, Sabite Tur Gülerman'ı şimdiki kuşaklar tanıyamayacaktı.

Perihan Altındağ Sözeri, Safiye Ayla, Roza Eskanazi, Muzeyyan Senar ve Hamiyet Yüceses'lerin çağdaşı, Türk müziğine önemli katkılarda bulunmuş hanendelerden biri olan Sabite Hanım 78'lik, 45'lik plaklar doldurmuş ancak asıl ününü televizyonun olmadığı dönemde radyo programlarıyla edinmişti

Tiz perdelere çıkabilen soprano sesi, kıvrak hançeresi geniş repertuvarı ile zamanında Türk Müziği'nin en sevilen solistlerinden biriydi. Dostlarının anılarında, besteci Selahattin Pınar'ın Sabite Hanım'ın sesini çok beğendiği anlatılır.

Sabite Tur Gülerman, Küçük Çiftlik Parkı'nda Selahattin Bey'in bestelerini okurken, Selahattin Bey de sazı ve sesiyle ona eşlik eder, sonra da kalkıp elinde tanburu Sabite Hanım'ın elini öpermiş

Sanat yaşamının büyük bölümü 1949'da girdiği Ankara Radyosu'nda ve TRT'de geçen Sabite Hanım'ın sevilen onlarca parçası arasında "Bir Bahar Akşamı Rastladım Size", "Ayrılık Yarı Ölmekmiş", "Elim Meşalem Dilimde Nağmen", repertuvarında ise Zekai Dede, Tanburi Faize Ergin, Dede Efendi, Nikoğos gibi pek çok ünlü müzisyenin besteleri ver almaktadır

Sarah Vaughan (27 Mart 1924 - 3 Nisan 1990)

Caz müziğinin en önemli şarkıcılarından biridir. Ses perdesinin inanılmaz derecede geniş olmasının (dört oktav) yanı sıra sesin rengini ve tınısını değiştirebilme ve doğaçlamadaki yeteneği onu jazın "ilahesi" yapmış, seyirciler ona "İlahi İnsan" (The Divine One) adını takmıştı. Babası marangoz, annesi ise çamaşırhanede çalışan bir işçiydi

Amatör olarak müzikle ilgilenen bir ailesi olması ve küçük yaşlarda piyano eğitimi alması sayesinde Sarah yedi yaşından itibaren kilise korosunda şarkı söylemeye ve piyano çalmaya başladı.

On sekiz yaşında Harlem'de amator şarkıcıların katıldığı bir yarışmayı kazandı. Bu olay, onun hayatında bir dönüm noktası olacak, dönemin ünlü trompetçilerinden Billy Eckstein tarafından fark edilmesini sağlayacaktı.

Bu sayede bir başka ünlü caz müzisyeninin, Earl Hines'ın, grubunda hem piyano çalma hem de vokalistlik yapma fırsatı buldu.

Earl Hines, olağanüstü bir yetenekle donanmış Sarah'yı ilk dinlediğinde "Bu kız şarkı mı söylüyor, yoksa ben mi deliriyorum?" diyerek şaşkınlığını dile getirmişti.

Sarah bundan bir yıl sonra gruptan ayrılarak Eckstein'ın kurduğu caz grubuna katıldı. Burada Eckstein'ın öncülük ettiği "bepop" tarzına önemli katkılarda bulundu: Dizzy Gillespie ve Charlie Parker gibi cazın devleri arasında sayılan müzisyenlerle tanıştı. Solo çalışmalar yapmak üzere bu gruptan da ayrılan Vaughan, daha sonra menajerliğini üstlenecek olan trompetçi George Treadwell ile evlendi. 1950'ler sanat hayatının altın yılları oldu: Miles Davis, Count Basie gibi önemli müzisyenlerle albümler yaptı.

Ne var ki, 1960'larda rock'n'roll müziği piyasalarda fırtına gibi eserken, klasik caz ve bepop icra eden Sarah Vaughan da popülerliğini yitirdi. Bunun Vaughan'ın sanatsal yaklaşımında bir dönüşüm yaşanmasına ve bu dönemde daha çok ticari, popa yakın parçalar söylemeye başlamasına neden olduğu iddia edilmektedir. 1970'lerin ortalarından itibaren ise yeniden caza dönüş yapan Vaughan, yoğun müzik hayatını ölünceye kadar sürdürdü.

Marguerite Duras (4 Nisan 1914 - 3 Mart 1996)

Marguerite Duras (4 Nisan.1914 - 3 Mart. 1996), Fransız edebiyatçı, oyun ve senaryo yazarı, film yönetmeni. Asıl adı Marguerite Donnadieu olan M. Duras, Saygon'un varoşlarında, Gian-Dinh'de dünyaya geldi. Çocukluğu ve ilk gençliği Vietnam'ın çeşitli bölgelerinde geçti. On yedi yaşındayken babasıyla Fransa'ya gitti; Paris'te siyaset bilimi ve hukuk öğrenimi gördü

İlk kitabı *Les Impudents* (Saygısızlar) 1943'te yayınlandı. II Dünya Savaşı sırasında Direniş Hareketi'ne katıldı. Kocası Robert Antelme tutuklanarak toplama kampına gönderildi. *La Douleur* 'de (Acı) bu dönemi anlatmaktadır. Gene aynı yıllarda Fransız Komünist Partisi'ne üye olduysa da, daha sonra ayrıldı.

50'li yıllarda yazmış olduğu üçüncü romanı *Un Barage contre le Pasifique* (Pasifik'e karşı bir Bent), yer yer Vietnam'da yaşadığı hayattan izler taşır. Roman, sömürge yönetimine karşı tutumunu ve toplum dışına itilmiş insanlara duyduğu yakınlığı açıkça yansıtmaktadır. 1959'da senaryosunu yazdığı *Hiroshima Mon Amour* (Hiroşima Sevgilim) unutulmaz eserleri arasındadır. *Une Journée Entie're Dans les Arbres* (Bütün Gün Ağaçlarda) ise, tiyatrodaki başarısını kanıtlar. Cezayir Savaşı sırasında De Gaulle yönetimine karşı çıkan Duras, 1968 olaylarında Öğrenci- Yazar Eylem Komitesi'nde yer aldı. 1969'dan sonra oldukça dar bütçelerle yaptığı *Detruire dit-elle* (Yıkmak, Dedi Kadın). India Song gibi filmler ona film yönetmeni olarak uluslararası ün kazandırdı. Duras, 1984'te yetmiş yaşına girerken yazdığı *L'Amant* (Sevgili) ile, Fransa'nın en önemli edebiyat ödülü olan Goncourt'u kazanmakla kalmadı. Sevgili, Türkçe'nin de içinde bulunduğu kırk dile çevrildi ve sadece Fransa'da kısa zamanda 3 milyon sattı.

Marguerite Duras'ın neler yapıp ettiğini birkaç satırla anlatmanın güçlüğü ortada; iyisi mi onu siz kendiniz keşfedin. Şiirsel anlatımı, yalın olduğu kadar doğal olan üslubu ve eserlerinin merkezine koyduğu kadın kahramanlarla tanışın.

büyük türk erkeklerinin kadınlar için düşündükleri

Kadınlar için "iyi şeyler" düşünen meşhur Türk erkeklerinden biri de gazeteci Hikmet Feridun Es'ti. Kadınları radyo istasyonlarına benzeten Es, kadınların görme ve işitme duyularının da mükemmelliğinden dem vuruyordu. Es, Amerikan kadınlarının da sadık bir hayranıydı...

Kadınlar üzerine fikir üreten bir başka Türk erkeği de Hikmet Feridun Es'dir. Es *(d.1909-ö.1992)*, röportajlarıyla tanınan ünlü bir gazetecidir. *Yedigün* ve *Hayat* dergilerinde çalışır. Afrika, Asya, Kore, Japonya, Amerika gibi birçok ülkeye seyahat eder; Rita Hayworth'dan Clark Gable'a kadar Hollywood yıldızlarıyla yaptığı röportajlar *Yedigün* dergisinde yayımlanır ve ona bir hayli ün kazandırır. Es, kadınların kamusal alanda çalışmasına karşı değildir; o kadınların değiştiği düşüncesini kabul eder ve "Günün Kadını" adını verdiği bir tip yaratır: "Günün kadını okuyan kadındır. Artık pahalı bir süs kedisi gibi nazlı ve hayatta hiç bir rolü olmayan parazit kadın, hiç bir zaman asrın insanı sayılmaz. Kitap onu asgari dudak boyası kadar meşgul eder. Günün kadını, aktüaliteyi kabul eder. Günün kadını ile her mevzuda konuşabilirsiniz. Günün kadını 'icap ettiği zaman' çalışır ve erkek gibi hayatını kazanır. Günün kadını müşterek mücadelelerde, büyük kütle menfaatlerinde, icap ederse erkeğinin yanında, omuz buşunda yer almasını bilir. Hatta şehirli kadınlar arasında bile dudak boyası tüpünü bırakıp silaha sarılanlar, ipekli pijamadan çıkıp asker elbisesini giyenler pek çoktur...Geçen asırlara nazaran ortaya bambaşka bir kadın çıkmıştır. Bu yeni kadın dünyanın saadeti üzerinde çok büyük bir rol oynayacaktır." Es, her ne kadar kadının okuyabileceğini, çalışabileceğini kabul etse de -ki *Yedigün*'de yapmış olduğu röportajların çoğu kamusal yaşamda yer alan kadınlarla yapılmıştır *(**)*- bu durumdan pek de memnun değildir.

Ona göre makbul olan ve kadına yakışan dikiş dikmek gibi el işleridir. "İğne, iplik ve kitap" isimli makalesinde, yeni tanıştığı bir genç kızın ona kütüphanesini uzun uzun gezdirdiğinden söz eder ve ne ilgisi varsa sözü kızın yakasının sökük olmasına getirir ve dikiş kutusu ile şöyle bir bağlantı kurar: "Halbuki ben içimden şu küçük sevimli kütüphaneyi yapan genç kızın bir de her şeyi tamam bir dikiş kutusu olmasını ne kadar arzu etmiştim. Evet, uzun dört ayaklı bir dikiş kutusu...Kapağını açtığınız zaman iç tarafında kırmızı satenden iğne yastığı...Bir tarafında mini mini gözler...Yüksük, makas, çıt çıt, düğme koymak için yerler...İşte ucu mavi iğnedenlik...Ve bir yanında renk renk ibrişimler, tireler yan yana makaralar..." Birdenbire atçılık ile dikiş dikmek arasında da bağlantı kurar: "Babalarımızın en iyi arkadaşı at, annelerimizin ise iğne iplikti. Atçılık nasıl biz de baba sanatı ise dikiş de bir anne işi olarak nesilden nesle intikal ediyordu. Eski genç kızı hayalinizde canlandırmak istediğiniz zaman onu hemen hemen daima çeyizini dikerken gözünüzün önüne getirirsiniz. Annenizin içi lavanta çiçeği ve sabun kokan sandıklarını bir kere düşününüz. Bunların içinde onun kendi elceğizi ile diktiği ne çok şeyler vardı. Eski genç kız evlenirken, onun hakkında sorulan en mühim sual iğne iplik etrafında dönüp dolaşıyordu. Evet genç kız için üzeri ciltlerle dolu bir kitap rafı çok güzel bir şeydir. Fakat bir tarafta da muhakkak zarif ve içinde her şeyi tamam bir dikiş kutusu olmak şartı ile...Hatta meslek ve ilim kadınında da".

Es, yine başka bir makalesinde hizmetçi tutmanın çok pahalı olduğunu dile getirir ve her kadının "Evde Hizmetçi Sokakta Hanım" gibi hareket etmesini salık verir. Savaş yıllarını (II. Dünya Savaşı) kastederek "...Her şeyin gram gram harcandığı günlerdeyiz. Hizmetçi ne de olsa evin içinde yabancı insandır. Sizin kadar idareli olabilir mi? Bunun için en iyi çare, evde hizmetçi sokakta hanım olmak"tır der.

"Mahallemizin Hamarat Kızı ile Mülakat" isimli makalesinde ise mahallesinde oturan ve hiç durmadan dinlenmeden ev işleriyle uğraşan bir kızdan söz eder.

Ona göre ev işi yapmak kızın adeta hobisidir ve ev işi koca bulmak için en iyi yoldur: "Mahallemizde çok güzel kızlar vardır, çok zengin kızlar vardır, çok okumuş kızlar vardır, sporcu kızlar vardır. Lakin emin olunuz mahallemizin hamarat kızı bunların hepsini gölgede bırakmıştır. Onlar çıkacak kısmetlerini heyecanla beklerken, mahallemizin hamarat kızına her gün iyi bir talip çıkmaktadır."

Es, kadının adeta para harcamak için yaratıldığını öne sürer. Ona göre erkekler para kazanmak, kadınlarda harcamak zevkine sahiptirler. Erkekler para harcamak zevkine varamamışlardır: "Zarif çantasını şöyle bir açıp, paracıklarını çıkararak istediği öteberiyi satın alan kadını gözünüzün önüne getirin....Bereket versin ki, son harp insanlardaki bu zevki biraz frenlemiştir. Zaten kadının harcamak zevkine mukabil, erkekte de para kazanma zevki olmasa bu iki cins herhalde çok zor anlaşırlardı." Yazarımızın ailede çocukların nasıl yetiştirileceği konusundaki düşünceleri ise şöyledir: "Şurası muhakkak ki, baba, kız çocuğundan dörtte bir nispetinde mesul ise, çocuğun, anası bu mesuliyet payından dörtte üç hisse alacaktır. Kız için "anne", oğul için "baba" en güzel bir numunedir. Kız hayatta anneye, erkek de babaya doğru yürüyecektir." Es, evli bir kadının kocasıyla konuşmak istediğini ancak erkeğin kitap, gazete okuma ihtiyacı ve işinin ağırlığı yüzünden karısına yeterli zamanı ayırmadığını biraz da hayıflanarak dile getirir. Ona gore kadının konuşmak ihtiyacı da onun görme ve işitme kabiliyetinin yüksekliğinden ileri gelir. " Kadınların çoğu alıcı ve verici mükemmel bir radyo istasyonunu andırırlar."

Es'in uzun süren bir Amerika seyahati olur ve Hollywood yıldızlarıyla yaptığı röportajlar, yan yana çektirdiği fotoğraflarla birlikte *Yedigün*'de yayımlanır. Es, Hollywood macerasının sonunda da "Amerikan Kadını Neden Güzeldir?" diye bir saptamada bulunur: " Amerikan kadınının bütün güzelliği ve caziplığı bulunduğu muhite çabuk uymasında ve samimiliğindedir...

Bütün şıklığı zarif, şairane ve ustalıklı savruklığındadır." Hollywood'un kadın yıldızlarını gruplara ayırır ve bir heyet yardımıyla her gruptan beşer tane olmak üzere en güzel gözlü, en güzel burunlu, en güzel bakışlı, en güzel göğüslü, en fotojenik, en az fotojenik, en masum yüzlü, en çapkın yüzlü kadınları seçer ve sonuçları derginin sayfalarında ilan eder.

Es açısından da kabul goren kadın tipi, iğne ipliğini yanından ayırmayan, kocasına her fırsatta destek olan ancak asla birey olarak varolmayan kadındır ve tabii ki esas olarak ifade etmeye çalıştığı da, kadının "gerektiği kadar" okuması, "gerektiği kadar" konuşması ve "gerektiği zaman" kamusal yaşamda varlığını göstermesidir; ama aslolan evini ihmal etmemesi ve ev kadınlığı görevini en iyi şekilde yerine getirmesidir.

Feryal Saygılıgil

(*) Bu makalede Yedigün dergisinin 37, 511, 518, 522, 524, 526, 529, 530, 630, 773 numaralı sayılarından yararlanılmıştır Yıl : 1941-1949.

(**) Deniz Kızı Eftelya, Saylav Fatma Şakir, ilk Turk Kadın Hatibi Melihа Avni, Doktor Bayan Saadet, Doktor Pakize Terzi röportaj yaptığı kadınlardan bazılarıdır

NOKSAN-60-NOKSAN (İDEAL KÖŞE)

Gülay Batur

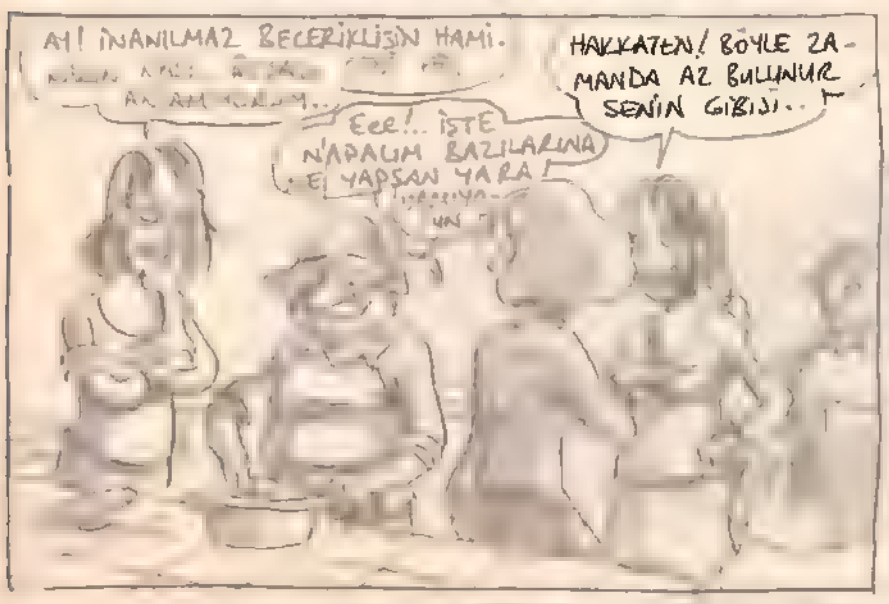

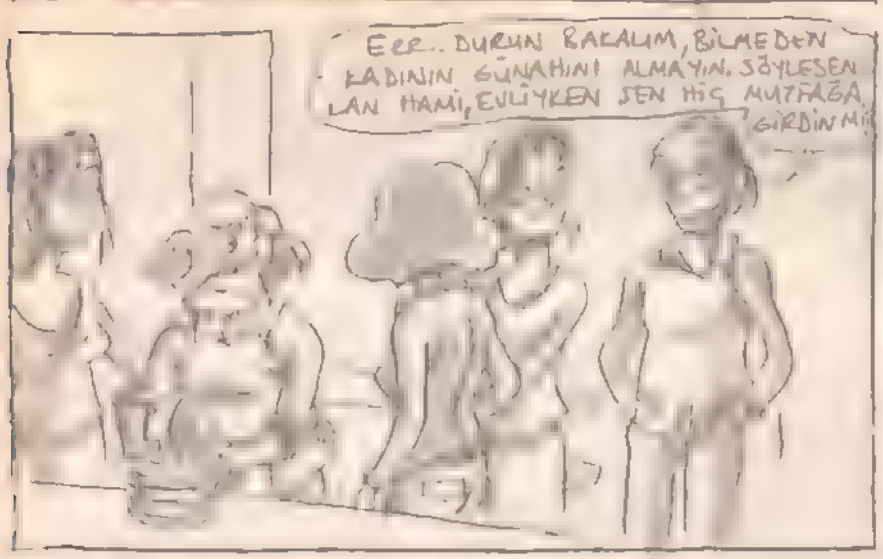

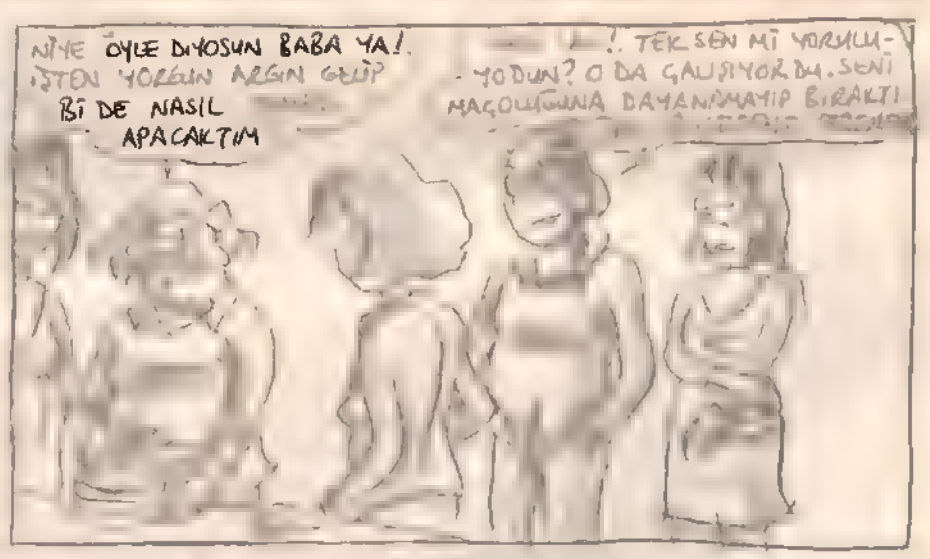

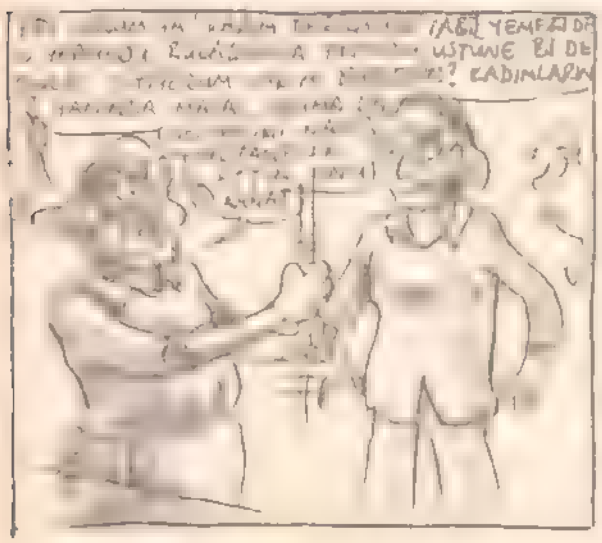

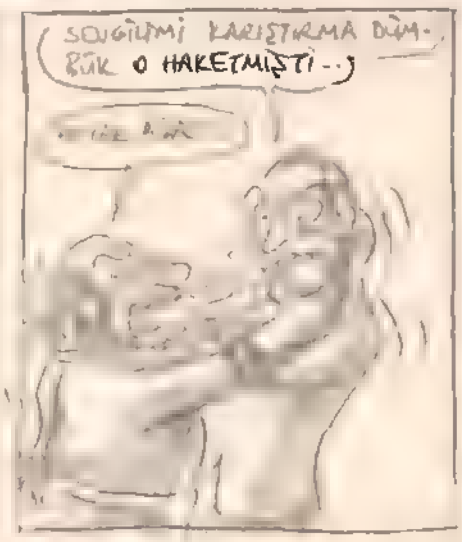

Beşiktaş, sen bizim herşeyimizsin!

Babamla cumartesi ya da pazar günleri birlikte program yapıyoruz. Geçen pazar bir öneriyle geldi, "Seni maça götüreyim; hiç gitmedin, değişiklik olur." Gidelim dedik

Ben ezelden beridir Beşiktaşlı'yım. Dedemler Galatasaraylı. Doğduğumdan beri babamın beni Beşiktaşlı yapma çabalarını engellemeye çalıştılar. Babam malum, vaktiyle dedemin damadı. Sürtüşmeler olmuştur haliyle. Annem, anneannem, teyzem falan, yani ailenin kız tarafı da Beşiktaşlı. Ben bu ortamda Beşiktaşlı oldum. Baba tarafım silme Beşiktaşlı. Kız olmama rağmen benim de Kartal'ı tutmamla gurur duyuyorlar. Fanatikliğimi pekiştirmek için maça götürmek iyi bir strateji tabii.

Baba tarafım silme Beşiktaşlı. Ben bu ortamda Beşiktaşlı oldum. Şimdi onlar benim de kız olmama rağmen Beşiktaşlı olmamla gurur duyuyorlar...

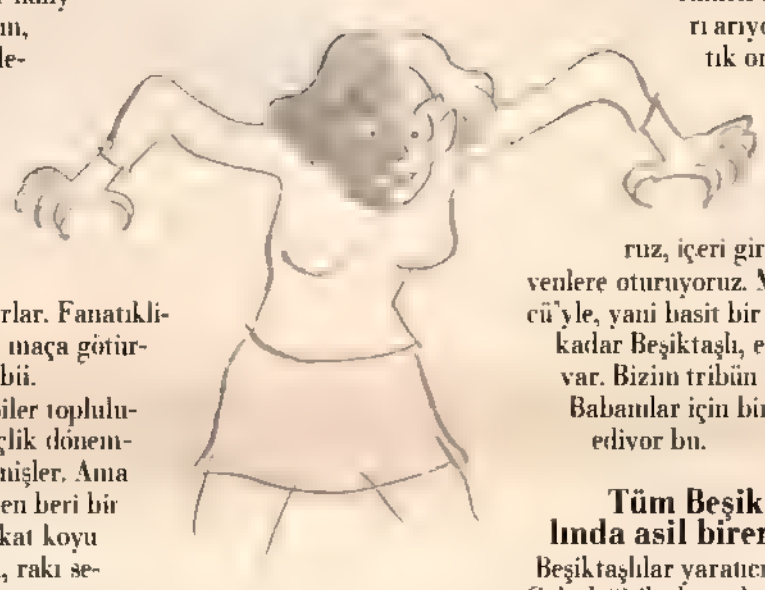

Maça, bir ağır abiler topluluğuyla gidiyoruz. Gençlik dönemlerinde çok maça gitmişler. Ama son maça gittiklerinden beri bir on beş yıl geçmiş. Fakat koyu Beşıktaşlılar. Cübekli, rakı seven, eskiden de Beşiktaş semtinde oturan, hatta bu sebeple Beşıktaşlı olmuş bir topluluktayım. Ee, östrojen hormonu dikkat çekici tabi. Giyim tarzı olarak da ortama yabancıyım. Dışlanmış hissediyorum kendimi

Kazan'da hareket

Sonradan anlıyorum ki, bu maç biraz nostalji turu şeklinde geçecek. Önce Kazan'a gidiyoruz. Kazan, batak bir birahane. Diğer ağır abilerin takıldığı, hakikaten çok süper bir ortam. Beşiktaşlılar lokali gibi daha çok. Maç öncesi kötü taratorlu midye tava ve patates kızartması yenip bira içilen bir yer. On sekiz yaşın altında olmam sebebiyle atılıyoruz. Son alınan ve dokunulmamış bira. "Al ulan bunu geri..'diye gonderiliyor. Gerek halet-i ruhiye, gerekse kilo olarak ağır olan amcam, "Velisiyiz, yanındayız görmüyor musun? Çoluğumuzla, çocuğumuzla gelemeyecek miyiz, hayret bir olay yaa," diye bana kol kanat geriyor.

Sonra bir başka meyhaneye meze yemeye ve biraları bünyeye geri almaya gidiyoruz (ben diyet kola). Derken konu bana ve derslerime geliyor. Ben, "Nereden geldik bu konuya," diye düşünürken babam, amcamın gozü onunde, beni sırtımdan bıçaklıyor. Efendim bir arkadaşının kızı varmış, "O da senin gibi. Neydi o, tripap mı ne, onlardanmış" diyor. "Hip-hop" diye düzeltiyorum. "Halı işte ondan. Kulağının hepsi delikmiş" diye başlayan muhabbet, kızın ibret verici hayatına ve sonunda da babasının, kız çenesini deldırmesin diye aldığı önlemlere kadar ilerliyor. Neyse ki kalkıyoruz.

Stadyuma doğru giderken babam kendine siyahlı beyazlı bere alıyor. Kukuletası uzun olanlardan. Yaptığı hatanın bilincine varıp bereyi bana veriyor. Karaborsacılardan bilet almak, kuyrukta çekirdek yemek gibi tüm mecburi yer hareketlerini gerçekleştiriyoruz.

Babamın gözleri "kaşar-ekmek-meysu" satanları arıyor. Yokmuş artık onlar. Bir duygulanma var. Gençken onlar da satarlarmış. Kuyrukta bekliyoruz, içeri giriyoruz, merdivenlere oturuyoruz. Maç Ankaragücü'yle, yani basit bir maç. 20 bin kadar Beşiktaşlı, elli kadar AG'li var. Bizim tribün "Eski açık". Babamlar için bir şeyler ifade ediyor bu.

Tüm Beşiktaşlılar aslında asil birer kartaldır...

Beşiktaşlılar yaratıcı taraftar tabii. Çok değişik sloganlar buluyorlar. Her golde, hatta her şutta, "Alemin kralı sensin canım karakartal" gibi bir şarkı çalıyor hoparlorlerden. Benim pek tanımadığım fakat bazılarının taptığı futbolcuların adları bağırılıyor. Ben bir tek Pascal Nauma'yı tanıyorum, Zenci olan. Asabi bir arkadaş. Bayağı bayağı faulller yapıyordu yani.

İstiklal Marşı sırasında bazıları bozkurt işareti, bazıları da şeriatçıların baş parmak işaretini yaptı elleriyle. Bazı arkadaşların ise ne yaptığını ilk bakışta çıkaramadım. Kollarını havaya kaldırıp ellerini pençe gibi yapıyorlardı. "Sizi tırmalayacazmı demek istiyorlar diye bir süre düşündüm. Sonra anladım ki, adamlar kartal taklidi yapıyor resmen. Sonra bunun hikâyesini de öğrendim. Efendim, taraftardan bazıları zafer, bazıları kurt yapınca kavga çıkmış. bunun üzerine herkes kartal yapmaya başlanmış. Ama genelde solcular kartal yaparmış

Bir de "dalga" var. Karşı tribünden başlayarak herkes sırayla ayağa kalkıyor ve sanki dalga çıkmış gibi oluyor.

Maç dönüşü, paketlerce çekirdek yiyip içecek bir şey bulamayan bizler, peynir gibi dudaklarla eve geldik. Maça gittiğimi herkese anlattım. Dedem, Beşiktaş maçına gitmeme bozulmakla birlikte sanırım sevindi. Bense, sünnet olmuş kadar gururluyum.

Haziran

GÜZİN ABLA
FAKS: (0 212) 677 04 21

Türk ailesinin yılmaz ve muzaffer savunucusu

Güzin Abla!..

Az çok gazete okuyanlar basınımızın çok değerli ve eskimeyen köşe yazarlarından sevgili Güzin Ablamızı bilir!.. O kı yalnızların arkadaşı, ayrılık acısıyla yanıp tutuşan genç kızlarımızın can yoldaşı, kızlık gitti mi, yoksa yerinde mi acaba sorularının tek ve en gerçek cevabı. "Pensimin boyu kısa, intihar etsem mi abla?" çığlıklarının şefkatli, birleştirici, onarıcı kısacası her derde deva sevgili Güzin Abla!.. Gelelim konumuza. 19 Mart 2001 tarihli *Hürriyet Gazetesi*'nde ablamız gene dokunmuş. Kendisinin kocası tarafından aldatıldığından dem vuran otuz dort yaşındaki hemcinsimiz, ne yapması gerektiğini sormaktadır. Ayrıca kocasının en yakın arkadaşı mağduremize asılmaktadır. Ve bu yıllardır sürmektedir. Gel zaman git zaman kadıncağız kocasıyla en yakın hanım arkadaşının arasında tuhaflıklar olduğunu hisseder ve talihinlerini doğru çıkaracak delilleri kendi gözleriyle görür. İşin tuhaf tarafı asıl bundan sonra başlamaktadır. Adam karısına artık çapkınlıktan vazgeçtiğ konusunda yeminler eder. Ancak televizyondaki verh dizileri aratmayacak entrika, şantaj, ihtiras, para ve daha bir dolu düzen bu aldedir. Mağduremize asılan adam yıllardır ulaşamadığı arzusuna ulaşabilmek için tam da aradığı fırsatı yakalamış. bütün bunları hiç de hak etmeyen mağduremizi şefkatli kollarına alabilmek için sabırsızlanmaya başlamıştır. Kocanın konuşmalarını kasete alır, kadına dinletir. Fakat zaten kafası karışık olan kadıncağızın bütün bu olan biteni anlaması düşünülemez tabii ki... Bunun üzerine oturup düşünür ve yemez, içmez, olanları bir çare bulacağını ümit ettiği sevgili Güzin Abla ya yetiştirir. Eh! Güzin Abla bu yardım etmezse bir yerleri şişer. Mağduremize çare olarak her şeyi olduğu gibi kabul etmesi gerektiğinden, bir sürü erkeğin böyle şeyler yaptığına değin bir dolu nasihat zırvalar. Zaten mağduremizin de sadece kafası karışıktır o kadar. Yoksa mektubunda da belirttiği gibi aslında kocası kendisine gayet iyi davranmakta, parayı pulu esirgememektedir. "Bundan iyisi, Şam'da kayısı" misali aslında kadın da ayrılmak istememektedir, sadece bu fikrini destekleyecek bir biden aramaktadır. Fikri bir, vicdanı bir bir neslin evlatları olarak kadıncağız bu tavsiyelerin ne kadarını verine getirir bilinmez ama bilinen bir şey varsa eğer o da bu olayda fikri ve vicdanı rahat tek kişinin sevgili Güzin Ablamız olduğudur. İşte Guzin Abla'nın fikirleri sayesinde bir aile daha kurtulmakta, bir mutlu aile daha huzur içinde uykuya dalmaktadır.

Gökten üç taş düşmüş.
Biri polıtikacıların, biri erkeklerin, biri de sevgili Güzin Ablamız'ın başına!..

Şebnem Aydemir

Kağıthane de çocuk bakıcılığı yapan Ukraynalı Alona Türkiye deki hayatını anlattı...

o fahişe değil !

Tesadüf bu ya, Balalayka filminin çıkışında buluştuk Alona'yla. Dağılan Sovyetleri, ailesinin başından geçenleri ve Türkiye'deki yaşantısını konuştuk...

Universiteye başladığım yıllarda dünya hızla değişmeye başladı. Her yerde sosyalizm çöktü çığlıkları eşliğinde yıkılan duvarları gördüm. Okulum Beyazıt'ta olduğu için, dağılan Sovyetler'in özellikle kadın vatandaşlarıyla daha sık karşılaştım tabii. Sosyalizm neydi gerçekten? Yıkılınca ne oldu oradaki insanlara? O zaman nı mutluydular, şimdi Mc Donalds'ların önünde kuyrukta beklemekten mi daha hoşnut oluyorlardı? Öğrendikçe okuyor, okudukça merak ediyor, daha fazlasını bildikçe üzülüyor ve en kötüsü de artık ANAP'lı arkadaşlarımla eskisi kadar kendime güvenli tartışamıyordum.

Bunların üzerinden hayli zaman geçti. *Balalayka*'yı izledik hep birlikte. İçi acıdı bir çoğumuzun. Yıllarca okulun etrafında gördüğüm kadınlar karşımdaydı. Bir hafta sonra ben *Nisan Devrimi*'ni izlemeye giderken bir arkadaşım yanında on sekiz yaşında Ukraynalı bir arkadaşıyla gelip *Balalayka* yı izlemeye gidiyoruz dedi. Film çıkışı buluştuk.

İsmi Alona. İstanbul'un varoşlarından birinde bir evde çocuk bakıyor. *Balalayka*'yı nasıl bulduğunu sordum hemen. Yüzünü buruşturarak, "Ben çok üzüldüm" dedi. Bir iki kez bakkala gitmiş, ancak civardakiler Rus olduğunu düşündükleri için Nataşa muamelesi yapmışlar.

Rus değil Ukraynalı olduğunu söylüyor. Alona, İstanbul'da kaçak kaldığı için neredeyse hiç dışarı çıkamıyor. Bu nedenle Alona ile evde sohbet etmeyi tercih ediyoruz.

Sosyalizm zamanı iyiydi, mutluyduk

- Sosyalizm dönemini hatırlıyor musun?

Benim kreşe gittiğim zamanlar sosyalizm yıkılmamıştı. Annem babam çalışıyordu. O zamanlar kreşe çok az bir para karşılığında gidilebiliyordu. İlkokulda, müzik ve dans eğitimi aldım. Sınıf öğretmenim benim spora yatkın olduğumu düşünüyordu. Spor okuluna girdim. Okul takımına girdim ve takım kaptanı oldum. Eskiden okullar parasızdı ama şimdi bizde de okullar, kalitesine göre paralı oldu. Ben de spor okulunda paralı okudum. Bizde okuma oranı çok yuksektir. Erkeklerle kızlar arasında okula gitme noktasında bir fark yoktur.

Annemle babanın zamanında daha düşükmüş ama annemle babam da sanat okullarında okumuşlar. Biz sosyalizm zamanında çok güzel yaşıyorduk. Şimdi ise her şey çok kötü. Sosyalizmden sonra iş olanakları da kalmadı. Babamın firması kapatıldı. Babam aylık işler bulmaya başladı, Moskova'ya, Sibirya'ya işe gidiyordu

-Sosyalizmin tekrar gelmesini ister misin?

Hayır istemiyorum. Sosyalizm bizim kultürümüzü yoketmeye çalıştı. Sadece Rus kültürünü öğrettiler bize. Dinimize engel oldular. Hıristiyanlığı istemiyorlardı. Bu onların politikasıydı. Kazakistan diye bildiğiniz ülkeye bile Çin sınırına kadar Rus yerleştirdiler, hepsi Rus onların. Bizim de Ukrayna'lı olarak kalmamızı istemediler.

- Peki Lenin'i biliyor musun?

Tabii biliyorum. Büyük bir insandı. Çok zeki bir insandı, o yüzden onu çok seviyorum. Çunkü o çok güzel bir sosyal hayat yarattı. Tiyatrolar, operalar, her şey çok güzeldi. Okula ve eğitime çok önem veriyordu. Onun zamanında büyük gelişmeler sağlandı. Bütün kitaplarımızın başında Lenin'in eğitimle ilgili sözleri yazıyordu.

-Lenin sosyalizmi getiren insandı ama?

Olsun bizim kültürümüzü yok etmeye çalıştılar. Hıristiyanlığa ve kültürümüze karışmasalardı, sosyalizm bizim için çok iyi bir sistemdi. Rus kültürü ve dilini yaymaya çalışması Lenin'in kötü yanı. Sovyet Rusya dağıldıktan sonra kimse öyle sokaklara dökülüp eğlenceler düzenlemedi. Seçime gidildi Ukrayna olarak mı, yoksa Sovyet Rusya'nın devamı olarak mı kalmanız için. Sonra çoğunluk Ukrayna olarak kalmak istediğini belirtti ve öyle oldu. Benim ailem hep tarafsız kalmıştı. Annemle babam politikayla ilgilenmiyorlardı. Çünkü hep çalışıyorlardı

-Feminizmi biliyor musun?

Hayır. Benim annemle babam evin bütün işlerini ortak yapardı. Annem işten çok yorgun geldiği zaman babam yemek hazırlardı. Kardeşimle babam ilgilenirdi. Ama tabii babam annem ilgilenmediği zaman yapardı bunları. Normalde bu tip işleri annem yaparsdı. Ama Türkiye'de erkekler babanın yaptığı kadarını bile yapmıyor. Eğer feminizm eşitlikse Ukrayna feminist bir ülke.

-Niye Türkiye'desin?

Artık Ukrayna'da ne iş var, ne para var. Ukrayna'da temizliğe gidiyordum, çamaşıra gidiyordum Okulum için borç para almıştık. Onu ödeyemedik Kardeşim hasta. Ben onun iyileşmesini ve okumasını çok istedim.

Sonra şimdi yanlarında kaldığım aileyle tanıştım. Türkiye'ye gelip çocuklarına bakmamı önerdiler. Ben de kabul ettim. Çünkü paraya ihtiyacımız vardı. Arkadaşlarımın çoğu bu fikirden hoşlanmadılar. Çünkü Turkiye'ye gelenlerin çoğu burada fahişelik yaparak para kazanıyorlar. Bir de Türkiye'de harem var diyorlardı. Ben de bunların tarihte kaldığını söylüyordum ama yine de benim için endişe duydular. Ama ben şu an yanlarında kaldığım aileyi tanıyordum. Ailem de tanıdığı için korkmadan gönderdiler. Ben de bu işi bulmasaydım.

Parasızlıktan ve işsizlikten fahişelik yapmak zorunda kalabilirdim. Rus kadınların fahişelik yapmasının bir sebebi de; bu işi yapınca normal bir işte çalışınca alacağın paranın fazlasını alıyorsun.

-Buradaki kültür hakkında ne düşünüyorsun?

Burada bana Müslüman kültürünü anlattılar. Çok kötü. Erkek çalışıyor, kadın evde. evle ve çocukla ilgileniyor. Bu işler erkeği hiç ilgilendirmiyor. En önemlisi erkek için kadının ne istediğinin hiç önemi yok. Benim anlamadığım kadınlar. ben evde sıkıldım da demiyorlar. Niye sustuklarını anlamıyorum. "Ben gezmek istiyorum, ben sana yemek hazırlamaktan bıktım". desinler ama bunları sadece birbirlerine söylüyorlar. kocalarına değil.

Politik olmak kötü bir şey değil

-Cezavlerine müdahale sırasında ölenlerden biri senin çocuğuna baktığın ailenin yakınıydı. O zaman neler hissettin?

Mahkûmların neyi protesto ettiklerini anlayamadım Sonra evdekiler anlattılar ve ben şunu anladım. Bu mahkûmlar komünizmi isteyenler, parti yanlıları ya da sizin deyiminizle solcular, yani daha iyi bir ülke isteyenlerdi. Bizim onların mücadelesiyle gurur duymanız gerekir. Ama ben öldüler diye çok üzüldüm. Onlar öldü. Gerçekten çok yazık ama otuz iki insan öldü. Onlar ölümleri pahasına istedikleri için mücadele ettiler, bu gurur duyulacak bir şey. Burada polisler için en büyük problem politik insanlar. Ukrayna'da ise mafya çok büyük problem. Politik olmak kötü bir şey değil.

-Ukrayna'yı özledin mi? Burada çalışmaktan dolayı mutsuz musun?

Tabii ki özledim ama çalışmaktan mutsuz değilim. Ben çalışmayı seviyorum. Ama ben küçükken babaannemin çiftliğine giderdik. Orada yaşamayı ve çalışmayı çok severdim. Orada olmayı tercih ederim, orada herkes çok çalışkandı. Türkiye'ye gelseler bir haftada adam ederler burayı. Buradakiler çok tembel. Burada sosyal hayatın kalmadı. En kötü yanı bu. Bizim orada sosyalizm zamanında tiyatro, sinema çok fazlaydı. Şimdi o kadar yok ama yine de orada para olsa daha sosyal olabilirsin. Burada olmuyor

Beyhan Demir

büyük birader bizi dikizliyor...

Biri Bizi Gözetliyor programı nedeniyle RTÜK programı yayınlayan televizyona kapatma cezası yağdırıyor. Bu yazı bu haberden önce yazıldı ama güncelliğini koruyor. Gözetleme bu programa özgü değil ki !

Görme, eğer sözcüklerden önce varolduysa, insani bir zaaf olan gözetleme/röntgenleme de en az onun kadar eski olmalı. Ancak, özellikle son dönemde sanatın çeşitli kollarında, çeşitli kuramsal tartışmalarda ve medyada bu zaaf yeniden keşfedildi ve gözde konulardan biri oldu. Bir görme/görülme/gözetleme hikayesi olan Elif Şafak'ın Mahrem'inin yoğun ilgi gören kitaplardan biri olması bir tesadüf değil.

Keza, hatırlarsınız, ünlü kürator Bülent Erkmen'in geçtiğimiz yıl bu röntgenleme sevdasından esinlenerek tasarladığı büyük sanat olayı - kitap ceplerine saklanan çıplak insan portreleri- henüz piyasaya çıkamadan, çıplakların çarşaf çarşaf gazetelerde yayınlanması yüzünden küçük çaplı bir skandala dönüşmüştü. Geçtiğimiz günlerde Türkiye'de yayınına başlanan TV yarışma programı "Biri Bizi Gözetliyor" da röntgenciliğin ticari bir kazanca dönüştürülen farklı bir tezahürü. Masum bir oyun gibi sunulan ve on beş kişinin üç ay boyunca bir eve tıkılıp yaşamalarını saniye saniye teşhir eden bu yarışma programı gerçekten masum bir oyun mu sadece?

Hiçbir zekâ pırıltısı göstermeyen, ne kokar ne bulaşır, ne idüğü belirsiz on beş insanın oluşturduğu amaçsız komün hayatı, her türlü sahtekârlığın ve ikiyüzlülüğün ödüllendirildiği bir sistemde yaşamıyor. Bu sistem sadece yarışmanın geçtiği evin sınırlarını değil, internet, talk-show'lar, müzik piyasası, televole programları, klıplerin yer aldığı geniş bir endüstriyi de kapsıyor.

Yarışmaya katılanlara ve atılanlara, her Türkiye vatandaşının rüyası olduğu varsayılan, bu endüstri içinde yer alabilme ve kısa yoldan şöhret basamaklarını tırmanıp büyük paralara kavuşma hayali pazarlanıyor.

Gerçekten de, yarışmadan gözyaşları içinde atılan kızlar, aynı gün veya bir iki gün içinde parlak askılı kıyafetlerle bir Hülya Avşar'ın programına çıkabilme mertebesine ulaşıyorlar Sahtelik ve sahtekârlık üzerine kurulu bu dünyada diyaloglar yalan, gözyaşları yalan, parola ise samimiyetsizlik

Küçücük odalarda dedikodu yapılmasına rağmen, sahte kadınlar ve sahte erkekler arasında insanı çileden çıkaran can ciğer kuzu sarması ilişkiler, her gün bir başka seviyesiz buluşa dayalı partiler, çiğ sohbetler ve şişirilmiş benliklerinin altında aslında sıradanın ötesinde sığ kişiliklerin olduğunun farkına varamayan kurgu-insanlar

Bütün bu maskaralık ve eğlencelik gibi görünen sanal dünyada gerçek dünyaya ait bir olgu var: Cinsel taciz. Yarışmanın kadınları hem ev içinde hem de taksicilik yapmak için gerçek dünyaya çıktıklarında tacize uğruyorlar. Evin içindeki taciz ehlileştirilip, oyun kisvesi altında sevimlileştirilirken, dışarıda takside kızların uğradığı taciz yüzde yüz gerçek.

Evin içinde adamların durduk yerde kızları öpmesi, kızdırma amaçlı el şakaları ortalama bir aile içindeki taassubun kaldırabileceği ölçüleri bile zorlasa da, en nihayetinde "rating" amaçlı bir oyun niteliğine bürünüyor, "genç"lerin kendi aralarında şakalaşmaları oluveriyor Oysa, kadınlardan birinin peşine dışarıda, sanal olmayan dünyada, beyaz mersedesli bir adam takılıp kızı bir buçuk saat takip ediyor.

Bir başka kadının yaşadığı taciz ise daha doğrudan: Arabaya müşteri diye aldığı dört adam tarafından yolculuk boyunca sözlü tacize maruz kalıyor.

Bütün bunlar, sanal alemin minik, sevimli entrikalarıymışcasına ekrandan bizlere yansıtılıyor. Tıpkı, aynı günlerde, Deniz Akkaya'nın oynadığı bir reklamda da, yer gösterici tarafından sürekli tacize uğramasının sevimli bir olay olarak sunulması gibi. Evin içinde yaşanan taciz, ev içinde kışkırtılan cinsellğin de bir parçası. Bu yarışmanın başka ülkelerdeki adı "Büyük Birader Sizi Gözetliyor"dur. Buradaki "Büyük Birader" bir erkeğin gözünü temsil eder. Her şey onun seyirlik malzemesi olarak tasarlanmıştır. Bizde de, her şey bir erkeğin beklentilerine uygun tasarlanmış. Kadın ve erkekler arasında bazen açık bazen örtük bir cinsellik pompalanırken, bu, gündelik bir muhafazakârlıkla kontrol altında tutulabiliyor.

Beşbelli, ev ahalisininin yaşları 18-25 arasında değişirken, yapımcılar 35 yaşındaki iki çocuk annesini evde çocukları dizginleyecek bir otoritenin de bulunması niyetiyle seçmişler. Ne var ki, bu müşfik ve fedakâr olması beklenen anne figürü, alabildiğine küfürbaz, sürekli bunyo yaptığı için evde çokluklа havluya sarılmış olarak dolaşan rahat bir tip çıkmış.

İşlerin bu kadar çığırından çıkması, evin içinde baba figürü olmaya aday daha genç bir erkek tarafından sonlandırılıyor ve baba, anne otoriteyi kovuyor. Boylece, ailenin ahlakı korunmuş, çocuklarını bırakıp oralarda mahpusluk çeken bu kadın "gerçek" ailesine kavuşturulmuş ve erkek egemen düzen yeniden tesis edilmiş oluyor. Kavanoz dipli sanal bir dünyada devinen bu gönüllü mahpusların da doğal olarak sohbetleri kavanozlarının sınırlarından öteye gitmiyor. Bu insanlar sanki ekonomik krizler nedeniyle dibe vurmuş bir ülkeden değil, bizim arka bahçedeki serada yetiştirilip getirilmişler.

Ülkede taşların yerinden oynaması, yeni bir istikrar paketinin açılması, insanların önümüzdeki kısa dönemde kitleler halinde işsiz kalacak, işi olanların daha ucuza ama daha fazla çalışmaya zorlanacak olması, yoksulluğun artması, eğitimin pahalılanması, F tipi hapishanelere tıkılan tutukluların akibeti, kayıplar, anneler, şunlar bunlar, bu bitki-insanların kendilerini kısa yoldan kurtarma sevdasıyla afyonlanmış kafalarını da meşgul edemez elbet.

Onlar ancak parçası oldukları hayali sunabilirler. Afyonlu bir malzeme olarak, gerçeğin ağırlığı ile ezilenleri kısa süreli uyuşturur bu hayal. Öyle bir uyuşukluk halidir ki bu, hakkını olanı istemek için kolunu kaldıramaz, nasıl bir cenderenin içinde olduğunu anlamak için gözünü bile açamazsın.

Beyninle birlikte kendin de yiter gidersin. Asıl şimdi bu "Büyük Birader"i tanıyabildiniz mi?

Yelda Yücel

cömert 'abla'ların sadık 'hanım'ları

Bazı kadınlar, parayla başkalarının evini temizler, bazıları kendi evini parayla başkalarına temizletir.

"Peki, evlerimize gelen kadınları, Güllü, Hatice, Emine ya da Sultan hanımları tanıyor muyuz? İşleri, kendileri ve bizler hakkında neler düşünduklerini, hayallerini, umutlarını ve umutsuzluklarını biliyor muyuz?

Bize neden "abla" dediklerini, neden bizle bir tür "hayali akrabalık" ilişkisi içindeymiş gibi davrandıkları, aslında bizim de bu "hayalı akrabalığı", belki biraz da bir işveren stratejisi olarak, benimsediğimizi hiç sorguladık mı?" Sibel Kalaycıoğlu ve Helga Rittersberger - Tılıç, Evlerimizdeki Gündelikçi Kadınlar ismli kitaplarında bu sorulara yanıt arıyorlar. Kalaycıoğlu ve Tılıç Ankara'da 5500'den fazla adresi tarayarak 151 gündelikçi kadın ve 81 işveren kadınla görüşerek kitabı oluşturmuşlar.

Yöntem olarak alan araştırmasının kullanıldığı kitap, yoğun bir emek ve zaman harcayarak oluşturulmuş ciddi bir akademik çalışma

Bunun ötesinde dilinin sadeliği, akıcılığı ve kimi zaman yer alan hoş benzetmeler- gündelikçi kadına "sadık hanım", işveren kadına "cömert abla" demesi gibi- keyifle de okunabilmesini sağlıyor.

Giriş bölümünde, kadının hizmet işinde yer almasının, ev hizmetlerinin, evişinin ve ev hizmetinde çalışan kadınların tarihsel arka planına ve bunların ortaya çıktığı koşullara değinildikten sonra Türkiye'nin öznel koşullarından yola çıkarak gecekondulaşma, göçlerin kadın istihdamı üzerindeki etkisinden söz ediliyor; özellikle 90'lı yıllarda informel işlerde kadınların daha çok görülmesinin nedenleri sorgulanıyor.

Kitap, gündelikçi ve işveren kadınların sosyo-ekonomik özelliklerinden gündelikçi kadınların işgücü pazarındaki konumlarının neleri etkilediğine kadar pek çok veriyi barındırmakta ve ilginç olan bir saptama gündelikçi kadınların gelirlerinin hane halkı gelirinin yaklaşık yarısı olmasına rağmen bu kadınların gelirlerinin "çerez parası", ek gelir ve günlük harcama olarak kabul edilmesi (s.69).

Zaten araştırmadan çıkan sonuçlardan birisi de; kadınların ev hizmetinde çalışmalarının nedeninin ekonomik bağımsızlık ya da kadının birey olma serüveniyle pek de bir ilgisi olmadığı Kadınlar esas evi geçindiren erkeğin ölmesi ya da sakatlanması durumunda, bir bakıma "mecburiyetten" çalışmaktalar.

Ancak yine de yazarlar, ev ve büro hizmetinde çalışan kadınların evin geçimine katkılarının, kadınların ev içindeki görevlerinde bir değişiklik yaratmadığını hatta "kadının görevi" olarak görülen alanlara yönelerek toplumsal konumlarının uzantısını oluşturduklarını göz önünde bulundurarak yine de kadınların evdeki kararlara katılmalarında hiç de ihmal edilmemesi gereken artma olduğu yolunda saptamada bulunmaktalar

Gündelikçi kadınlarla işveren kadınların birbirlerinden beklentilerini, din ve moderniliği algılayışlarını, aralarında gelişen yazarların deyimiyle bir tür "hayali akrabalık" ilişkisini, geleceğe yönelik beklentilerini, temizlik şirketlerinin piyasayı nasıl etkilediğini ve gündelikçi kadınların bu şirketlere yaklaşımı gibi konular ayrıntılarıyla işlenmiş.

Ev hizmeti sektöründe çalışan kadınların en büyük sıkıntısı sigortasız çalışmaları, ücretlerindeki belirsizlikler, çalışma saatlerinin işverene göre değişen keyfiyeti, işlerini her an kaybedebilme ve can güvenliği riski (örneğin cam silme işinde) bir başka deyişle sosyal güvenceden yoksun olmaları ve hiç bir yasal haklarının olmamasıdır.

Kitapta, hem bu kadınların iş güvenliği hem de işverenlerin beklentilerini karşılayabilmek açısından geleceğe yönelik önerilere de yer verilmiş: Hem gündelikçi kadınların emeğini değerli kılmak hem de ev işlerinin geleceğinde etkili olur düşüncesiyle nasıl bir eğitim politikası izlenmesi gerektiği, sosyal güvence politikasının nasıl işlerlik kazanabileceği, yarı zamanlı çalışma politikasının Türkiye koşullarında uygulanabilirliği ve elbette örgütlenme ve dayanışmanın önemi ayrı başlıklar altında vurgulanmakta.

Kitabın sonunda ekler bölümünde yer alan tablolar ve kaynakların zenginliği de bu çalışmaya bir hayli emek verildiğinin göstergesi; kitabın bir diğer önemi, "görünmez" olarak kabul edilen "evişi" hizmetini görünür kılması, "sadık hanımların" seslerini duymamızı sağlamış olmasıdır.

Feryal Saygılıgil

ödp geçicidir, feminizm baki

ÖDP eskiden kadınların da partisiydi ve feministlere sola eleştiri getiren "iyi üveler, güzel insanlar" gözüyle bakılırdı. Partideki kriz, bizi de vurdu kızlar. Sorgusuz sualsiz, "tabansız" ilan edilirdik ki, bu bilen bilir, günahların en büyüğüdür.

ÖDP'de ayrılık rüzgarları esiyor. Solun farklı renklerini feministleri yeşilcileri, anarşistleri bir araya getirmekle övünen "parti olmayan parti"nin en yetkili ağzı, MAG dergisinin son sayısında kendisiyle yapılan bir röportajda renk olayını aşıklarını dile getirdi. Ufuk Uras; Partiyi eskici dükkanı olmaktan çıkaracaklarını ifade etti. Beş yıl önce toplumdaki farklı eğilimlerin temsilcileri olarak değerlendirilenler şimdi artık modası geçmiş bir ceket olarak görülmeye başlandılar... Başkan, kendisi de ÖDP'li olan muhabirin, "Olan nedir?" sorusunu, şöyle cevaplıyor: "Olan, parti içi grupların tekrar grupsal aidiyetlerine ve hukuklarına geri çekilmesi, büzülmesi yahut siyasetin dışında kalmasıdır." Yani görünen o ki, ÖDP beş yıldır, bırakın feministleri, solun farklı renklerini bile bir arada toplayamamış. "Feministlerin partiden çekildiği iddialarına karşı ne diyorsunuz?" sorusunu ise şöyle cevaplıyor: "Kadın hareketi, çevre hareketi zaten kendi dinamikleriyle alıp başını gitse, bu parti formatını çok engelleyici olamaz. Bu yeni toplumsal hareketlerinin karşılığının toplumsal dokuda olup olmadığı ya da ne kadar olduğu ile ilgili bir durumdur." Devrimci Yol'un toplumsal dokuda karşılığı var da, feminizmin yok yani... Bir kere kadın hareketi yeni toplumsal hareket filan değildir. Sınıf mücadelesi kadar eskidir. kadınların kendilerini sömüren erkeklere karşı mücadelesidir. Onun özgürlükçü sosyalistlerden de daha geniş bir karşılığı vardır, kadınlar yaşadıkları sürece de olacak. Feminizmin gücü klasik siyaset yapma anlayışına teori ve eylem düzeyinde getirdikleri eleştirilerde yatıyor. Örneğin kota, toplumdaki cinsiyet temelli sömürünün görünür kılınmasını sağlar ve ayrımcılığa karşı çıkma zemini verdiği için o partiyi ezilenlerin tümü açısından cazip kılar.

ÖDP'de ne oldu? Başlangıçta feminizmin bu gücüne dayanılarak oluşturulan mutabakatlar yerini, şu gruptan erkeklerin attığı tokat yerinde, bunların yaptıkları taciz cezalandırılmalı hesaplarına bırakıp... İş, "Bizden olsun da tecavüz sayılı olsun"a kadar vardırıldı kendim. Feministlerin süreçten sıkılıp soğumasında, yüzde 30'luk kotanın gruplar içi anlaşmalara kurban gitmesinin, tacizcilerin, genç kadınları şiddetle susturan "eski tüfeklerin" herhalde hiç suçu yok... Son olarak, beş yıl önce ÖDP yoktu ama feministler vardı, kadınlar var olduğu sürece de feministler olacak. Ama ÖDP'nin geleceği hakkında aynı şeyi söyleyemeyeceğiz. Giden feministler ne yaptıklarını biliyor ve kalanlara da buradan "selam olsun" diyorlar..

Fatma Özmen

"mememde bir sertlik var"

Türkiye Meme Vakfı 1998 yılında toplumu meme kanseri konusunda bilgilendirmek ve bilinçlendirmek üzere kurulmuş. Vakıf Başkanı Op.Dr. Can Gürbüz ve hemşire Violet Arayo ile vakıf ve meme kanseri tedavisi hakkında görüştük.

-Meme kanserinin ülkemizdeki yaygınlığı nedir?

Bizde bu konuda bir istatistik yok. Fakat beslenme, çevre koşulları ve hava şartları gibi faktörleri goz onune aldığınızda İtalya bize benziyor. İtalya istatistiklerini ülkemize uygularsak, Türkiye'de her yıl otuz bin kadın ve yetmiş yaşına kadar yaşayan on kadından biri meme kanserine yakalanıyor. Bilgilenme teşhis açısından çok önemli Toplum eğitilirse erken teşhis gibi bir silahı kullanabiliriz. Bilgilendirme dışında meme kanseri taramaları yapmayı istiyoruz. Meme kanserini önleyemiyoruz ama erken teşhisle memenin kendisini çıkartmadan kanserli dokuyu çıkartarak hastayı tedavi edebiliyoruz.

-Meme taramaları yapacağınız yerleri nasıl seçeceksiniz?

Çalışma yapacağımız grupları sivil toplum örgütleri ve kadın örgütleriyle birlikte tespit edeceğiz.

-Vakıfın başvuru ya da bilgilenme için aranma sıklığı nedir?

Şu an vakıfta muayene yapıyoruz. İlişkide olduğumuz kuruluşlardan arıyorlar. Genelde soru sorma ve danışma maksatlı telefonlar alıyoruz. Muayeneye gelen hasta sayısı artıyor. Meme muayenesi her yerde yapılabilir ama kadınlar güvenebilecekleri ve uzmanlaşmış bir yerde muayene olmayı tercih ediyorlar. Kanser taramasına başladığımızda vakfın daha çok tanınacağını düşünüyoruz

-Fiyatlarınız nasıl?

Muayene şu an otuz milyon. Mamografı cihazınız yok ama mamografı cihazı olan ve bu işte gerçekten iyi olan bir merkezle anlaştık. Bizim hastalarımıza normalden daha ucuza mamografi çekiyorlar.

-Meme kanseri kadınlar için daha farklı bir anlam taşıyor...

Çünkü meme kanseri kadınlarda en sık görülen kanser. Çok korkulmasının birinci sebebi bu. İkincisi, meme kanseri aynı zamanda kadınlık kimliğini tehdit ediyor. Kadınlar için özel bir anlamı var çünkü kadınlar yoğun psikolojik travma yaşıyorlar. Aileleriyle, yakınlarıyla ilişkileri farklılaşabiliyor. Hastalığı tedavi etseniz bile psikolojik olarak kadını eski haline döndürmek zaman alıyor. Biz bunun için destek grupları oluşturuyoruz. Hastalar daha önce meme kanserine yakalanmış, tedavisini olmuş, normal hayata dönmüş kadınlarla konuştukları zaman daha rahat algılıyorlar durumu. Sorularına daha somut cevaplar alıyorlar. Tedavi sürecini rahat atlatıyorlar.

-Ameliyat sonrası estetik yaptırmak zararlı mı?

Meme ameliyatlarının bir kaç şekli var. Bunlardan biri memenin bir kısmının alınması. Bazı durumlarda ise memenin tümünün alınması gerekir. Memenin tümü alındığı zaman, rekonstrüktif plastik cerrahi yöntemiyle hastaya meme yapılması mumkün. Bunun bir zararı yok. Yalnız daha sonra göreceği tedaviler önemli. Broşurlerimizde bu konular ayrıntılarıyla mevcut.

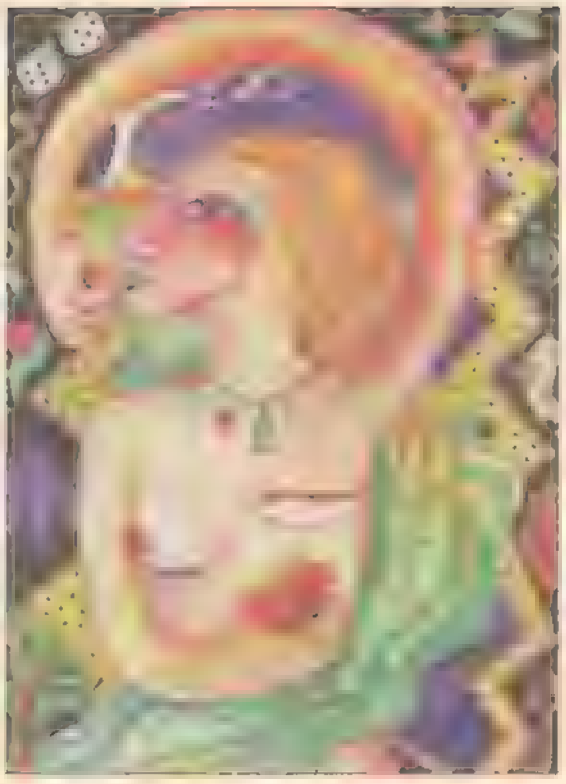

-Meme kanserinde en riskli yaş diye bir şey var mı?

Yaş ilerledikçe risk artar. Meme kanseri görülme sıklığı her yıl yüzde 1,2 oranında artıyor. Hedefimiz meme kanseri oranı artsa bile meme kanserinden ölüm oranı düşürmek.

-Meme kanserinin artış sebepleri neler?

Teknolojik kirlenme sürekli olarak artıyor. Ayrıca otuz yıl önce bu kadar hazır yiyecek tüketilmezdi O zaman daha çok organik tarım yapılırdı. Şehir hayatı, sigara, alkol gibi faktörler işin içine girince risk artıyor.

Violet Arayo ise vakıfta uzman hemşire olarak çalışıyor. Meme kanserine yakalanmış, iki memesi alınmış.

-Meme kanseri olduğunuzu öğrendiğinizde neler hissettiniz?

Çok paniğe kapılmadım, çünkü ailemde bu konuda yüklü bir hikaye vardı. Bende de bir gün olabileceğini düşünmüştüm. Tabii ki üzüldüm, ağladım ama şimdi kanser oldum ve öleceğim duygusuna kapılmadım. Çok erken bir teşhisti. Akabinde ne yaptığımı sorarsanız alışverişe gittim. Rahatlamak için doktorun karşısındaki alışveriş merkezine girip kendime bir şeyler aldım. Ben şimdi öleceğim niye kendime yeni elbise alıyorum diye düşünmedim. Kadınlar için memelerinin alınması çok zor ama ben çok büyütmedim, göğüslü ya da göğüssüz bir şekilde yaşıyorsunuz. Sonuçta dış görünüşünüzde bir şekilde kamufle edebildiğiniz bir durum. Protez takıyorsunuz.

Bende çok ciddi problemler yaratmadı da ailede büyük bir travma yaşandı. Benim dışımda herkes çok panikledi, çöküntü yaşadı. Ameliyat çok ağrılıydı. iki göğüs olunca zor oldu. Koltuk altından temizleyerek iki göğsümü aldılar. Ama zamanla toparladım. Çok kolay demek yanlış olur ama kurtulmak güzel. Ameliyattan bir kaç sene sonra Can Bey'le ortak bir tanıdığımız aracılığıyla burada çalışmaya başladım.

-Hastalarla ilişkiniz nasıl?

Onlar sormadan ben söylüyorum onlara. Hatta açıp gösteriyorum. Bundan hiç çekinmiyorum. Bu da onları rahatlatıyor. Bilhassa yaşlı hastalarda etkili oluyor. Yetmiş beş yaşında bir hasta. "Bu yaşımda bu da mı geldi başıma diyordu. Ben kendimi örnek verince hayıflanmaktan vazgeçti ve rahatladı. Kadınlar için meme kanseri çok travmatik bir olay ama psikolojik olarak kolay aşılabilmesi için çevrenin, eşin, çocukların, ailelerin desteği çok önemli bence.

Beyhan Demir

TÜMKAN-MEVA

Türk Meme Hastalıkları ve Meme Kanseri Vakfı
Rumeli Caddesi, Rumeli Pasajı Yunus Ap. Kat: 4
Osmanbey-İstanbul
Tel: 219 55 09 Fax: 219 55 08

Türkiye Meme Vakfı ilkbahar eğitim toplantıları

25 Nisan 2001	Meme hastalıkları ve meme kanseri Op.Dr. Can Gürbüz
2 Mayıs 2001	Meme ameliyatları sonrası egzersiz ve kol şişmesi Doç. Dr. Cenan Çağlar
9 Mayıs 2001	Meme sağlığında beslenme Prof.Dr. Bike Kocaoğlu
16 Mayıs 2001	Ameliyat sonrası hijyen-ameliyat öncesi ve sonrası yaşananlar Yük.Hem. Violet Arayo
23 Mayıs 2001	Vücut bilinci ve gevşeme için Feldenkrais ve Alexander teknikleri Doç.Dr. Cenan Çağlar
30 Mayıs 2001	Meme kanserinde hayat kalitesi, stresle başetme Uzman klinik Psikolog Pınar Çelikoğlu

Yer: Vakıf Merkezi
Saat: 17.00

Millenyum Kadın Barış Ödülü Siyahlı Kadınların

Siyahlı Kadınlar, erkeklerin kadınlara reva gördüğü şiddetten, militarizm ve savaşa kadar, şiddetin her türlüsüne karşı olup; anlaşmazlıkların karşılıklı anlayış ve uzlaşmayla çözümleneceği; ırk, milliyet ve cinsiyet ayrımcılığının olmayacağı bir demokrasiden, barıştan ve toplumsal adaletten yana...

Bu yıl 8 Mart'ta, Birleşmiş Milletler'ce, Millenium Kadın Barış Ödülü' nü İsrailli Siyahlı Kadınlar'ın kazandığı açıklandı. Nobel Barış Ödülü kadar yankı uyandırmasa da, on üç yıldır Kudüs'ün merkezinde, Başbakanlık İkametgâhı'nın burnunun dibinde, koşullar ne olursa olsun, her Cuma, saat bir ile iki arasında, "İşgale Son!" pankartını indirmeyen İsrailli kadınlar için bu çok anlamlı bir ödül.

İnsan hakları ihlallerinin, ırk ayrımcılığının, soykırımın ve bir savaş silahı olduğu resmen kabul edilen tecavüzün eksik olmadığı dünyamızda, bu gibi şiddet olaylarına karşı çıkan kadınlar son yıllarda, Siyahlı Kadınlar adıyla, uluslararası nitelikte bir barış ağı oluşturdu. Klasik anlamda bir örgütlenme olmasa da, saldırganlığa ve vahşete karşı sessiz bir direniş ve tepki bu

İsrail'in, 1967'de Batı Yakası'nı ve Gazze'yi işgali üzerine kadınlı erkekli grupların protestoları, 1988'den sonra sadece kadınların sürdürdüğü sessiz bir eyleme dönüştü.

Gerek Filistin gerekse İsrail halkının yaşadığı facianın simgesi olarak siyahlara bürünen kadınlar, tek bir sloganda birleşti: İşgale son!

"Arafat'ın orospuları!" türünden hakaretler, polisin her siyah giyen kadının peşine düşmesine varan kovalamacalar, siyahlı kadınların vatan haini ilan edilmeleriyle sürdü. Ne irtibat büroları, ne basın sözcüleri, ne üyeleri, ne de önderleri oldu. Zamanla Kudüs'ün dışına taşan siyahlı eylemlere Filistinli kadınlar da katıldı. Kudüs'teki Cuma eylemlerine rekor düzeyde katılım sadece bir kez 140'ı buldu. Grup genellikle yaklaşık elli kadından oluşurken, zaman zaman katılımın beş kadına düştüğü de vakiydi.

Siyahlı Kadınlar ın herşeye rağmen, direnişlerini bunca yıldan beri sürdürmesinin sırrını bulmaya çalışan araştırmacılar, paradoksalmış gibi görünse de, katılımcıların her hangi bir ideolojiye bağlı kalmadan, "İşgale son!" şiarını benimsemiş olduklarının üzerinde durmakta.

Katılımcı profili orta yaşlı (yaş ortalaması 47) şehirli kadınlar: yüzde 87'si laik; yüzde 25'i çocuksuz; yüzde 55'i yalnız yaşıyor ve hemen hepsi çeşitli sosyo-politik etkinliklerde yer almış: çoğunluk Kibutzlar'da çalışmış.

Gruba 1989'da, on iki yaşındayken katılan Arap asıllı Morau Cohen, bugün yirmi dört yaşında. 1998'de İsrail Ordusu'na katılmayı vicdani sebeplerden reddeden Cohen, iki yıl süren çetin bir hukuk savaşı vermiş.

İsrailli Siyahlı Kadınlar'ın kazandığı barış ödülünü, onlar adına Belgradlı Siyahlı Kadınlar aldı. Körfez Savaşı sırasında sivilleri gözetmeden Irak'a bomba yağdıran, daha sonra da ambargo uygulayan ABD ve İngiltere'ye, Bosnalı kadınların uğradığı tecavüzlere, NATO güçlerinin Sırbistan'a yönelik hava saldırılarına, Sırp ırkçılığına ve milliyetçiliğine karşı dünyanın birçok yerinde siyahlı kadın protestoları yaygınlaştı.

Bugünden yarına çözüm üretmek mümkün olmasa da, cinsiyetçi ve erkek egemen askeri "çözümlere" karşı çıkmak, aynı safta olanlarla diyalog arayışında olmak, çoğulcu bir beraberliğe, ihtilafları en aza indirmeye çalışarak, bir arada yaşanabileceğine inanmak Siyahlı Kadınların başlıca şiarları arasında.

Beril

Claudia Roth Yeşiller'e eşbaşkan oldu

Orta solcu Alman Hukümeti'nin küçük partneri Yeşiller, Mart ta yapılan Parti Kongresi'nde, tarım bakanlığına getirilen Renate Kuenast'tan boşalan eş-başkanlığa, yüzde 91.5 gibi ezici bir çoğunlukla sol kanattan, Türkiye'de iyi tanınan Claudia Roth'u seçti.

Vaktiyle anarşist bir rock müzik grubunun menajeri olan kırk beş yaşındaki Roth, 1985'te Yeşil Parti'ye üye oldu. Kongre'ye hitaben yaptığı, ABD'nin Ulusal Füze Savunma Sistemi kurma planlarını altüst edici ateşli konuşmasıyla dikkatleri üzerine çekti. Both, "Yeni Ulusal Füze Savunma programının güvenliği artırıcı olmayacağına, tam tersine, çatışmaları körükleyici ve uluslararası silahı denetimine karşıt bir girişim olacağına Amerikalılar'ı ikna etmek gerekir." diyordu.

Amerika'nın Irak'ı bombalamasına karşı çıkarken de, "Bu bombardımanlar Saddam Huseyin gibi bir diktatörün hakkından gelecek yerde, onun daha da güçlenmesine neden olacaktır," diyor, bu sözleriyle ABD'nin Irak politikasını destekleyen Yeşiller'in Dışişleri Bakanı Joschka Fisher'la taban tabana zıt bir tutum sergiliyordu.

Siyaset yorumcuları, Claudia Roth sayesinde Yeşiller'in, hükümete ortak oldukları 1998'den bu yana küllenmesine göz yumdukları radikal korların yeniden alevlenebileceği goruşündeler. Roth, 1999'da Almanya'nın NATO bünyesinde Kosova'ya müdahalesine de karşıydı ve gene Joschka Fisher'a ters düşmüştü. Ancak Roth, yeni görevinde sert bir solcu politika sergilemek yerine, Yeşiller in gerçekçi kanadını temsil eden Fritz Kuhn'la birlikte, enerjisini parti içinde birliği sağlamak için harcamak istediğini ifade ediyor. Zira Yeşiller'in, 1998 Genel Seçimleri'nden sonra, hızla popülerliklerini yitirdikleri bilinen bir gerçeklik. Yeşiller, parti başkanlarının bakanlık yapmasını ya da parlamentoda görev almasını onaylamadıkları için, Claudia Roth, örtülü ödenekten harcanan paraları araştırma komisyonundaki görevinden ayrılmak zorunda.

Duygularını ve düşüncelerini saklamaktan çekinmeyen Roth, Avrupa Parlamenterler Grubu sözcüsü olarak Türkiye'ye yaptığı ziyaretlerde anti-demokratik uygulamalara ve cezaevlerindeki mahkûmların ve Kürt Milletvekillerinin durumuna ilişkin yaptığı eleştirilere karşı, Türkiye'nin içişlerine karışmakla suçlanmış, bazı bakanların ağır hakaretlerine maruz kalmıştı. O dönemde Claudia Roth'a "fahişe." diyen Ayvaz Gökdemir, Roth'un açtığı hakaret davası sonucu 500 milyon lira para cezasına çarptırıldı. Roth ayrıca Türk asıllı Alman milletvekili Cem Özdemir'le birlikte, Almanya nın Türkiye'ye Leopard-2 tanklarının satmasına da karşı çıktı

Eşcinsellerin evlenme ve evlat edinebilme hakkı için Vatikan'a karşı, Avrupa Parlamentosu Temsilcisi olarak mücadele etti.

ABD'de idama mahkûm edilen Alman asıllı iki kardeşin idamını engellemek için bir kampanya yürütmüş, Lagrand kardeşlerle idamlarından az önceki buluşmasında Alman basınına yaşlı gözlerle yakalanmıştı.

Derleyen: B.E.

Bogoto'da erkeklerin tepkileri sürüyor ama,

kadınlar erkeksiz geceyi kutluyor

Kolombiya'nın başkenti Bogota'nın Belediye Başkanı, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde erkekler için gayri resmi bir sıkıyönetim ilan etti ve o gun sokağa çıkmalarını yasakladı

Onlar çocuklara bakıp, ev işleri ile belki de hayatlarında ilk kez ilgilenirken, aynı saatlerde binlerce kadın dışarıda açık hava konserleri ve türlü eğlencelerle 8 Mart'ı ve bir gecelik özgürlüğü kutladı

Kutlamalara katılım çok yoğun oldu. Konserler dolup taşarken. caddeler bisiklete binen, parklar gece yarısından sonra dans eden kadınları ağırladı. Kentin hemen hemen tüm erkek çalışanları da bu günden nasibini almış ve evlere kapanmıştı

İtfaiye ve polis gücünün de kadınlardan oluştuğu bu günde, geceyi dışarıda geçiren hanımlara dükkân sahipleri bedava içki ve indirimli tarife türünden jestlerde bulunurken, bir striptiz klubü bir erkek striptiz gösterisi bile düzenledi. Erkeklerin dışarı çıkması sadece çok önemli bir gerekçeleri varsa mazur görulebiliyor, onlardan sokağa çıkabilmeleri için gazetelerden ve internetten edinebilecekleri izin belgelerini göstermeleri isteniyordu

Doğrusu, cesaret edip de sokağa gerekçesiz çıkabilen erkekler. kadınların "Eve dönün" tezarühatları ve kötü bakışlarının yanı sıra un bombalarına da maruz kaldı.

Belediye Başkanı Antanas Mockus, "Erkeksiz Gece"nin bir amacının da yedi milyon kişinin yaşadığı ve suç oranının yüksek olduğu Bogota şehrinde, kadınların geceyi sokakta geçirmesiyle suç oranının ve ev içi şiddetin düşeceğini göstermek olduğunu açıkladı.

Gerçekten de, o Cuma gecesi, ortalama beş kişinin öldurulduğu öteki Cuma gecelerine göre, sadece bir cinayet oldu. Daha sonraki günlerde, bu bir günlük ev hapsine karşı erkekler tarafından (belli ki, 8 Mart'ı evlerinde geçirmişlerdi) çok ciddi tepkiler geldi.

Gazete köşelerinde, bu eylemin suçu önlemek için erkeklerin eve kapatılması gerektiği mesajı verdiği söylendi, belediye başkanı hedef alınarak, olan bitenin tümünün soytarılık olduğu iddia edildi. Erkeklerin bir gün için bile ev içinde yaşama sabrı gösterememeleri ve kadınların senede bir gün olsun felekten gün çalmalarına dayanamamaları, Bogota Belediye Başkanı nın ve kadınların ne kadar haklı olduğunu çok da iyi gösteriyor.

Derleyen: Yelda Yücel

meğer neler oluyormuş

vatikan günahlarını itiraf ediyor...

Rahibelerin tanıklığı bir çok şeyi aydınlattı. Roma Katolik Kilisesi'nin kabul ettiği raporlarda papazların, dini otoritelerini kullanarak tecavüz ve sübyancılık suçları işledikleri açıklandı.

İnanması güç ama, Roma Katolik Kilisesi, beş kıtaya dağılmış, aralarında Hindistan. İrlanda. İtalya, Filipinler ve ABD 'nin de bulunduğu, en az yirmi üç ülkede faaliyet gösteren papazların, rahibelere tecavüz ettiğine ilişkin raporların gerçeğe dayandığını geçtiğimiz günlerde kabul etti.

Tecavüzler ağırlıklı olarak Afrika'da vuku bulmakta. Evlenmemeye ve cinsel ilişkide bulunmamaya yeminli papazlar, eskiden fahişelere giderken, anlaşılan o ki, Aids virusu kapmamak için artık rahibeleri tercih ediyor

ABD'de yayımlanan National Catholic Reporter adlı haftalık derginin ele geçirdiği gizli Vatikan raporları. kilise erkânının. sahip olduğu maddi ve ruhani otoriteyi kullanarak cinsel hizmet elde ettiklerini, bu amaçla özellikle kültürel olarak erkeklere boyun eğmeğe koşullandırılmış olan Üçüncü Dünyalı kadınları seçtiklerini vurguluyor.

En az yedi yıldan beri elden ele dolaşan bu raporlar, bazı papazların rahibeleri istedikleri bölgedeki bir kiliseye tayin etme vaadiyle cinsel ilişkiye zorladıkları yolunda. Rahibelerin hamile kaldığı ve kürtaja zorlandığı vahim vakalar da eksik değil.Raporların. değişik kiliselerden kıdemli din görevlisi kadınlar tarafından hazırlandığı ve geçtiğimiz on yıl içinde çeşitli zamanlarda Vatikan'a sunulduğu biliniyor. Aids'in kasıp kavurduğu Afrika kıtasında durumun her yerdekinden daha korkutucu olduğu belirtiliyor. Rahibeler ve genç kızlar papazlar tarafından güvenli cinsel tatmin nesneleri olarak görulüyor.Rahibelerden bazılarının doğum kontrol hapı kullanmaya zorlandığı, gene Afrika'da. hamile kalan bir rahibenin kürtaj sırasında hayatını kaybettiği, ona tecavüzde bulunan papazın ise, din görevlisi kisvesi altında genç kadının cenaze törenini yönettiği anlatılıyor.

Bir başka vaka ise aynı kiliseden yirmi dokuz rahibenin. o kiliseye bağlı papazlardan hamile kalmış olması. Rapora göre, bazı Afrika ülkelerinde, genç bir kadının kendinden yaşlı bir erkeğe, özellikle de ruhani üstünlüğe sahip birine, karşı koyması tasavvur dahi edilemeyecek bir şey. Görünen o ki bu gibi olaylar Vatikan'ın duvarları içinde bile gerçekleşmiş.

İşledikleri suçlar ayyuka çıkan papazlar, sadece uvarılarak bir başka kiliseye gönderilirken, kadınlar genellikle bağlı oldukları kiliseden ya da manastırdan kovulmakta, aileleri tarafından reddedilmekte ve toplum dışına itilerek çoğu zaman fahişelikten başka seçenek bulamamakta.

Papa, yakın geçmişte sübyancı din adamlarını kastederek. bu utanç verici suçla yüzleşilmesi gerektiğini bildirmişti. Din görevlisi kadınlar da. yıllardır sessiz bir ittifakla suskunluğun korunduğu tecavüz olaylarıyla da daha fazla gecikmeden yüzleşilmesini istiyorlar.

(Independent'tan kısaltılarak çevrildi)

Erkeklerin kapalı av alanlarına giren kadın: Oya Baydar

"Ben part-time bir yazarım"

Geçtiğimiz ay okuma günü konuğumuz Oya Baydar oldu. Kitaplarını da okuruyla paylaşmanın şekli olarak gören Oya Baydar'la yeni romanını, düşüncelerini, kitabına gelen eleştirileri konuştuk.

Romanın kahramanı Ülkü resmi sol söylemdeki "bacı" tiplerine benzemiyor. Tam tersine daha rahat, feminen özellikleri öne çıkan kafası açık bir kadın. Bu tipi seçmenizin sebebi nedir?

Aslında resmi sol söylemde, kadın tiplemeleri hangi romanlarda nasıl geçer bilmiyorum. Eski tabirle, ben çok sevmem bu tabiri ama "bacı" yok benim romanımda. Aslında bir bacı yazmak isterdim. İyi bir romancı, kahramanı kendisinden ayırarak kendisine uymasa da yazabilmelidir. Ben bunu başarabileceğime inanmıyorum onun için de bir bacı tiplemesi yazmak isterdim. Yani kendini devrime adamış, hayatını ve davranışlarını ona göre düzenleyen, giyiminden kuşamından, söylemine, konuşmasına, erkeklerle ilişkisine kadar o çember içinde biçimlenmiş biri benim bacı tipi dediğim. Ben o tipi çok tanıdım, gördüm çevremde. Ama çok içimden yaşamadım. Onun duygularını çok iyi bilmiyorum. En büyük sebep bu belki. Ben Ülkü Öztürk'ün duygularını daha iyi biliyorum. Kendi çevreme ve bana daha yakın. Onun için onu daha iyi ifade edebiliyorum. Daha önemlisi ben roman yazarken uzun sol geçmişimin aşındırdığı şeylere tepkimden resmi sol söylem kullanmak istemiyorum. Bu söylemi kullanmadığım için soldan eleştiri aldım. Çünkü inancımı hiç sorgulamamış, yanlış yapmamış bir tip yazamam kendi adıma. Ama solun beklediği bu oluyor. Yazarı da kahramanla özdeşleştirdikleri için beğenmiyorlar.

Bugün sola baktığımızda kadınlara biçilen roller çok aşağılayıcı ve sol içinde de ilişkiler dejenere olmuş durumda. Bazen eleştirdiğimiz bacı kimliğini yeğ tutabiliyoruz. Eskiden kadınlara etkin, okuyan, militan bir kimlik giydiriliyor ve kadınlıkları kapatılıyordu. Bugünse kadınların okumaya falan yönelmesi mümkün olmuyor, güzel olmaları yeterli bulunabiliyor...

Bence o günümüzdeki değerlerde yaşanan değişimle ilgili. Sol da bundan nasibini alıyor ve bu değişime ne söyleyecek söz bulabiliyor ne de müdahale edebiliyor. Bizler eskiden hayatın içindeydik. O zaman değerlerimiz farklıydı. Bugün her şey daha geçici. Gençler mesela sol çevrelere takılıyorum diye konuşuyor. Takılır ama kalır mı geçer mi belli değil. Bence bütün bunların ortasında kadının kadınlığını koruması çok önemli. Erkek dünyasında kendimiz olarak kendimizi var edebilmek yani. Burada bir itirafta bulunayım. Ben her zaman kadın bilinci eksik biri oldum. Yani aristokrat işçiler gibi. Onların da işçi bilinçleri eksiktir ya. Tesadüfi bir şey bu. Benim babamdan başlayarak kocalarıma kadar benim erkekler açısından başkalarının şikayet ettiği sorunum olmadı.

Meslek hayatında da kadın olmam beni engellemedi. Hatta yer yer olumlu etkiledi. Feminist arkadaşlarım bundan dolayı bana aristokrat işçi derlerdi. Yazarlıkta da kadın olmanın avantajlı olduğunu düşünürdüm. Bu kitabı yazdıktan sonra iki alanda özellikle erkek eleştirmenler tarafından çok eleştirildim. Biri, cinsellik dozu fazla olmuş eleştirisi, diğeri de iktidar eleştirisi. Hakikaten, farkettim ki erkeklerin kapalı av alanları var. Cinsellik bunlardan biri. Kadın yazarlar cinsellikle ilgili hep eleştiri alıyorlar, erkek yazarlara bir şey diyen yok. İktidar sorununa çok takıldılar. Kitabımda Nazım Hikmet in iktidarsızlığıyla ilgili bir bölüm var.

Ülkü'nün kocası da iktidarsızlığını sesli bir şekilde itiraf ediyor. Efendim bunu nasıl yazarsın diye kıyamet koptu. Niye yazmayayım? Bu bir küfür değil, aşağılama değil.

Sol geçmişe sahip bir kadın olarak edebiyat camiasında yer almak zor mu?

Kadın olmak o kapalı av alanlarına girmiyorsanız sorun yaratmıyor ama sol geçmişe sahip olmak daha çok engel yaratabiliyor. "Şimdi de edebiyatçığa mı soyundu?" denilebiliyor. Otuz yıl aradan sonra yeni bir kitapla çıkınca tepkiler oldu.

Niçin yazıyorsunuz?

Benimki daha çok paylaşma isteği. *Elveda Alyoşa*'yı yazdığımda yazmasam çıldıracağım bir noktadaydım. Bazı yazarlar yazmak ve okutmak istiyor. Ben paylaşmak için yazıyorum. Feride Çiçekoğlu yla biz kendimize part-time yazar deriz. Ben elli yaşında edebiyata döndüm ve beni hemen kabul etmediler. O çevre ihtimal ki hâlâ bana burun büküyordur.

Geçmişte hepimiz kadın olduğumuz için bir takım baskılar yaşadık. Makyajımız vs. hepsi problem olabiliyordu...

Bilmez miyim? Ama baskılar sadece erkeklerden gelmiyordu. Erkek toplumundan kadınlar da etkileniyor ve aynı baskıyı yapabiliyorlardı. Hapishanedeyken, ben her gün kalkıyor bir güzel gözlerimi boyuyordum. Genç öğretmen kızlar vardı daha çok. Kızlar kötü kötü bakıyorlar bana, bir yandan da seviyorlar ama "Ya abla olur mu böyle" falan diyorlar. Bir gün "Gelin kızlar hepinizi boyayacağım, getirin malzemeleri" dedim. Rahmetli Behice Hanım (Boran) da vardı. O da bütün sert görünümüne rağmen "Tabii niye pespaye geziyorsunuz, boyanın" dedi. Ben boyadım onları ama gencecik kızlar nasıl yadırgıyorlardı.

Edebiyat dünyasına yeni yeni giren çok sayıda genç kadın var. Bu kadınlara sürekli erkek edebiyatçıların çizdiği bir kadın duyarlılığı kavramı üzerinden sorular soruluyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Kadın yazarlar daha çok kendi yaşamışlıklarını ya da kendi iç dünyalarını yansıtıyorlar. Erkek yazarlar ise daha çok kurguluyorlar. Erkekler dış dünyayı kurgulayıp kahramanlarını yönlendiriyorlar, kadın yazar bunu daha çok kendi duygularını öne çıkararak yapıyor. Adı duyarlılık mıdır bilmem ama kadınların bakış açısı farklı. Şiir haricinde bir kitabı yazarın bilmeden okusam kadın mı erkek mi yazmış anlayabilirim.

Son olarak bize yeni projelerinizden bahseder misiniz?

Kafamda yeni bir kitap var. Ancak kendimi hemen her şeye geç kalmış biri olarak gördüğüm için bu yeni kitabı da ne zaman bitirebileceğimi bilemiyorum. Ömrüm bu kitaba yeter mi ondan da emin değilim...

pazartesi kahvesi

Pazartesi Kahvesi eğlenceli ortamı, lezzetli yemekleri ve mutlu personeliyle Pazartesi dergisi okurlarını bekliyor

Merhaba,

8 Mart, kadın kadına eğlence, türkü gecesi, rock gecesi. Oya Baydar'la okuma günü derken lokalimizde hareketli bir Mart ayı yaşadık. Nisan ayında da tempomuz düşmeyecek gibi. Gene türkü gecesi vekadın kadına eğlence etkinlikleriniz sürecek.

Ayrıca İstanbul Film Festivali boyunca sinema ve seanslar arasında yoğun bir trafik yaşayacak okurlarımız için hızlı yiyebilecekleri yemeklerden oluşan ve aperatiflerle de zenginleştirilmiş bir mönü hazırladık.

Öte yandan Pazartesi kahvesinde haftanın belirli günlerinde düzenlediğimiz müzik programları önümüzdeki ay da devam edecek.

7 Nisan Cumartesi günü Akın Eldes ve Yusuf Altıntaşar. 11 Nisan Çarşamba günü Alper'le Kadın Kadına Eğlence, 14 Nisan Cumartesi Deha'dan akustik gitarla hafif müzik ve 21 Nisan Cumartesi Hasan'la Türkü Gecesini izleyebilir eğlencelerimize katılabilirsiniz.

Ayın son etkinliğinde ise 28 Nisan Cumartesi günü Türkçe Pop programıyla Alper sizlerle birlikte olacak.

Gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederiz.

Nisan ayından itibaren lokalimize gelecek okurlarımıza bir de süprizimiz var. Elbette sürprizimizi öğrenebilmeniz için lokalimize gelip misafirimiz olmanız gerekiyor...

Şebnem

pazartesi kahvesi mönüsünden...

Pazartesi soslu makarna	:1.000.000 TL.
Körili piliçli makarna	:1.000.000 TL.
Çinli tavuk	:1.750.000 TL.
Soyalı bonfile	: 2.500.000 TL.
Zeytinyağlı çeşitleri	: 750.000 TL.
Meze çeşitleri	: 750.000 TL.
Salata çeşitleri	:1.000.000 TL.
Tatlı çeşitleri	:1.000.000 TL.
Büyük bardak çay	: 300.000 TL.
Kola	: 500.000 TL.

(Her gün açığız. Rezervasyon: 212-29204)

Pazartesi Dergisine.
Sevgili Dostum Merhaba.

Tanışalı üç yıl oldu yazımın başında iyi ki varsın demeden edemiyorum. Tanıştık tanışalı kendime daha fazla soruyorum ve soruları sordukça kendimi daha iyi tanıyorum. Sen de çok iyi biliyorsun ki Türkiye'de yaşamak zor, kadın olmak daha da zor.

Geçen ay bir 8 Martı daha hep birlikte kutladık ve her zaman olduğu gibi tartışmalı bir şekilde adını koyamadık.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü mü yoksa Dünya Kadınlar Günü mü. Ben bu tartışmayı anlamsız görüyorum.

8 Mart ın temelini emekçi kadınlar atmıştır ama velakin Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanmasında bir mahsur yoktur çünkü sadece kadın olmak yetiyor. (...)

Pazartesi okuru Ruken Yiğit

kadınlara mahsus tanıtım
PAZARTESİ

her türlü kartvizit, broşür, davetiye, afiş, katalog, tanıtım kampanyası benzeri baskı işlerinizi yapıyoruz. uygun fiyat, rahat çalışma koşulları, kaliteli iş, üstelik Pazartesi'yle dayanışmış olacaksınız.

Müracaat:
0212 - 249 59 59

Feminist ansiklopedi

Ç

Geçtiğimiz sayıda yayınladığımız C harfine Feryal Saylıgil'in katkıları vardı. Ayrıca Geçen sayımızda *Çalıkuşu* romanının yazarı olarak *Reşat Nuri Güntekin* yerine yanlışlıkla *Halide Edib Adıvar* girilmiştir. Bu büyük karışıklık için okurlarımızdan özür dileriz.

Çaçeron: Dilimize İtalyanca'dan geçmiştir. Karşısındakini susturacak biçimde konuşabilen, çenesi kuvvetli kişi demektir. Kadınlar için olumsuz niteleme olarak kullanılır.

Çalçene: Durup dinlenmeden konuşan, çenesi düşük. Bu terim de kadınlar için kullanılır ,oysa hepimiz çevremizde bu özellikte pek çok erkek görebiliriz. Kadınların üzerine konuştuğu konular hafif, erkeklerin konuştukları ise ağır ve önemli görüldüğünden erkek konuşkanlığı bu küçümseyici sıfat kullanılmaz.

Çelgi: Alna bağlanan yazma yemeni.

Çerçeve dağıtmak: *(Argo)* Bir kızın bekâretini bozmak.

Çeşme: Erkeklik organı. penis.

Çeyiz: Gelin için hazırlanan her türlü eşya. Çeyizin satın alınan kısmı dışındakilerin hazırlığı bir genç kızın hayatındaki en önemli faalivetlerden biri olarak görülür. Anneler bazı kıymetli gördükleri eşyalarını çeyiz aracılığıyla kızlarına geçirirler. Evlenmezse vermezler. Çeyizsiz kızlar hor görülür. Noksansız bir çeyiz hedeftir, başkalarına sergilenerek gösterilir. İstediği halde evlenememiş kızın türküsü şöyledir: "sandığını açamadım, çeyizini saçamadım"

Çıkar: Menfaat, dolaylı biçimde elde edilen kar. Evli bir kadının çıkarlarının temelde kocasının ve çocuklarının çıkarları olarak tanımlanması, kadınlar üzerindeki egemenliğin sürmesinde etkili olan bir düşüncedir.

Çıplak: Üzerinde giysi, örtü bulunmayan.

Çıplaklık: İstünde örtü, givsi bulunmaması hali. Kadınların çıplaklığı erkeklerin çıplaklığından farklı ele alınır. Bir kadının vücudunun bazı bölgelerini va da tamamını kapatması. nasıl giysilerle ne şekilde bedenini göstereceği konusu kadınların ezilmesinde önemli olagelmiştir.

Çiftleşmek: Cinsel ilişkide bulunmak. İnsanlar için pek kullanılmaz.

Hazırlayan: Handan Koç

Feminist ansiklopedi

Çitilemek: Kirini çıkarmak için çamaşırın iki yanını alıp birbirine sürmek.

Çiti: Eski bir deterjan markası.

Çivit: Eskiden çivit otundan, bugün yapay yollarla elde edilen, sarılığını gidermek için çamaşırın son suyuna karıştırılan toz boya.

Çocuk bakımı: İnsan yavrusunun büyümesi ve insani yeteneklerini geliştirmesi için muhtaç olduğu bakım. İnsan yavrusunun bakım süresi uzun ve çok yönlüdür. Bu vazifeyi sadece kadınların yerine getiriyor olmasının sebebi doğal değil toplumsaldır.

Çocuk bakıcısı: Ücret karşılığı çocuk bakan kimse. Bu işi genellikle kadınlar yapar.

Çocuk bezi: Çocukların çişini yapmayı öğrenene kadar altına bağlanan bez. Yakın zamana kadar sadece kumaş bezler kullanılır ve bunlar yıkanırdı. Artık kullanıldıktan sonra atılanları var. Bez değiştirme ve yıkama işlerini kadınlar yapar.

Çokeşlilik: *(TDK sözlüğü.)* Karı veya kocanın birinin birden çok olması. Bunun toplumsal olarak onaylandığı evlilik biçimi. Poligami.

Çok karılılık: *(TDK sözlüğü)* Bir erkeğin kanuni olarak aynı zamanda iki veya daha çok sayıda kadınla evli olabildiği evlilik biçimi. Polijini.

Çok kocalılık: *(Tdk sözlüğü)* Çok karılılık.

Bu üç tanım Türk Dil Kurumu sözlüğünden olduğu gibi aktardık. Çok kocalılığı niye çok karılılıkla eşanlamlı gördüklerini anlayamadık. Çok kocalılık, poliandri, oldukça ender görülen bir evlilik biçimi. Genellikle bir kadının iki veya daha fazla erkek kardeşle evlenmesi sonucu ortaya çıkıyor. Çok kocalılığın nedenlerinden birisi, mirasın hepsi de aynı babanın dölleri olarak görülen çocuklara geçeceği düşüncesiyle, toprağı ve mülkiyeti tek bir ailenin içinde tutmak. Çok eşlilik terimi dinsel ve toplumsal olarak erkeklerin birden fazla eşi olması meşru görüldüğü için genellikle çok karılılık olarak anlaşılır. Tek eşli çekirdek aile modeli etrafında eş ve metres şeklinde iki eşle, iki ayrı evde yaşayan bir çok erkek vardır.

Bahar Baloosu

7 Nisan Cumartesi

Gönül Baharı İçin Şarkılar

DJ: Greyman

Ateş Dansı

Giriş: 5.000.000 TL. *(Bir bira dahil)*

Yer: Mogli Teras Bar

İstiklal cad. Balo sok. No: 24, Beyoğlu.

Tel: 0212 - 292 40 02

20. Uluslararası İstanbul Film Festivali 14 Nisan'da başlıyor...

Sinema yine İstanbul'da

14-29 Nisan tarihleri arasında düzenlenecek olan Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin bu yıl yirmincisi gerçekleşecek.

Toplam 178 filmin gösterileceği festivalin, her yıl olduğu gibi bu yıl da coşku içinde geçmesi bekleniyor. Geçen yıl, rezervasyon yaptıramayanlar özellikle hafta sonları yer bulmakta zorluk çekmişti. 20 başlık altında toplanan festival programı, 28 Şubat'ta açıklandı. 20. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin UlusalYarışına Jüri Başkanlığını Hale Soygazi yapacak.

Hemen hemen tüm dünyadan örneklerin sunulacağı festivalde herkesin ilgisini çekebilecek yapıtlar var. "Ustalara Saygı" bölümünde Bernardo Bertolucci, Venturo Pons, Osman Fahir Seden, Bertrand Tavernier nin toplam on dokuz filmi gösterilecek. "Düşlerin Mayası" başlığı altında İtalyan Sinemasının unutulmaz oyuncularından Marcello Mastroianni'nin on dört filmi yer alacak. "Bir Ülke Bir Sinema" bölümünde ise İtalya yer alıyor. Böylece İtalyan Sinemasının ağırlıkta olduğu bir festival izleyeceğiz. ABD'den "Bir Kült Figür: Roger Corman" var, özellikle "*Küçük Korku Dükkanı*"nın bir korku-komedi başyapıtı olduğu söyleniyor. Michael Haneke, daha önce gösterilen filmlerinin dışında (*Bilinmeyen Kod* ve *Ölümcül Oyunlar*) "*Burjuvazinin Soğuk Şiddeti*" başlığı altında toplanmış dört filmi ile (*Yedinci Kıta, Benny'nin Videosu, Tesadüfi Bir Kronolojinin 71 Parçası, Şato*) yer alacak.

"Anılarına" bölümünde Vittorio Gassman (*Kadın Kokusu*), Alec Guinness (*Yumuşak Kalpler*), Claude Sautet (*Mado*), Kemal Sunal (*Garip*) filmleri gösterilecek. "Çağımızın Aynası Sinema: İnsan Hakları" bölümünde Türkiye, İran, Hindistan, ABD, Tunus, Hollanda gibi ülkelerden on beş kısa film ve belgesel izleyeceğiz.

"Uluslararası Yarışma" bölümünde aralarında, *Keyif Evi, Herkes Ünlü, Yüzbaşı'nın Kızı, Kâfurun Kokusu, Yaseminin Rayihası* gibi filmlerin yer aldığı on iki film yarışacak. "Ulusal Yarışma"ya ise sadece "*Herkes Kendi Evinde*" dışında vizyona girmiş sekiz film katılıyor (Ancak "*Renkli Türkçe*"nin sadece, tek sinemada gösterildiği düşünülecek olursa vizyona girmiş sayılabilir mi bilmiyorum). "Yarışma Dışı" bölümde ise "*Abuzer Kadayıf*" ve "*Oyunbozan*" gösterilecek. "İki Kültürün Kavşağında: Fatih Akın" daha önce adını çok duyduğumuz "*Kısa ve Acısız*" ve "*Temmuz'da*" adlı filmleri ile yer alacak.

"Keyif Evi"

"Edebiyattan Beyazperdeye", "Dünya Sinemasının Genç Yıldızları" ve "Dünya Festivallerinden" gibi bölümlerde ise Kenneth Branagh'dan "*Aşkın Boşa Giden Emeği*", Jerome de Missolz'dan "*Kadınların Mekanizması*", Karyn Kusama'dan "*Kız Dövüşü*", Ji- Woo Jung'dan "*Mutlu Son*", Claude Miller'dan "*Büyücü Kadınların Odası*", Amos Kollek'den "*Hızlı ve Dişi*", ve Liv Ullman'dan "*Sadakatsiz*"in de aralarında olduğu bir çok film izlenebilir. İstekleri toplumun önyargılarıyla çatışan kadınların mücadelesini cesur bir şekilde irdeleyen İranlı yönetmen Marziyeh Meshkini'nin. "*Kadın Olduğum Gün*" ünü de unutmayın sakın. Festivalin 20. yılını doldurması, kendini "radikal" olarak tanımlayan bir yayın kuruluşunda "delikanlılık" olarak nitelendirildi. Ancak "delikanlı" Türkçe Sözlük'te; erkekliğe geçiş dönemi olarak tanımlanıyor. bir festivale cinsiyet yüklemenin biraz garip bir durum olduğunu düşünmeden edemiyorum doğrusu... Yine de İstanbul'da yaşıyorsanız festivali kaçırmayın, çünkü bu kadar çok sıra dışı filmi bir arada bulma fırsatı her zaman ele geçmez...

Nurol Gök

Boğaziçi Üniversitesi Oyuncularından yeni oyun:

"Deli Aklı"

Boğaziçi Üniversitesi Oyuncuları 2000-2001 akademik yılı ikinci dönemine, metnini Tiyatro Boğaziçi ile birlikte oluşturduğu Deli Aklı adlı oyunla giriyor.

Tiyatro Boğaziçi'nin önerdiği tema çerçevesinde şekillenen oyun bir eğitim çalışması olarak tasarlandığından kadrosu ağırlıklı olarak kulübe bu yıl ve geçen yıl katılan öğrencilerden oluşuyor.

32'si oyuncu toplam 46 kişi ile hazırlanan Deli Aklı nın ilk gösterimi Nisan Çarşamba günü saat 19.30'da Boğaziçi Üniversitesi Güney Kampüsü'nde, Öğrenci Faaliyetleri Binası Demir Demirgil Tiyatro Salonu nda yapılacak. Diğer gösterimler ise aynı salonda şu tarih ve saatlerde gerçekleşecek: 5 Nisan Perşembe, saat: 18.00. 7 Nisan Cumartesi, Saat: 15.00. 8 nisan Pazar, saat: 15.00, 9 Nisan Pazartesi, saat: 18.00. 11 Nisan Çarşamba, saat: 19.30. 13 Nisan Cuma, saat: 19.30. 14 Nisan Cumartesi, saat: 15.00.

İletişim için. 0532 546 01 02 - 0532 453 53 51 - 0535 779 75 95.

kadın filmleri festivali.....

Uçan Süpürge'nin düzenlediği Kadın Filmleri Festivali'nin dördüncüsü, 3-10 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da yapılacak.

Dört bölümden oluşan festivalin ilk kısmını "Yeşilçam'ın Görünmeyen İlk Kadınları-Otekinin Sesi" adlı belgesel oluşturuyor. Belgeselde, kamera arkasında kalmış, yönetmeninden senaryo yazarına kadar, başta Cahide Sonku olmak üzere birçok kadın ele alınıyor. Ayrıca Lale Oraloğlu ve belgeselde yer alan pekçok kadın festivale konuk olacak.

Festivalin "Dünya Sineması" bölümünde bu yıl 27 ülkeden otuz üç kısa, otuz iki uzun film gösterilecek.

"Anısına Saygı" bölümünde bu sene ABD'nin ilk kadın yönetmenlerinden Dorothy Arzner ve Latin Amerika'dan Maria Luisa Bemberg var. Bu yıl önceki yıllardan farklı olarak festivalde, "Bir Ülke: Fransa" başlığı altında Fransız sineması ele alınacak ve son zamanların başarılı Fransız kadın yönetmenlerin filmleri gösterilecek. Ayrıca "Her biri ayrı renk" adı altında kadın yönetmenlerin son yıllarda çekilmiş ve ses getirmiş eserlerine de yer verilecek.

Uçan Süpürge'nin düzenlediği Kısa Film ve Belgesel Senaryo Yarışması'nın bu seneki türü komediydi. Senaryo yarışmasında ön elemeyi geçen her eser sahibi festivale konuk olacak ve "senaryo yazarlığı" atölye çalışmasına katılacak.

Bu yıl festivalde ilk kez bir "Film Çözümlemesi" bölümüne yer verilecek ve Peter Howitt'in "*Rastlantının Böylesi*" adlı filmi Tül Akbal ve Ulus Baker tarafından irdelenecek.

Festivale katılmak için 0312. 427 00 20 numaralı telefonu arayabilirsiniz.

nann

- Bir feministin web sayfasını ziyaret etmek ister misiniz? elvinsuzer@e-kolay.net, gezginler@superonline.com. 0216.475 31 49.
- Ceylan Yayınları, 15 Mart-15 Mayıs tarihleri arasında yüzde 60'a varan indirimlerle bir kampanya başlattı, haberiniz olsun.
- İngilizce ders verilir, çeviri yapılır. Emek. (İlgilenenler Pazartesi dergisi aracılığıyla irtibat kurabilir.)

Açıkdeniz'de Edebiyat Yolculuğu Devam Ediyor!

İki Gerçek Hayat Öyküsü

Yaşamın Kıyısında
George S.J.Anderson

Erkek bir hemşire olan Anderson hayatı boyunca kanserli hastalarla çalışmıştır. Ancak bir gün kendi eşi de meme kanserine yakalanır. Bu kitap sevginin, mücadelenin ve dayanışmanın destanıdır.

Maskerado
Tivadar Soros

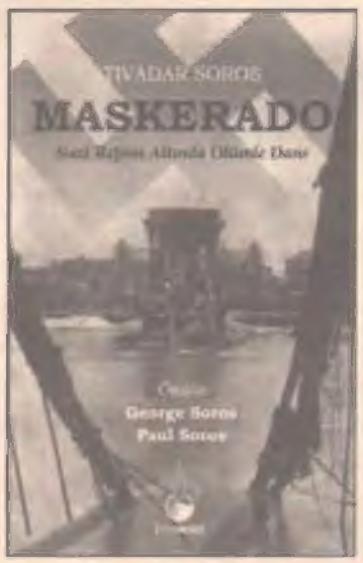

"İnsanlar arasındaki dayanışma gelecekte buna benzer katliamları önleyebilecek mi? Bilmiyorum. Sadece önlemesini umabiliriz, elimizden başka bir şey gelmez..."

Diğer Yayınlarımız

Aşkın Çeşitli yüzleri

Bir Annenin Anıları

Kızıl Saçlı Kadın

Evrenin Melekleri

[AÇIKDENİZ]

Tel: 0216 349 47 48 - Fax: 0216 349 33 79 - E-mail: acikdeniz@acikdeniz.com.tr
Genel Dağıtım: ARTI 0216 349 8186

PAZARTESİ

Kadınlara Mahsus Gazete
(Aylık kadın dergisi)
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Sahibi: Kadın Kültür ve İletişim Vakfı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Düzkan

Ücretli - Tam zamanlı çalışanlar
Ayşe Düzkan, Beyhan Demir, Nevin Cerav

Grafik Uygulama - Hazırlık
Ömer Suvari

Görsel Tasarım
Deniz Göktürk

Bu sayıya katkıda bulunanlar
Beril, Duygu Asena, Fatma Özmen, Feryal, Handan Koç, Haziran, Hülya Gülbahar, Minu, Necla Akgökçe, Nuroł Gök, Pınar İlkkaracan, Pınar Selek, Ruken Yiğit, Sevhan, Şebnem Aydemir, Şebnem Aslanyürek, Yaşar Seyman, Yelda Yücel, Zeynep Oral

Almanya Temsilcisi:
Hülya Eralp

Çizer:
Gülay Batur

Kapak Fotoğrafı:
Aslanyürek

Adres: Abdullah Sokak, No:9, Beyoğlu, İstanbul.
Tel / faks: (0212) 292 07 39, 249 59 59, 292 07 47, 244 23 94
e-posta: pazartesidergi@superonline.com
Renk ayrımı: Arda Grafik
Baskı: Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
Dağıtım: Bir-Yay

PAZARTESİ kadınlara mahsus gazete

***Pazartesi*'yi güçlendirmek için daha fazla kadına ulaşmaya ihtiyacımız var. *Pazartesi*'yi en az bir kadına daha satın ya da hediye edin. Daha iyisi abone olun, abone bulun. 10 abone bulana bir kitap veriyoruz.**

Abone olmak istiyorum.

İsim. Soyadı		
Adres	:	
Semt	:	İlçe:
Şehir	:	Posta Kodu:
Telefon (Ev)	:	(İş):
Abone süresi	: 1 yıl ( )	6 ay ( )
Başlangıç tarihi	:	

- **Türkiye içi:** Yıllık 7.500.000 TL., altı aylık 4.000.000 TL. Öğrencilere ve sendikalılara % 10 indirimli
  Aboneler için posta çek numarası: 662 965
  Bağışlarınız için Türkiye İş Bankası Küçükparmakkapı Şb. Hesap No. 1042 / 578076 Beyhan Demir
- **Türkiye dışı:** Yıllık 75 DM. altı aylık 40 DM.
  Döviz hesabı: Handan Koç. Ayşe Düzkan
  T. İş Bankası Taksim Şubesi, İstanbul
  Hesap No: 1052 / 301000 326575

Abdullah Sok. No:9 80060 Beyoğlu - İst.
Fax: (0212) 292 07 39
e-posta:pazartesidergi@superonline.com

Abone ücretini yatırdığınıza dair belgeyi ve abone formunuzu (öğrenciyseniz öğrenci belgenizle birlikte) bize gönderin. Biz de size her ay Pazartesi'nizi postalayalım.

Dergimize Almanya'da bulunan Heinrich Böll Vakfı destek vermektedir.

"Epeyce yaşlanmış olduğum bir dönemde, bir gün, genel bir yerin giriş bölümünde, bir adam yaklaştı yanıma. Kendini tanıttı, sonra da: 'Öteden beri tanırım sizi,' dedi. 'Herkes gençliğinizde çok güzel olduğunuzu söylüyor, bense şimdi sizi gençliğinizden daha güzel bulduğumu söylemek için geldim, gençlik yüzünüzü bu şimdiki, bu harap yüzünüz kadar beğenmezdim."

Marguerite Duras

Sevgili
Can Yayınları, 1986

9 771300 853634